

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

ПРОЄКТНА ГРУПА ЄМРП

Розроблення мінімальних стандартів судочинства

Звіт за результатами опитування 2010-2011

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Зміст

<i>1) Набір, відбір, призначення та (у відповідних випадках) просування по службі членів судової системи:</i>	10
<i>1.a. Стандарти при наборі, відборі, призначенні та просуванні по службі:</i>	10
Австрія	10
Бельгія.....	11
Боснія і Герцеговина	20
Болгарія	20
Чеська Республіка	24
Данія	25
Англія та Уельс.....	25
Фінляндія.....	27
Німеччина.....	28
Угорщина.....	28
Ірландія.....	34
Італія	35
Латвія	39
Литва	41
Нідерланди.....	54
Норвегія	55
Польща.....	56
Румунія.....	62
Шотландія	66
Іспанія	68
Швеція.....	74
<i>1.b. Компетентний орган з питань набору, відбору, призначення та просування по службі</i>	76
Австрія	76
Бельгія.....	76
Боснія і Герцеговина	76

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Болгарія	77
Чеська Республіка	77
Данія	77
Англія та Уельс.....	77
Фінляндія.....	78
Німеччина.....	79
Угорщина.....	79
Ірландія	79
Італія	81
Латвія	82
Литва.....	83
Нідерланди.....	86
Норвегія	86
Польща.....	87
Румунія.....	88
Шотландія	88
Іспанія	89
Швеція.....	93
<i>2) Підготовка суддів (як первинна, так і подальша):.....</i>	<i>94</i>
<i>2.a. Роль первинної підготовки у відборі суддів.....</i>	<i>94</i>
Австрія	94
Бельгія.....	94
Боснія і Герцеговина	94
Болгарія	94
Чеська Республіка	94
Данія	95
Англія та Уельс.....	95
Фінляндія.....	96
Німеччина.....	96

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Угорщина.....	97
Ірландія.....	98
Італія	99
Латвія	101
Литва.....	102
Нідерланди.....	103
Норвегія	104
Польща.....	104
Румунія.....	106
Шотландія	107
Іспанія	107
Швеція.....	108
<i>2.b. Роль подальшого навчання суддів у просуванні по службі або спеціалізації суддів</i>	<i>110</i>
Австрія	110
Бельгія.....	110
Боснія і Герцеговина	110
Болгарія	110
Чеська Республіка	111
Данія	111
Англія та Уельс.....	111
Фінляндія.....	112
Німеччина.....	112
Угорщина.....	112
Ірландія.....	113
Італія	113
Латвія	115
Литва.....	116
Нідерланди.....	116

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Норвегія	116
Польща.....	116
Румунія.....	117
Шотландія	118
Іспанія	118
Швеція.....	120
<i>2.с. Первинна підготовка є добровільною чи обов'язковою для суддів?</i>	<i>121</i>
Австрія	121
Бельгія.....	121
Боснія і Герцеговина	121
Болгарія	121
Чеська Республіка	122
Данія	122
Англія та Уельс.....	122
Фінляндія.....	122
Німеччина.....	122
Угорщина.....	122
Ірландія.....	123
Італія	123
Латвія	124
Литва.....	124
Нідерланди.....	124
Норвегія	124
Польща.....	124
Румунія.....	124
Шотландія	125
Іспанія	125
Швеція.....	126

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

<i>2.d. Чи є регулярна професійна підготовка добровільною, чи обов'язковою для суддів?</i>	127
Австрія	127
Бельгія.....	127
Боснія і Герцеговина	127
Болгарія	127
Чеська Республіка	127
Данія	127
Англія та Уельс.....	127
Фінляндія.....	128
Німеччина.....	128
Угорщина.....	128
Ірландія.....	129
Італія	129
Латвія	129
Литва	130
Нідерланди.....	130
Норвегія	130
Польща.....	130
Румунія.....	131
Шотландія	132
Іспанія	132
Швеція.....	134
<i>3) Суддівська етика</i>	<i>135</i>
<i>3.a Кодекс суддівської етики.....</i>	<i>135</i>
Австрія	135
Бельгія.....	135
Боснія і Герцеговина	137
Болгарія	137
Чеська Республіка	137

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Данія	137
Англія та Уельс.....	137
Фінляндія.....	138
Німеччина.....	138
Угорщина.....	138
Ірландія.....	139
Італія	140
Латвія	142
Литва	143
Нідерланди.....	144
Норвегія	145
Польща.....	145
Румунія.....	145
Шотландія	146
Іспанія	147
Швеція.....	148
<i>3.b. Дисциплінарні стягнення</i>	<i>149</i>
Австрія	149
Бельгія.....	149
Боснія і Герцеговина	151
Болгарія	153
Чеська Республіка	154
Данія	154
Англія та Уельс.....	154
Фінляндія.....	155
Німеччина.....	155
Угорщина.....	155
Ірландія.....	155
Італія	156

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Латвія	156
Литва	157
Нідерланди.....	159
Норвегія	159
Польща.....	159
Румунія.....	159
Шотландія	159
Іспанія	160
Швеція.....	161
<i>3.с. Рекомендації Робочої групи з питань суддівської етики</i>	<i>162</i>
Австрія	162
Бельгія.....	162
Боснія і Герцеговина	162
Болгарія	162
Чеська Республіка	162
Данія	163
Англія та Уельс.....	163
Фінляндія.....	163
Німеччина.....	163
Угорщина	163
Ірландія.....	163
Італія	163
Латвія	164
Литва	164
Нідерланди.....	164
Норвегія	164
Польща.....	164
Румунія.....	164
Шотландія	165

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Іспанія	165
Швеція.....	165
<i>4) Додаткові зауваження.....</i>	<i>167</i>
Чеська Республіка	167
Ірландія.....	167
Швеція.....	167

1) Набір, відбір, призначення та (у відповідних випадках) просування по службі членів судової системи:

1.а. Стандарти при наборі, відборі, призначенні та просуванні по службі

Які стандарти застосовуються у вашій правовій системі (щодо критеріїв та компетенції кандидатів) для набору, відбору, призначення та (у відповідних випадках) просування по службі членів судової системи?

Австрія

Особисті та професійні якості, включаючи комунікативні навички спілкування, є основною вимогою в Австрії, щоб стати суддею чи прокурором.

Після закінчення юридичного факультету в університеті професійна підготовка суддів в Австрії починається з 9-місячного стажування в суді. Протягом цього періоду всі кандидати, які претендують на посаду судді-стажера, повинні взяти участь у процесі відбору, що складається з принаймні двох письмових та двох усних іспитів, співбесіди та тесту на психологічні здібності (стандартизовані письмові та комп'ютерні тести, співбесіда з психологом). Найкращі кандидати, кількість яких змінюється залежно від кількості доступних місць у певний період часу на посаду стажерів, які пройшли процес відбору, будуть призначені на посаду судді-стажиста Міністром юстиції за поданням одного з голів вищих регіональних судів. Після призначення на посаду суддя-стажист проходить первинну професійну підготовку, яка триває три роки. Крім роботи в різних відділах судів усіх видів, а також п'ятимісячної підготовки в прокуратурі та в офісі адвоката, усі судді-стажисти повинні пройти регулярні та обов'язкові підготовчі курси та семінари, на яких розглядаються виключно судові теми та теми, такі як психологічні навички, проведення судових засідань, етичні питання, а також способи та методи проведення слухань.

Після підготовки кожен суддя-стажист має скласти ще два письмові іспити (кожен триває 10 годин) та один усний іспит (який приймається екзаменаційною комісією у складі п'яти осіб, у тому числі суддів/прокурорів та одного адвоката). Після складання цих підсумкових іспитів кожен стажист-суддя має право подати свою кандидатуру на вакантне місце судді чи прокурора.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Бельгія

Існує два способи стати магістратом:

1. СТАЖУВАННЯ СУДДІВ:

– *заступник прокурора або державного інспектора праці* → стажування 18 місяців.

У разі призначення в кінці цього періоду → залишається на посаді в прокуратурі мінімум 5 років.

– *місце у суді (судді)* → стажування 36 місяців.

Вища рада виступає за єдине стажування → дозволяє стажистам проходити практичну підготовку як у цивільному, так і в кримінальному судочинстві з метою більшої взаємодії між прокуратурою та судом (і навпаки).

2. ІСПИТ НА ПРОФЕСІЙНУ КОМПЕТЕНТНІСТЬ

Призначений для досвідчених юристів (адвокатів/баристерів/соліситорів (категорія адвокатів у Великій Британії), корпоративних юристів, юристів у державних органах тощо).

3. ІСПИТ У ФОРМІ УСНОГО ОПИТУВАННЯ

Цей третій спосіб призначений для адвокатів/баристерів/соліситорів, які мають досвід у галузі права понад 20 років.

В. ІСПИТИ

- конкурсний іспит для зайняття посади стажиста-судді

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

- перевірка професійної компетентності

→ Організовано нідерландськомовною та франкомовною комісіями з питань висування та призначення кандидатур

Ці комісії формують екзаменаційні комісії:

- які складаються з рівної кількості магістратів і немагістратів
- які несуть відповідальність за фактичну організацію цих двох іспитів.

→ програми цих двох іспитів публікуються щорічно в *Moniteur Belge/Belgisch Staatsblad* (Офіційний вісник Королівства Бельгія).

1. КОНКУРСНИЙ ІСПИТ

1° ПИСЬМОВА ЧАСТИНА

⇒ *перша частина роботи:*

Опитування з множинним вибором відповідей: загальні юридичні знання та загальні знання

- написання **короткого викладу судового рішення, підбір ключових слів і написання окремої думки**

Кандидати можуть вибрати один із наступних трьох видів провадження:

- цивільне право, у тому числі цивільне процесуальне,
- кримінальне право, у тому числі кримінальне процесуальне,
- право соціального забезпечення, в тому числі процесуальне.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

⇒ друга частина роботи: есе (макс. чотири сторінки) на актуальну соціальну, економічну, політичну чи культурну тему, пов'язану з правом.

2° УСНА ЧАСТИНА

⇒ *обговорення справи* (максимум 90 хвилин на підготовку)

Тут кандидати теж можуть вибирати види проваджень з зазначеного вище переліку.

⇒ у разі необхідності відбувається *обговорення письмової частини*

2. ІСПИТ НА ПРОФЕСІЙНУ КОМПЕТЕНТНІСТЬ

1° ПИСЬМОВА ЧАСТИНА

⇒ *перша частина роботи:*

- Опитування з множинним вибором відповідей: загальні юридичні знання та загальні знання
- написання судового рішення у справі, для якої надається повна довідкова інформація та документи.

Кандидати можуть вибрати один із наступних трьох видів провадження:

- цивільне право, у тому числі цивільне процесуальне,
- кримінальне право, у тому числі кримінальне процесуальне,
- право соціального забезпечення, в тому числі процесуальне.

⇒ *друга частина роботи:* аналіз рішення Верховного суду (визначте пункт(и) нормативно-правового акту, на основі якого винесеного рішення, і викладіть його/їх мовою, зрозумілою неспеціалістам)

Кандидати знову можуть вибирати з тих самих типів проваджень.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

⇒ *Кандидати, які склали ці дві частини іспиту, повинні пройти опитування для встановлення особистих якостей кандидатів (включно з бесідою з психологом), щоб оцінити їхні специфічні навички, щоб стати суддею або прокурором (здатність приймати рішення, добросовісність тощо). Це пробна ініціатива, яка вперше розпочалася у 2011 році.*

Звіт долучається до досьє журі для усної частини.

2° УСНА ЧАСТИНА

⇒ *обговорення справи* (максимум 90 хвилин на підготовку)

Тут кандидати теж можуть вибирати види проваджень з зазначеного вище переліку

⇒ у разі необхідності відбувається *обговорення письмової частини*

3. ОЦІНЮВАННЯ УСНОГО ОПИТУВАННЯ

⇒ кандидата оцінюють три різні журі за такими критеріями:

- правові знання
- особисті якості
- мотивація до виконання функції магістрату.

Відбір кандидатів має ґрунтуватися на оцінюванні того, чи мають вони досвід та здібності, необхідні для зайняття посади магістрату. Тому екзаменаційні комісії повинні переконатися, що вони не проводять лише технічне оцінювання юридичних здібностей кандидатів.

– Проте існує **різниця між двома типами іспитів:**

– **Конкурсний іспит для прийому на стажування** = призначений для виявлення потенціалу кандидатів з точки зору їх здатності відповідати вимогам стажування.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Призначення на посаду не здійснюється автоматично після завершення стажування.

Кількість місць, які щороку виділяються для нових стажерів, визначається Королівським указом (близько 50 місць для всіх судів і прокуратур Королівства Бельгія).

– **Іспит на професійну компетентність** = призначений для **виявлення не тільки юридичних здібностей кандидата**, а також **якостей, необхідних для обіймання посади магістрата**.

Пояснення: будь-хто, хто склав цей іспит, але хто, можливо, ніколи працював у суді, може претендувати на всі вакансії, як у суді, так і в прокуратурі.

→ Комісії з питань висунення та призначення **усвідомлюють**, що поточні іспити **не дають змоги оцінити всі необхідні якості та що** надто часто фахові компетентності їхніх членів означають, що **юридичні здібності є основним критерієм відбору**. Вони вважають, що було б добре, якби вони могли **запросити експертів**, здатних надати об'єктивний висновок, щоб доповнити їхні висновки щодо **кандидатів** (останній закон від 3 травня 2003 року дозволяє комісіям використовувати послуги експертів для підготовки екзаменаційних робіт та тестів).

II. ВИСУНЕННЯ ТА ПРИЗНАЧЕННЯ КАНДИДАТІВ

- Комісії Вищої ради з питань висунення та призначень відіграють **вирішальну роль** у призначенні магістратів

- Таким чином, об'єктивний та деполітизований процес набору в магістратуру стає реальністю

Перш ніж детально описувати процедуру, необхідно звернути увагу на наступне:

⇒ **«Висунення»** означає призначення на основну посаду магістрата:

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

- мировий суддя та суддя поліцейного суду
- суддя суду першої інстанції, господарського суду та суду з трудових справ
- радник в апеляційному суді, суді з трудових справ або Верховному суді
- заступник прокурора (прокуратура суду першої інстанції) або заступник головного прокурора (прокуратура апеляційного суду) або генеральний адвокат у Верховному суді

- суддя федерального суду

⇒ «**Призначення**» означає призначення на посаду керівника на певний термін (тобто на 7 років):

- голова суду першої інстанції, господарського або суду з трудових справ
- голова апеляційного суду, суду з трудових справ або Верховного суду
- прокурор в суді першої інстанції
- прокурор з трудових справ у суді з трудових справ
- головний прокурор у апеляційному суді
- головний прокурор у Верховному суді
- прокурор у федеральному суді

⇒ Процедури застосовуються до кандидатів **на посаду в суді (суддя) та кандидати на посаду прокурора.**

⇒ Процедури застосовуються до кандидатів **на посаду у всі суди**, зокрема і у Верховний суд.

⇒ Ці процедури **не охоплюють** наступне:

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

- посади заступника, наприклад, заступника голови суду чи заступника головного прокурора;
- певні категорії посад, такі як суддя-слідчий чи суддя у справах з накладення арешту/конфіскації.

A. ПРОЦЕДУРА ВИСУНЕННЯ

⇒ Кандидати, які склали іспит і які, в належних випадках, завершили стажування, **не стають магістратами автоматично**. Спочатку має відкритися вакансія.

Після оголошення про відкриття вакансії в *Moniteur Belge/Belgisch Staatsblad* (Бельгійський офіційний вісник) кандидати мають **один місяць для подання своїх заяв** рекомендованим листом до Міністра юстиції, який контролює адміністративну складову при наборі.

⇒ Міністерство юстиції просить **письмовий висновок про кандидата** від представників громадськості та представників державних органів:

- на його/її місці роботи та
- у місці, де виникла вакансія.

На практиці це означає, що по суті це стосується керівників гілок судової системи; або представників місцевої асоціації адвокатів (адвокатури).

⇒ Потім **досьє з призначеннями надсилаються до Вищої ради правосуддя**: або до франкомовної Комісії з питань висунення та призначення, або до нідерландськомовної Комісії з питань висунення та призначення, чи до Спільної комісії (компетентної у випадках, коли відкрита вакансія вимагає знання французької та нідерландської мов). Франкомовна та нідерландськомовна комісії зазвичай збираються щотижня.

⇒ Комісія з питань висунення протягом 40 днів **порівнює кандидатів** з точки зору

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

їхніх заслуг, знань та навичок. Комісія з питань висунення зобов'язана **заслухати будь-якого кандидата**, який про це просить.

⇒ Комісія з питань висунення **висуває конкретного кандидата, обраного більшістю у дві третини її членів.**

⇒ Комісія з питань висунення **може не висувати** жодного кандидата. У цьому випадку посада знову оголошується вакантною.

⇒ Нарешті, Король, а фактично Міністр юстиції, має **офіційно призначити** кандидата.

Глава держави, мотивуючи таке рішення, однак, може відмовитися від висунення кандидатури. У цьому випадку повне досье повертається до Комісії з питань висунення, яка має дві можливості: вона може висунути або того самого кандидата, або іншого.

Далі, Король може погодити або відхилити кандидата (мотивуючи це рішення). В другому випадку процедура висунення починається з самого початку. Така ситуація, до речі, може виникнути, коли глава держави вчасно не прийме очікуваного від нього рішення.

Важлива примітка: вся процедура займає **200 днів** (або навіть 275 днів, якщо Король вимагає нового кандидата).

Вища рада вважає, що кілька встановлених законом строків можна було б значно скоротити, щоб суди, прокуратури та органи прокуратури могли якомога швидше укомплектувати свій штат. Таким чином, це дозволить їм виконувати свої законні обов'язки.

V. ПРОЦЕДУРА ПРИЗНАЧЕННЯ

⇒ Призначаються керівники різних гілок судової системи

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

⇒ обмежений строк у сім років.

⇒ необхідно забезпечити злагоджену роботу органів прокуратури та судів, використовуючи на постійній основі сучасні методи управління.

⇒ **З огляду на значну важливість** нових керівників різних гілок судової системи, законодавець зробив їх призначення **об'єктивним**, довіривши це питання **комісіям Вищої ради правосуддя з питань призначення та призначень**.

⇒ Наступна процедура здебільшого така сама, як і процедура призначення магістратів:

- обмін думками різних сторін
- необхідно провести об'єктивне порівняння кандидатів
- Комісія з питань висунення має висунути главі держави кандидатуру, обрану більшістю у дві третини голосів Главі держави
- який може відмовити у призначенні зустрічі лише за умови чіткого викладення причин.

⇒ **Кандидати не обов'язково** повинні працювати у тій гілці судової системи, де відкрилася **вакансія** (за винятком Верховного суду).

⇒ важливо додати **план управління** до своєї заяви, в якому кандидати описують цілі, яких вони бажають досягти протягом свого строку перебування на посаді.

⇒ Крім того, Комісії з питань висунення враховуватимуть **загальні досьє**, заздалегідь визначені Вищою радою правосуддя для кожної посади керівника.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Боснія і Герцеговина

Приймаючи рішення про призначення, Вища рада суддів та прокурорів Боснії та Герцеговини (ВРП Б&Г (HJPC of B&H)) враховують, зокрема, такі критерії:

- Професійні знання, досвід роботи та продуктивність;
- Потенціал шляхом написання академічних робіт та врахування іншої професійної діяльності;
- Професійні здібності, набуті на попередньому місці роботи, в тому числі участь в організованих формах навчальної підготовки;
- Працездатність та здатність до аналізу правових проблем;
- Здатність неупереджено, сумлінно, наполегливо, рішуче та відповідально виконувати обов'язки на посаді, на яку він чи вона претендує;
- Комунікативні здібності;
- Стосунки з колегами, поведінка поза роботою, доброчесність і репутація; і
- Досвід керівної роботи та кваліфікація, необхідні для зайняття посад голови суду, голови прокурора та заступника голови прокурора.

Болгарія

Вимоги для призначення магістратів

Згідно зі ст. 162 Закону «Про судоустрій» лише особа, яка має громадянство Болгарії, може бути призначена суддею, прокурором і слідчим суддею. До того ж, вона має відповідати нижчезазначеним критеріям:

- має вищу юридичну освіту,

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

- пройшла обов'язкове 6-місячне стажування як стажист-юрист та отримала правову компетентність після складання спеціального іспиту;
- задовольняє необхідні стандарти етики та професіоналізму відповідно до Кодексу етики суддів, прокурорів та слідчих суддів,
- не була засуджена до позбавлення волі за вчинення умисного злочину, незважаючи на реабілітацію,
- не є обраним членом Вищої судової ради, який був звільнений з посади в дисциплінарному порядку у зв'язку з нанесенням шкоди авторитету суддівської влади;
- не страждає на психічні захворювання.

Існує додаткова умова – досвід у галузі права, тривалість якого різна залежно від рівня посади в судовій системі. Наприклад, суддею регіонального суду та прокурором регіональної прокуратури має бути призначена особа, яка має не менше трьох років стажу роботи. На посади судді окружного суду, прокурора окружної прокуратури та слідчого судді окружного слідчого відділу призначається особа, яка має стаж роботи не менше 8 років. На посаду судді адміністративного суду призначається особа, яка має стаж роботи не менше 8 років. На посади судді суду апеляційної інстанції та прокурора апеляційної прокуратури призначається особа, яка має стаж роботи не менше 10 років. На посади судді Касаційного Верховного суду та Вищого адміністративного суду, прокурора Касаційної Верховної прокуратури та Вищої адміністративної прокуратури та слідчого судді Національної слідчої служби призначається особа, яка має стаж роботи не менше 12 років.

Набір

Вакантні посади в судах, прокуратурі та органах слідства заповнюються/займаються двома можливими способами, тобто за двома видами конкурсу:

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

I. проводяться централізовані конкурси на посади:

a. Молодші судді та молодші прокурори,

b. Первинне призначення в органи судової системи. Вища судова рада шляхом жеребкування визначає 20 відсотків від кількості наявних посад у суді, прокуратурі та органах слідства для заміщення шляхом проведення конкурсу на первинне призначення. Відсотки вказуються окремо для кожного рівня в суді, прокуратурі та органах слідства.

Цей вид конкурсу проводиться в два етапи: письмовий та усний іспити.

II. Інші наявні посади в судах, органах прокуратури та слідства заміщуються за конкурсом на основі оцінювання ефективності роботи. Власне, ці вакансії відкриті лише для осіб, які працюють у судовій системі (судді, прокурори, слідчі судді). Комісія Вищої судової ради з питань подання кандидатур та оцінювання ефективності роботи суддів, прокурорів і слідчих оцінює роботу кожного кандидата, який відповідає вимогам для зайняття вакантного місця, за винятком кандидатів, чия ефективність роботи була оцінена за рік до оголошення про вакантні місця.

Оцінювання ефективності роботи судді, прокурора, слідчого судді здійснюється за загальними та спеціальними критеріями.

До загальних критеріїв для оцінювання ефективності роботи судді, прокурора чи слідчого судді належать наступні:

1. Кількість, вид і складність матеріалів та справ,
2. Дотримання процедурних строків,
3. Кількість підтверджених та скасованих актів, і підстави для цих дій,
4. Наявність зрозумілої та обґрунтованої аргументації актів,

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

5. Результати перевірок, проведених Інспектором при Вищій судовій раді,

6. Наявність заходів заохочень і санкцій у період, якого стосується оцінювання ефективності роботи,

7. Дотримання правил професійної етики суддів, прокурорів та слідчих суддів.

Загальне навантаження у відповідній судовій сфері та конкретного органу судової системи, а також навантаження оцінюваного судді, прокурора чи слідчого судді порівняно з навантаженням інших суддів, прокурорів чи слідчих суддів у тому самому органі судової системи також береться до уваги для цілей оцінювання ефективності роботи.

До спеціальних критеріїв для оцінювання ефективності роботи суддів належать:

1. Дотримання графіку судових засідань,
2. Навички ведення судових засідань та складання протоколів.

До спеціальних критеріїв для оцінювання ефективності роботи прокурорів належать:

1. Навички планування та застосування структурованого підходу під час досудового розслідування та судового провадження,
2. Рівень виконання письмових вказівок та особистих наказів прокурора вищого рівня,
3. Вміння організувати роботу та керувати слідчими органами та групами, які беруть участь у досудовому розслідуванні.

До спеціальних критеріїв для оцінювання ефективності роботи слідчих суддів належать:

1. Навички планування та застосування структурованого підходу під час досудового

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

розслідування,

2. Рівень виконання письмових вказівок та особистих наказів прокурора.

Голова Комісії з питань подання кандидатур та оцінювання ефективності роботи суддів, прокурорів і слідчих суддів подає Вищій судовій раді мотивований висновок із узагальненням результатів оцінювання по кожному кандидату. Комплексна оцінка результатів оцінювання ефективності роботи може бути позитивною і негативною. Рівні позитивної комплексної оцінки: «Задовільно», «Добре», «Дуже добре».

Вища судова рада за результатами оцінювання ефективності роботи складає рейтинг для кожної посади.

У випадку, коли кілька кандидатів на одну посаду мають однаковий результат оцінювання, перевага надається кандидату, який перебуває вище у рейтингу. У випадку, коли кандидати також займають однакові місця у рейтингу перевага надається кандидату, який має більший стаж роботи в судових органах.

Підвищення судді, прокурора, слідчого по службі та підвищення оплати можливе за наявності обґрунтовано високого рівня кваліфікації та зразкового виконання службових обов'язків, якщо суддя, прокурор, слідчий суддя має стаж роботи не менше трьох років на цій або суміжній посаді та за умови, що кандидат відповідає вимогам щодо необхідного стажу у сфері права. Застосованою процедурою є оцінювання результативності роботи /див. вище – II./. Пропозицію про підвищення магістрата по службі вносить голова відповідного суду чи прокуратури, або сам магістрат, або одна п'ята частина членів Вищої судової ради.

Чеська Республіка

Вимоги до кандидатів встановлюються ст.60 Закону № 6/2002 зб. «Про суди та суддів» та Декретом Міністерства юстиції № 303/2002 зб. «Про порядок відбору кандидатів».

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Суддів призначає Президент Республіки за поданням Міністра юстиції (затверджено урядом).

Судді можуть бути призначені до суду вищої інстанції (не «підвищені») за їх згодою або на їх прохання (відповідно до ст.71 Закону «Про суди та суддів»).

Данія

Суддею можуть бути призначені лише особи з юридичною освітою. При призначенні суддів у Законі Данії «Про відправлення правосуддя» зазначено, що необхідно брати до уваги загальне оцінювання особистих якостей, юридичної кваліфікації та досвіду кандидатів.

Англія та Уельс

Для більшості посад у судових органах законодавчі критерії встановлюють, що особи повинні мати відповідну юридичну кваліфікацію протягом 5 або 7 років і, на основі кваліфікації, показати, що вони отримали юридичний досвід. У минулому це означало, що кандидати повинні були або бути соліситорами (адвокат нижчого рангу), або баристерами (адвокат вищого рангу) протягом 5 або 7 років. Різниця полягає в тому, що для зайняття вищих посад існує вимога 7 років досвіду перед призначенням; для нижчих посад вимогою є мінімум 5 років досвіду перед призначенням. Однак, оскільки Закон «Про трибунали, суди та правозастосування» 2007 року набув чинності, співробітники Інституту судових виконавців, зареєстрованих повірених у справах торговельних марок і зареєстрованих патентних повірених також мають право претендувати на певні посади у судових органах. Особи, які не є практикуючими юристами, але все ще набувають необхідного юридичного досвіду, наприклад правознавці, також можуть подати заяву.

В Англії та Уельсі посади у судових органах, на яких працюють повний робочий день, називаються «посади з повною зайнятістю». Однак існує також значна кількість суддів,

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

призначених для засідань щоденно, які мають неповний робочий день, та які отримують щоденну винагороду за роботу в якості судді: це «судді за сумісництвом».

Для посад з повною зайнятістю зазвичай застосовуються нестатутні критерії (іншими словами, критерії, не встановлені законодавством), оскільки очікується, що кандидати мають досвід роботи на посаді в судовій системі на посаді судді за сумісництвом. Наприклад, письменник став соліситором у 1975 році. У 1991 році його призначили на посаду заступника судді в окружному суді за сумісництвом, на якій він працював (у середньому) один день на тиждень, а інші чотири дні продовжував працювати соліситором. У 1994 році його призначили суддею в окружному суді на посаду з повною зайнятістю, яку він досі обіймає; він припинив роботу як соліситор після свого призначення.

Проте за деяких виняткових обставин кандидати можуть бути відібрані без попередньої роботи на посаді за сумісництвом (наприклад, на певні спеціальні посади).

Кандидати на посаду судді також повинні відповідати вимогам щодо громадянства: особи мають бути громадянами Сполученого Королівства, Республіки Ірландії або країни Співдружності (також можуть мати подвійне громадянство, включно з одним з вищезазначених).

Окрім критеріїв відбору, Комісія з питань призначення на посаду суддів (орган, який здійснює процес відбору для призначення на посади суддів) має такі законодавчі обов'язки:

- відбирати кандидатів виключно за заслугами;
- обирати лише людей з гарними особистими якостями;
- брати до уваги необхідність заохочувати заяви від ширшого кола кандидатів.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Комісія з питань призначення на посаду суддів використовує перелік якостей та здібностей для оцінювання кандидатів на посаду судді. Загальні якості та здібності викладені в Додатку А.

Фінляндія

Статті 11-13 Закону «Про призначення суддів» містять наступне:

Стаття 11. Необхідні вимоги та підстави для призначення

(1) Дотримання наступних вимог необхідне для призначення на посаду в судові органи: кандидат повинен бути доброчесним громадянином Фінляндії, який отримав ступінь магістра права і який на своїй попередній посаді в суді або в іншому місці проявив професійну компетентність та особисті якості, необхідні для успішного виконання обов'язків на цій посаді. Окремі положення можуть бути прийняті щодо необхідної кваліфікації для посад, які вимагають спеціальні знання.

(2) Дотримання наступних вимог необхідне для призначення на посаду голови чи судді Верховного суду, або голови чи судді Верховного адміністративного суду: кандидат повинен відповідати вимогам, зазначеним у пункті 1, і бути правознавцем з визнаним авторитетом. Крім того, голови Верховного суду та Верховного адміністративного суду повинні мати лідерські якості.

(3) Окрім вимог, зазначених у пункті 1, голова апеляційного суду, голова окружного суду, голова адміністративного суду, голова суду з питань страхування, голова суду з трудових спорів та голова суду з ринкових спорів повинні мати лідерські якості.

Стаття 12. Винятки

Не допускається жодних винятків щодо вимог, необхідних для призначення на посаду в судові органи.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Стаття 13. Володіння мовою

Окремі положення застосовуються до знання мови, необхідної для призначення на посаду в судові органи.

Німеччина

Відповідно до статті 9 Закону Німеччини «Про судоустрій» (Deutsches Richtergesetz, DriG) лише особи, які

- є німцями в розумінні статті 116 Основного закону (Grundgesetz, GG),
- чітко дають зрозуміти, що вони завжди будуть підтримувати вільний демократичний порядок у розумінні Основного закону,
- відповідають вимогам для зайняття посади судді, а також
- володіють необхідними соціальними навичками

можуть бути призначені на посаду судді.

Угорщина

Судді:

Статус судді регулюється Конституцією та Законом LXVII від 1997 року «Про статус і оплату праці суддів». Кандидати на суддівські посади зобов'язані відповідати особливим кваліфікаційним вимогам, а саме: громадянство Угорщини, відсутність судимості, право голосу, вища юридична освіта, успішне складання професійного юридичного іспиту та наявність декларації про доходи, як визначено законом. Згідно з чинними правовими нормами, відповідний кандидат може подати заяву на посаду судді після того, як пропрацював принаймні один рік на посаді секретаря суду або в іншій сфері, пов'язаній з юриспруденцією, яка вимагає проходження професійного іспиту з

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

права чи публічного адміністрування. Кандидати також повинні пройти медичне та психологічне тестування.

Існує дві категорії суддів: професійні судді (bíró) і народні засідателі (ülnök). Народні засідателі беруть участь у розгляді справ у випадках і в порядку, встановленому законом, і обираються загальними зборами органів місцевого самоврядування. Як зазначалося вище, при розгляді справ народні засідателі мають такі ж самі права і обов'язки, що й професійні судді.

Судді обираються шляхом подання заяв. Голова компетентного окружного суду подає заяви на місце в місцевому суді, суді з трудових справ або окружному суді; голова вищого апеляційного суду – на місце у вищому апеляційному суді; голова Верховного суду – на місце у Верховному Суді. В оголошенні про відкриття вакансії повинні бути зазначені всі вимоги для отримання цієї посади. Заява подається голові суду, де є вільна посада; голова суду надає свій висновок і направляє заяву голові суду компетентного окружного суду. Голова суду проводить співбесіду з кандидатами і консультується з компетентними членами суддівського корпусу. Голова суду, якщо він наділений повноваженнями призначати всіх кандидатів, сам завершує процедуру. Рекомендації членів суддівського корпусу не є обов'язковими для голови судді.

Якщо Національна судова рада має повноваження призначати будь-якого із кандидатів, голова суду передає заявки разом із рекомендаціями членів суддівського корпусу та своєю власною думкою до Національної судової ради. Національна судова рада має повідомити голову суду, якщо вони не згодні з його думкою, і вислухати його коментарі. Національна судова рада проводить співбесіду з кандидатами. Національна судова рада має повноваження самостійно зробити остаточний вибір, не дотримуючись поданих рекомендацій.

Якщо процес відбору не вдався, буде відкрито прийом нових заяв. Процедура відбору визнається такою, що не відбулася, якщо жодна з поданих кандидатур не буде прийнята або не подано жодної кандидатури на призначення.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Заявки повинні розглядатися конфіденційно. Про результати конкурсу кандидати повідомляються письмово разом з їх заявами.

Службові повноваження судді виникають з моменту його призначення на посаду і починаються з дати, зазначеної в листі про призначення. Судді призначаються та відкликаються Президентом Республіки. Кандидати, які будуть призначені суддями в Угорській Республіці, повинні бути громадянами Угорщини, не мати судимості, мати право голосу, мати вищу юридичну освіту, скласти іспит на правову кваліфікацію та погодитися подати декларації про доходи.

Кандидат, якого призначають на посаду військового судді, має бути кадровий офіцер угорської армії. Для подання на призначення потрібна попередня згода Міністра оборони. Призначення військового судді здійснюється спеціально для цієї посади.

[Див.: Конституція Угорської Республіки; Закон LXVI 1997 року; Закон LXVII 1997 року; Декрет № 5/1991 (IV.4.) ІМ]

Вакансії суддів заповнюються через відкритий процес подання заяв і зазвичай оголошуються в Судовому бюлетені (Bírósági Közlöny), щомісячному виданні Національної судової ради. Призначення на посаду судді – це багатоетапний процес, який включає стажування на посаді секретаря суду, проходження іспитів, призначення на посаду секретаря суду, призначення суддею на випробувальний термін і остаточне призначення. Випускники юридичних шкіл можуть бути призначені головою регіонального суду молодшими секретарями на трирічне стажування; їх підготовка регулюється декретом Міністерства юстиції. Секретарями судових засідань після закінчення трирічного стажування на посаді секретаря суду можуть бути призначені кандидати, які склали державний професійний іспит та фаховий іспит. Вони повинні відпрацювати на цій посаді щонайменше один рік, після чого вони мають право на призначення на посаду судді. Метою професійного іспиту є оцінювання юридичних знань кандидатів, а також його психологічних здібностей та оцінювання його

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

особистих якостей та інтелекту за допомогою співбесіди та стандартного психологічного тесту. Кандидати, які раніше були призначені на посади прокурора, секретаря прокурора, державного нотаріуса або судді Конституційного Суду, можуть бути призначені суддею безпосередньо.

Немає чітко закріплених критеріїв відбору; голови Верховного Суду, апеляційних судів та регіональних судів обирають кандидатів на посаду на основі особистої співбесіди з кандидатом та висновків, наданих Національною судовою радою, які не є обов'язковими для врахування. Добір суддів окружних судів здійснюється головою регіональних судів. Після відбору кандидатів голова суду рекомендує їх Національній судовій раді, яка, у свою чергу, передає свої кандидатури Президенту Республіки.

Судді спочатку призначаються на фіксований трирічний випробувальний термін і не отримують посаду, доки не будуть повторно призначені довічно за рекомендацією Національної судової ради. Судді можуть виконувати свої функції до досягнення 70 років. Конституція та Закон LXVII 1997 року містять вказівки щодо належної та розумної поведінки, дотримання якої необхідне не лише для виконання професійних обов'язків, але й для поведінки суддів у їхньому особистому житті. Судді зобов'язані завжди мати бездоганну поведінку, яка є гідною їх посади, і повинні утримуватися від будь-якої поведінки, яка б поставила під сумнів доброчесність судового процесу та гідність судів. Крім виконання професійних завдань, судді можуть займатися лише науковою, творчою, викладацькою та технічною діяльністю. Ця діяльність не повинна ставити під загрозу незалежність і неупередженість суддів і не повинна перешкоджати виконанню суддею своїх посадових обов'язків. З метою уникнення будь-якого конфлікту інтересів суддям забороняється займатися підприємницькою діяльністю, вступати до політичних партій або займатися будь-якою політичною діяльністю. Закон також передбачає, що судді повинні отримувати справедливий винагороду, щоб забезпечити їх економічну незалежність.

Не існує стандартизованих формальних критеріїв просування до суду вищої інстанції;

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

на практиці голова суду вищої інстанції зазвичай оголошує про можливість подати заяви на вакантні посади. Потім судді надають необов'язковий для врахування висновок щодо заяви на призначення головою регіонального суду або Верховного суду, але голова суду, як правило, дотримується думки суддів.

Як зазначено вище, судді спочатку призначаються на фіксований трирічний термін і не отримують посаду, доки не будуть повторно призначені довічно Президентом. Таким чином, загальна ефективність роботи судді оцінюється наприкінці перших трьох років у суді. Судді, які протягом цього строку фактично виконували свої функції менше 18 місяців, можуть бути призначені повторно на другий трирічний термін. Професійне оцінювання регулюється вищезазначеним Законом LXVII «Про статус і оплату праці суддів» та рішенням Національної судової ради з метою відсіювання тих, хто не може задовільно виконувати обов'язки судді.

Протягом усієї кар'єри судді регулярно проходять оцінювання. Існує два типи процесу оцінювання суддів: звичайний і позачерговий. Позачергове оцінювання діяльності судді має проводитися або на прохання судді, або у випадках, коли суддю визнано таким, що не може виконувати свої обов'язки. Позачергове оцінювання призначає голова відповідного суду (за винятком окружних судів, де повноваження про проведення оцінювання покладено на голову відповідного регіонального суду). Звичайне оцінювання діяльності судді проводиться тричі протягом суддівської кар'єри: перед довічним призначенням на посаду судді, а потім через шість і дванадцять років після першого оцінювання. Голова суду або призначена ним особа проводить оцінювання, під час якого, діяльність судді оцінюється за дотримання як матеріальних, так і процесуальних норм. Судді можуть отримати такі оцінки: «відмінно», «добре» або «незадовільно». Судді, які отримали «незадовільно», мають право оскаржити результат у суді.

Прокурори:

Вимоги щодо прийнятності та професійної кваліфікації прокурорів такі ж, як і до

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

кандидатів на посади суддів. Ще одна вимога застосовується до військових прокурорів, оскільки кандидати мають бути офіцерами угорської армії. Прокуратуру очолює Генеральний прокурор, який, зокрема, має виключне право призначати прокурорів або просувати їх на будь-які вищі посади. Усі вакансії заповнюються шляхом відкритого процесу подачі заяв. Умови призначення на посаду такі ж, як і для суддів. Прокурорам забороняється бути членами політичних партій або займатися будь-якою політичною діяльністю. Генеральний прокурор обирається парламентом на дев'ятирічний термін за поданням Президента Республіки, а заступники Генерального прокурора призначаються Президентом Республіки за поданням Генерального прокурора. Генеральний прокурор підзвітний парламенту. Він зобов'язаний щорічно звітувати перед парламентом про діяльність прокуратури (а також про свою діяльність); він зобов'язаний давати відповіді на запитання, які ставляться депутатами у межах своїх повноважень.

Прокурори, крім Генерального прокурора та заступника Генерального прокурора, підлягають оцінюванню. Існує два види професійного оцінювання прокурорів: звичайне та позачергове. Позачергове оцінювання роботи прокурора має проводитись на прохання прокурора або у випадках, коли прокурора визнано таким, що не може виконувати свої обов'язки. Звичайне оцінювання діяльності прокурора проводиться перед призначенням на посаду довічно.

Просування по службі та оплата праці прокурорів регулюється Законом LXXX від 1994 року «Про службові відносини та обробку даних у прокуратурі». Цей Закон передбачає, що прокурор має право на винагороду, яка відповідає честі його професії та відповідальності, яку він/вона має. Просування по службі залежить від стажу роботи та ланки прокуратури, в якій працює прокурор. За цими критеріями всі прокурори класифікуються за класами та ступенями оплати праці. Кожні три роки вони підвищуються на вищий ступінь. У разі бездоганної роботи прокурор може отримати вищу винагороду двічі протягом своєї кар'єри. Розрахунок винагороди здійснюється на

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

підставі відповідного щорічного Закону «Про бюджет». Законом передбачено, що найнижча заробітна плата прокурорів завжди повинна бути такою ж, як найнижча заробітна плата суддів. Порядок нарахування посадових окладів прокурорів ідентичний суддям.

Ірландія

Оскільки ірландська правова система функціонує відповідно до традицій загального права, правосуддя здійснюється виключно професійними судами з повною зайнятістю. В Ірландії немає суддів, які працюють неповний робочий день, або непрофесійних суддів, а також не призначаються «кар'єрні» судді. Призначення в судові органи здійснюються з групи осіб, які є досвідченими юристами-практиками, які відібрані з обох галузей юридичної професії, тобто соліситорів і баристерів.

Формальна кваліфікація суддів регулюється законом і залежить від суду, до якого призначається особа. Є чотири різні ланки, а саме (у порядку зменшення старшинства): Верховний суд, Високий суд, Окружний суд і Районний суд. Конституція визначає структуру судової системи, яка включає суд останньої апеляційної інстанції, Верховний суд і суди першої інстанції, до яких входять Високий суд з повною юрисдикцією в усіх кримінальних і цивільних справах і суди обмеженої юрисдикції, Окружний суд і Районний суд, організований за місцевим принципом.

У Високому суді та Верховному суді практикуючий соліситор або баристер зі стажем роботи не менше дванадцяти років має право бути призначеним суддею за умови, що він чи вона безперервно працювали протягом двох років безпосередньо перед призначенням. В районних і окружних судах практикуючий соліситор або баристер зі стажем роботи не менше десяти років має право бути призначеним суддею. Немає структурованої або автоматичної системи просування по службі між різними ланками судів. Такі підвищення відбуваються, особливо при призначеннях у Верховний суд, де багато суддів отримують підвищення з Високого суду.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Італія

Щоб стати кар'єрними магістратами, кандидати повинні скласти державний конкурсний іспит відповідно до п.1 ст. 106 Конституції; до положень, що регулюють доступ до судових органів, протягом останніх років законодавець кілька разів вносив зміни з метою, з одного боку, прискорити процедуру складання іспиту, а з іншого – забезпечити кращу кваліфікацію кандидатів, оскільки раніше, до проведення реформи, для доступу до іспиту, їм потрібна була вища юридична освіта.

Законодавчим декретом 398/97 було створено Школи післядипломної освіти для юридичних фахівців при університетах для завершення підготовки випускників юридичних факультетів, які висловлюють бажання працювати за професіями судді, прокурора, адвоката та нотаріуса. Згадані Школи, які почали працювати з 2001-2002 навчального року, наприкінці дворічних курсів видають диплом, необхідний для участі в державному іспиті, а також займаються навчанням осіб, які хочуть займатися вищезазначеними професіями у майбутньому.

Сьогодні доступ до судових органів влади регулюється розділом I Законодавчого декрету № 160/2006, який визначає умови участі в іспиті, способи подання заяви, склад і функції екзаменаційної комісії, проведення письмових та усних іспитів і умови, яких повинні дотримуватися екзаменатори. Таким чином, зазначений іспит організовано як державний іспит другого рівня.

Закон передбачає певні попередні умови для допуску до іспиту, щоб забезпечити технічну кваліфікацію кандидатів і зменшити їх кількість. Насправді до складання письмових іспитів допускаються лише кандидати, які мають юридичну освіту та диплом, виданий у Школах післядипломної освіти для юридичних фахівців. Крім того, до іспиту також допускаються адміністративні та ревізійні магістрати, державні службовці, які мають кваліфікацію та не менше п'яти років стажу, професори університетів, державні службовці зі сфери державного управління, які мають вищу

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

юридичну освіту та принаймні п'ятирічний стаж роботи, юристи, до яких не застосовувалися дисциплінарні стягнення, почесні магістрати, які мають стаж щонайменше шість років і не мали жодних доган, а також випускники юридичних факультетів, які стали кандидатами юридичних наук, або мають диплом про спеціалізацію в Школі після отримання університетського ступеня.

Кількість вакантних місць чітко вказується в оголошенні кожного конкурсного державного іспиту; конкурсний державний іспит оголошується відповідно до наказу Міністерства юстиції за рішенням Вищої ради судової влади, яка визначає кількість посад відповідно до ст. 3, 2, Законодавчого декрету № 160/2006.

Кандидати, яких тричі було визнано невідповідними для складання державного конкурсного іспиту на призначення кар'єрного судді, не допускаються з посиланням на закінчення терміну подання відповідної заяви.

Іспит включає письмову та усну складову. Передбачено три письмові іспити; теми формулює Екзаменаційна комісія (призначається Радою) з таких аспектів: цивільне право, кримінальне право та адміністративне право. Під час усних іспитів кандидати спочатку повинні надати стисле пояснення свого письмового іспиту, потім до аспектів іспиту належать: цивільне право та давньоримське право, кримінальне право, цивільне процесуальне право, кримінально-процесуальне право, адміністративне право, конституційне право, податкове право, господарське право, трудове право, міжнародне приватне та публічне право та право ЄС (зважаючи на зростаючу важливість європейської підготовки магістратів, як право співтовариство, так і міжнародне право з особливим посиланням як на державний, так і на приватний сектори були включені в програму усного іспиту); судова система та системи обробки судових даних; знання іноземної мови (англійської, іспанської, французької, або німецької).

Ті, хто склав іспит, призначаються магістратами.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Нещодавно затверджена реформа судової системи передбачає, що магістрати після проходження стажування не можуть призначатися на посаду прокурора, судді, який засідає одноособово у кримінальних справах, судді попереднього слідства чи судді попереднього слухання до закінчення свого першого періоду професійного оцінювання, яке проводиться через чотири роки після їхнього початкового призначення. Судді, на яких покладено судові функції, мають право обирати місце роботи із запропонованих Вищою ради судової влади за результатами відповідного державного конкурсного іспиту.

Стосовно підготовки кар'єрних суддів, призначених на посаду за результатами державного конкурсного іспиту, слід зазначити, що такі судді підлягають обов'язковому проходженню стажування. Магістрати, які проходять підготовку, не виконують жодних судових функцій.

Просування суддів по службі.

Для суддів і прокурорів просування по службі однакове.

Реформа судової системи Законодавчим декретом №160/2006 зі змінами, внесеними Законом № 111/2007, передбачає оцінювання всіх магістратів кожні чотири роки, доки вони не пройдуть своє сьоме професійне оцінювання після 28 років роботи.

Ці регулярні оцінювання підкреслюють, що професіоналізм магістратів за різними аспектами неодноразово та ретельно контролюється протягом усієї їхньої професійної кар'єри.

Припускаючи, що незалежність, неупередженість і збалансованість магістрату є неодмінними умовами для належного виконання судових функцій, ці професійні оцінювання здебільшого стосуються: професійної компетенції, працьовитості, старанності та відданості справі.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Показники, які використовуються для оцінювання магістратів: правові знання, володіння методами, що використовується в різних судових органах; результати судових рішень, винесених у наступних інстанціях; кількість і якість винесених судових рішень; дотримання термінів складання та подання документів; рівень залученості та фактичний внесок у належну роботу суду (за можливості заміна колег, періодичність відвідування курсів підвищення кваліфікації, внесок у вирішення організаційних питань тощо).

Зокрема, реформа передбачає визначення середніх стандартів вирішення справ, з якими можна порівняти діяльність кожного окремого магістрата.

Щоб забезпечити автономію та незалежність магістратів, у жодному разі професійне оцінювання не може переглядати закон, застосований до окремих справ.

Під час збору інформації, необхідної для проведення професійного оцінювання, особливе значення надається звітам, складеним керівниками судових органів.

Вища рада судової влади проводить професійне оцінювання на підставі висновку, викладеного Радою суддів, і отриманих документів. Рада надає позитивну професійну оцінку, коли оцінюваному магістрату виставляється прохідний бал за кожним із зазначених вище критеріїв. У цьому випадку магістрат отримує оцінку за професійне оцінювання, яка відповідає його стажу.

«Достатньо» ставиться, коли є недоліки щодо одного або кількох із зазначених вище критеріїв.

«Незадовільно» ставиться, коли є серйозні недоліки щодо одного або кількох із зазначених вище критеріїв.

Закон передбачає конкретні наслідки, як професійні, так і економічні, в результаті «Достатньо» або «Незадовільно»; зокрема, закон передбачає звільнення магістрата зі служби у разі отримання негативної оцінки двічі.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Вища рада судової влади своїм власним циркулярним листом № 20691 від 4 жовтня 2007 року, імплементувала первинне законодавство та врегулювала критерії, джерела та аспекти оцінювання, які слугуватимуть керівними принципами для чотирирічного професійного оцінювання.

Латвія

У Латвійській Республіці Закон «Про судову владу» регулює питання судочинства. Стаття 51 цього Закону встановлює вимоги щодо висунення судді, а саме: при відборі кандидата на посаду судді дотримуються принципу, згідно з яким суддями можуть працювати лише громадяни Латвії, які є висококваліфікованими та чесними юристами.

При відборі суддів не допускається дискримінація за походженням, соціальним і матеріальним становищем, расовою чи національною приналежністю, статтю, релігією, видом і родом занять, політичними чи іншими поглядами. Вимога про те, що суддя має бути громадянином Латвії, не вважається дискримінаційною.

Кандидатуру для призначення або затвердження на посаду судді районного (міського) суду, судді регіонального суду вносить Міністр юстиції на підставі висновку Кваліфікаційної колегії суддів (ст.57 Закону «Про судову владу»).

Кандидатура для затвердження на посаду судді Верховного Суду вноситься Головою Верховного Суду на підставі висновку Кваліфікаційної колегії суддів (ст.59 Закону «Про судову владу»).

Для подання Міністром юстиції кандидатури на посаду судді, ця особа має відповідати декільком критеріям, встановленим Законом «Про судову владу».

У Латвії процедура відбору кандидата на посаду судді описана в постанові Кабінету міністрів від 3 березня 2009 року № 204 «Порядок відбору, стажування та складання кваліфікаційного іспиту кандидатами на посаду судді».

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Згідно зі ст. 60 Закону судді районного (міського) суду призначаються на посаду Сеймом (парламентом) за поданням Міністра юстиції на три роки. Після трьох років перебування судді районного (міського) суду на посаді, Сейм за поданням Міністра юстиції та на підставі висновку Кваліфікаційної колегії суддів затверджує його на посаді довічно або повторно призначає його на посаду на строк до двох років. Після закінчення повторного строку повноважень Сейм за поданням Міністра юстиції затверджує суддю районного (міського) суду на посаду довічно. У разі незадовільної роботи судді Міністр юстиції за висновком Кваліфікаційної колегії суддів не висуває суддю на повторне призначення або затвердження на посаді.

Згідно зі ст. 61 Закону суддя регіонального суду призначається Сеймом за поданням Міністра юстиції на посаду довічно. На підставі затвердження Сеймом Рада суддів визначає регіональний суд або його приміщення, в якому суддя має виконувати свої обов'язки.

Згідно зі ст. 62 Закону судді Верховного Суду за поданням Голови Верховного Суду затверджуються на посаді Сеймом довічно.

Після висування кандидата на підвищення Кваліфікаційна колегія суддів проводить оцінювання кандидата, використовуючи, як правило, метод оцінювання роботи (кількість прийнятих рішень, кількість підтверджених, скасованих та змінених рішень, наявність скарг) та інші критерії (регулярна професійна підготовка, наукова та педагогічна діяльність тощо). Одним із критеріїв просування суддів по службі є рекомендації. Рекомендації подаються з районних (міських) судів та суду вищої інстанції. Рекомендації подаються до Кваліфікаційної колегії суддів на оцінювання. Згідно зі ст. 98 Закону «Про судову владу» суддям після складання атестаційних іспитів можуть бути присвоєні такі категорії кваліфікаційного класу: п'ятий, четвертий, третій, другий або перший кваліфікаційний клас у такій послідовності: 1) п'ятий кваліфікаційний клас – після трьох років роботи, 2) четвертий кваліфікаційний клас - після трьох років роботи на посаді з урахуванням п'ятого кваліфікаційного класу,

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

3) третій кваліфікаційний клас – після чотирьох років роботи на посаді з урахуванням четвертого кваліфікаційного класу і 4) другий кваліфікаційний клас – після п'яти років роботи на посаді з урахуванням третього кваліфікаційного класу, а 5) перший кваліфікаційний клас – після п'яти років роботи на посаді з урахуванням другого кваліфікаційного класу.

Судді присвоюється вищий кваліфікаційний клас, якщо він пропрацював у попередньому кваліфікаційному класі не менше двох третин встановленого ст. 98 строку та склав іспит на наступний кваліфікаційний клас.

Литва

Вимоги до кандидатів на посади суддів суду, статус суддів, їх призначення, просування по службі та відповідальність регулюються Законом «Про суди» (*нова редакція від 24 січня 2002 року № IX-732 із змінами, внесеними від 31 травня 2010 року № XI - 810*).
Вимоги до кандидата на посаду судді суду

Особа, яка претендує на посаду судді в суді, повинна відповідати суворим вимогам. Ці вимоги закріплені у Главі 1 Розділу VII Закону Литовської Республіки «Про суди» (*нова редакція від 24 січня 2002 р. № IX-732, із змінами, внесеними від 13 травня 2010 р. № XI - 810*).

Посаду судді місцевого суду може обіймати громадянин Литовської Республіки з високими моральними якостями, який має вищу юридичну освіту – вчене звання бакалавра та магістра права або професійне вчене звання юриста (одноступенева університетська освіта з права), яка відповідає вимогам, встановленим законодавством, необхідним для процедури допуску або дозволу на роботу, або права доступу до секретної інформації чи обміну нею, після надання довідки про стан здоров'я, досвіду не менше п'яти років в галузі права та складання іспиту для кандидатів у судді (ч.1 ст. 51 Закону «Про суди»).

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Особа, яка має науковий ступінь доктора або габлітованого доктора суспільних наук (юридичних наук), а також особа, яка перебувала на посаді судді не менше п'яти років, якщо з часу останнього перебування на цій посаді минуло не більше п'яти років звільняється від складання іспиту для кандидатів (ч.1 ст. 51 Закону «Про суди»).

Щоб з'ясувати важливість вимог до суддів, потрібний більш відповідний розгляд кожного з цих критеріїв.

1) Перший дуже важливий критерій – це бездоганна репутація, яку необхідно брати до уваги на кожному етапі просування по службі.

Особа не може бути визнана такою, що має високі моральні якості і не може бути призначена суддею, якщо: вироком суду, який набрав законної сили, її визнано винною у вчиненні кримінального правопорушення; була звільнена з посади судді, прокурора, адвоката, нотаріуса, судового виконавця, офіцера поліції або працівника системи внутрішніх справ або з державної служби за порушення професійної етики або посадовий злочин, і якщо після звільнення минуло менше ніж п'ять років; зловживає психотропними речовинами, наркотичними засобами, токсичними речовинами або алкоголем; не відповідає іншим вимогам кодексу поведінки судді (ст. 52 Закону «Про суди»).

2) Особи, які бажають отримати посаду судді, повинні мати вищу юридичну освіту, яка включає ступінь бакалавра та магістра права.

Конституційний суд Литовської Республіки роз'яснив [...], що лише особа, яка закінчила навчання в університеті за спеціальністю «Право» та здобула кваліфікаційні ступені бакалавра та магістра права, або закінчила інтегроване навчання в університеті за спеціальністю «Право» та здобула професійно-кваліфікаційний ступінь юриста (університетська одноступенева юридична освіта), має право на посаду судді місцевого суду (чи іншого суду); відповідно до цих положень особа, яка має лише кваліфікаційний ступінь бакалавра права та не має кваліфікаційного ступеня магістра

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

права, або яка має лише кваліфікаційний ступінь магістра права та не має кваліфікаційного ступеня бакалавра права, не може обіймати посаду судді місцевого (чи іншого суду) (Рішення Конституційного Суду від 20 лютого 2008 року).

Юридична освіта, здобута за кордоном, визнається в порядку, встановленому Урядом (ч.2 ст. 51 Закону «Про суди»).

3) Стаж роботи у галузі права обчислюється з моменту здобуття особою вищої юридичної освіти та зайняття посади, зазначеної в переліку юридичних професій (ч.1 ст. 53 Закону «Про суди»).

4) Перед проведенням іспиту для кандидатів у судді проводиться медичний огляд кандидатів у судді. Медичний огляд (призначених) суддів проводиться не рідше одного разу на п'ять років. Медичний огляд також включає психологічне оцінювання. Психологічне оцінювання проводиться з метою встановлення типу особистості та досвіду, що її формує (ст. 531 Закону «Про суди»).

5) Кандидат на посаду судді подає до Національної судової адміністрації документи, які підтверджують його відповідність вимогам. Крім того, кандидат на посаду судді подає заповнену анкету форми, виданою Комісією з охорони державної таємниці Литовської Республіки, і письмово погоджується на перевірку його кандидатури. Національна судова адміністрація перевіряє документи, подані кандидатом на посаду судді. З метою встановлення відповідності кандидата на посаду судді вимогам, необхідним для процедури допуску або дозволу на роботу, або права доступу до секретної інформації Національна судова адміністрація звертається до Департаменту державної безпеки. Департамент державної безпеки протягом 40 робочих днів з моменту звернення вносить обґрунтоване подання про відповідність кандидата на посаду судді вимогам допуску або дозволу на роботу, або права доступу до секретної інформації. До прийняття рішення Департамент державної безпеки може викликати кандидата до суддів для співбесіди, витребування письмових пояснень та, у разі необхідності, якщо особа не заперечує, проходження перевірки на поліграфі. Під час

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

перевірки кандидата на посаду судді не можуть застосовуватися методи і засоби оперативної діяльності, крім допиту та перевірки даних оперативного архіву (ст. 532 Закону «Про суди»).

б) Екзаменаційна комісія кандидатів на посади суддів (далі - Екзаменаційна комісія) – це комісія, створена згідно з положеннями ч.1 ст. 54 Закону «Про суди»).

Екзаменаційна комісія у складі семи осіб утворюється Судовою радою строком на три роки. Не менше чотирьох членів Комісії мають бути суддями. Голова Судової ради призначає до складу екзаменаційної комісії двох суддів та одного науковця з юридичною освітою, а найбільша судова організація та Міністр юстиції призначають по одному судді та одному правознавцю з юридичною освітою. Судова рада призначає одного члена Комісії головою Комісії (ч.1 ст. 533 Закону «Про суди»).

Національна судова адміністрація надає технічне обслуговування Комісії.

Заяви про складання іспиту подаються в порядку, встановленому Національною судовою адміністрацією (додаток до Регламенту екзаменаційної комісії кандидатів на посади суддів, Резолюція Судової ради № 13Р-141-(7.1.2) від 12 жовтня 2008 р.).

Директор Національної судової адміністрації вирішує, чи допускається особа до складання іспиту для кандидатів на посаду судді.

Іспит для кандидатів на посаду судді здійснюється не рідше одного разу на півріччя, крім випадків, коли відсутні кандидати, здатні скласти іспит.

Рішення Комісії щодо результатів іспиту може бути оскаржене до Судової ради протягом десяти днів з дня його оголошення. У разі задоволення скарги особи та скасування рішення Комісії щодо результатів іспиту особа під час наступного засідання Комісії має право повторно скласти іспит на посаду судді (Регламент екзаменаційної комісії кандидатів на посади суддів, Резолюція Судової ради № 13Р-141-(7.1.2) від 12 жовтня 2008 р.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Іспит складається з двох частин: теоретичної та практичної. Програма іспиту дуже широка. Вона охоплює адміністративне право та правосуддя, трудове право, цивільне право, цивільно-процесуальне право, кримінальне право, кримінально-процесуальне право, конституційне право, міжнародне право, право Європейського Союзу та інші.

Критерії відбору кандидатів на посаду судді в окружному суді (додаток до Указу № 1К-103 від 8 вересня 2009 року Президента Литовської Республіки).

1. Критерії добору кандидатів на посаду судді місцевого суду:

1.1. Стаж у галузі права обчислюється з моменту здобуття ступеня бакалавра та магістра права або професійної кваліфікації юриста (одноступенева університетська освіта з права). Оцінки доступні лише за юридичний стаж понад п'ять років. За кожен з років нараховується 0,5 бали, але загальна сума не може перевищувати 10 балів.

1.2. Характер юридичної роботи. Робота в судах на посадах судді оцінюється 2 балами за кожен рік роботи, робота на посадах голови, заступника голови, радника голови відділу, голови відділу судового права, помічника судді, консультанта оцінюється 1 балом щорічно. Робота на посадах адвоката, помічника адвоката, прокурора, помічника прокурора кожен рік оцінюється 0,5 балом, але загальна сума не може перевищувати 10 балів.

1.3. Результати суддівського іспиту (оцінювання). При оцінці іспиту 10 балів кандидат отримує 20 балів; якщо оцінка 9, то отримує 18 балів, якщо оцінка 8, то отримує 15 балів, якщо оцінка 7, то отримує 10 балів. Якщо кандидат раніше працював суддею і звільнений від іспиту на посаду судді, йому нараховується 20 балів.

1.4. Висновок суду, до якого претендує кандидат, щодо відповідності конкретного кандидата, який також відображає позицію судді цього суду. Висновок може ґрунтуватися на особистих співбесідах або письмово викладеній позиції кандидата, результатах роботи кандидата тощо. Висновок суду може бути надано з оцінкою

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

кандидата 10 балами, але ця оцінка не є обов'язковою для Відбіркової комісії, якщо Комісія вважає інакше.

1.5. Науковий ступінь кандидата (не по спеціальності «Право»), вчене звання, наукова діяльність, участь у розробці законодавчих актів, висновки щодо їх, участь у литовських та міжнародних експертних робочих групах та інше оцінюються до 5 балів.

1.6. Інтенсивність підвищення кваліфікації кандидата, стажування, володіння іноземною(ими) мовою(ами), що може підтверджуватися відповідними ліцензіями чи сертифікатами, оцінюються до 5 балів.

1.7. Особистісні якості та загальні навички кандидата, відображені в рекомендаціях, висновках про кар'єрний розвиток тощо, отриманих від роботодавця кандидата або інших осіб, оцінюються до 20 балів.

1.8. Мотивація кандидата (озвучена на засіданні відбіркової комісії або викладена письмово, якщо кандидат не з'явився на засідання) та інші критерії, які відбіркова комісія визнає суттєвими, оцінюються до 20 балів.

Критерії відбору для кандидатів – науковий ступінь доктора або габілітованого доктора суспільних наук за спеціальністю «Право» – на посаду судді при місцевому суді (додаток згідно з Указом № 1К-103 від 8 вересня 2009 р. Президента Литовської Республіки).

1. Критерії відбору для кандидатів, які мають науковий ступінь доктора або габілітованого доктора суспільних наук за спеціальністю «Право», які претендують на посаду судді місцевого суду:

1.1. Стаж у галузі права обчислюється з моменту здобуття ступеня бакалавра та магістра права або професійної кваліфікації юриста (одноступенева університетська освіта з права). Оцінки доступні лише за юридичний стаж понад п'ять років у галузі

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

права. За кожен з років нараховується 0,5 бали, але загальна сума не може перевищувати 10 балів.

1.2. Характер юридичної роботи. Робота в судах на посадах судді оцінюється 2 балами щорічно, робота на посадах голови, заступника голови, радника голови відділу, голови відділу судового права, помічника судді, консультанта оцінюється 1 балом щорічно. Робота на посадах адвоката, помічника адвоката, прокурора, помічника прокурора кожен рік оцінюється 0,5 балом, але загальна сума не може перевищувати 10 балів.

1.3. Науково-педагогічна діяльність та кваліфікація кандидата оцінюється до 30 балів.

1.4. Особисті якості та загальні навички кандидата, відображені в рекомендаціях роботодавця або характеристики від інших осіб, висновки про кар'єрний розвиток, інтенсивність підвищення кваліфікації претендента, стажування, знання іноземної(их) мови(ів), що може підтверджуватися відповідними ліцензіями чи сертифікатами, оцінюються до 20 балів.

1.5. Висновок суду, до якого претендує кандидат, щодо відповідності конкретного кандидата, який також відображає позицію судді цього суду. Висновок може ґрунтуватися на особистих співбесідах або письмово викладеній позиції кандидата, результатах роботи кандидата тощо. Висновок суду може бути надано з оцінкою кандидата 10 балами, але ця оцінка не є обов'язковою для Відбіркової комісії, якщо Комісія вважає інакше.

1.6. Стажування кандидатів, участь у розробці законодавчих актів, висновків щодо них, участь у литовських та міжнародних експертних робочих групах та інше оцінюється до 5 балів.

1.7. Мотивація кандидата (озвучена на засіданні відбіркової комісії або викладена

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

письмово, якщо кандидат не з'явився на засідання) та інші критерії, які відбіркова комісія визнає суттєвими, оцінюються до 15 балів.

Критерії відбору суддів, які претендують на просування по службі суддів (додатки до Резолюції Судової ради № 13Р-122-(7.1.2) від 4 вересня 2009 р., Зміни до Резолюції Судової ради № 13Р-20-(7.1.2) від 26 лютого 2010 р.).

1. Критерії відбору суддів, які претендують на призначення на посаду судді до суду вищої інстанції:

1.1. Досвід роботи суддею. За кожен рік нараховується 1 бал, але загальна сума не може перевищувати 15 балів.

1.2. Результати та показники за останні три роки. Комісія, розглянувши висновки постійно діючої Атестаційної комісії суддів, з урахуванням попереднього періодичного оцінювання результатів діяльності судді, кількості та складності розглянутих суддею справ, навантаження, тривалості провадження, середньої тривалості судового провадження в суді та в республіці, мотиви зміни та скасування судових рішень тощо, призначає йому до 40 балів.

(Зміни до Резолюції Судової ради № 13Р-20-(7.1.2) від 26 лютого 2010 р.)

1.3. Особисті якості судді, необхідні для зайняття посади судді в суді вищої інстанції: організаторські здібності, дотримання Кодексу суддівської етики, професійна культура оцінюються до 20 балів. Таку оцінку Комісія може виставити з урахуванням обґрунтованих висновків голови суду, що здійснює адміністративний нагляд за діяльністю, та голови суду, в якому працює суддя, шляхом оцінки судді певною кількістю балів. А також враховуючи інші подані до Комісії документи або обставини, які стали відомі на засіданні.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

1.4. Науковий ступінь судді, вчене звання, наукова діяльність, участь у діяльності органів самоврядування, участь у розробці законодавчих актів, висновків щодо правових актів, участь у литовських та міжнародних експертних робочих групах та інше оцінюється до 10 балів.

1.5. Інтенсивність підвищення кваліфікації претендента, стажування, знання іноземної(их) мови(ів), що може підтверджуватися відповідними ліцензіями чи сертифікатами, оцінюються до 5 балів.

1.6. Мотивація кандидата (озвучена на засіданні відбіркової комісії або викладена письмово, якщо кандидат не з'явився на засідання) та інші критерії (навантаження судді, спеціалізація тощо), які відбіркова комісія визнає суттєвими, оцінюються до 10 балів.

Критерії відбору осіб, які мають науковий ступінь доктора або габілітованого доктора суспільних наук за спеціальністю «Право», які прагнуть просування по службі суддів (додаток до Резолюції Судової ради № 13Р-122-(7.1.2) від 4 вересня 2009 року, Зміни до Резолюції Судової ради № 13Р-20-(7.1.2) від 26 лютого 2010 року)

1. Критерії відбору осіб, які мають науковий ступінь доктора або габілітованого доктора суспільних наук за спеціальністю «Право», які прагнуть бути призначеними суддею до суду вищої інстанції:

1.1. Стаж у галузі права обчислюється з моменту здобуття ступеня бакалавра та магістра права або професійної кваліфікації юриста (одноступенева університетська освіта з права). Оцінки доступні лише за стаж у галузі права понад п'ять років. За кожен рік нараховується 0,5 бали, але загальна сума не може перевищувати 10 балів.

1.2. Характер юридичної роботи. Робота в судах на посадах судді оцінюється 2 балами щорічно, робота на посадах голови, заступника голови, радника голови відділу, голови відділу судового права, помічника судді, консультанта оцінюється 1 балом

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

щорічно. Робота на посадах адвоката, помічника адвоката, прокурора, помічника прокурора кожен рік оцінюється 0,5 балом, але загальна сума не може перевищувати 10 балів.

1.3. Науково-педагогічне діяльність та кваліфікація кандидата оцінюється до 30 балів.

1.4. Особисті якості та загальні навички кандидата, відображені в рекомендаціях роботодавця або характеристики від інших осіб, інтенсивність підвищення кваліфікації претендента, знання іноземної(их) мови(ів), що може підтверджуватися відповідними ліцензіями чи сертифікатами, оцінюються до 20 балів.

1.5. Висновок суду, до якого претендує кандидат, який також відображає позицію судді цього суду. Висновок може ґрунтуватися на особистих співбесідах або письмово викладеній позиції кандидата тощо. Висновок суду може бути надано з оцінкою кандидата 10 балами, але ця оцінка не є обов'язковою для Відбіркової комісії.

1.6. Стажування кандидатів, участь у розробці законодавчих актів, висновків щодо правових актів, участь у литовських та міжнародних експертних робочих групах та інше оцінюється до 5 балів.

1.7. Мотивація кандидата (озвучена на засіданні відбіркової комісії або викладена письмово, якщо кандидат не з'явився на засідання) та інші критерії, які відбіркова комісія визнає суттєвими, оцінюються до 15 балів.

Критерії відбору для суддів, які бажають отримати просування суддів у суді того самого рівня (додатки до Резолюції Судової ради № 13Р-122-(7.1.2) від 4 вересня 2009 року, Зміни до Резолюції Судової ради № 13Р-20-(7.1.2) від 26 лютого 2010 року)

1. Критерії відбору суддів, які претендують на призначення на посаду голови суду,

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

заступника голови або голови відділу:

1.1. Досвід юридичної роботи. За кожен рік нараховується 0,5 бали, але загальна сума не може перевищувати 10 балів.

1.2. Адміністративні навички кандидата, отримані під час роботи в судах чи інших установах у галузі права. За кожен рік нараховується 0,5 бали, але загальна сума не може перевищувати 5 балів.

1.3. Результати та показники за останні три роки. Комісія, розглянувши висновки постійно діючої Атестаційної комісії суддів, з урахуванням попереднього періодичного оцінювання результатів діяльності судді, кількості та складності розглянутих суддею справ, навантаження, тривалості провадження, середньої тривалості судового провадження в суді та в республіці, мотиви зміни та скасування судових рішень тощо, призначає йому до 25 балів.

(Зміни до Резолюції Судової ради № 13Р-20-(7.1.2) від 26 лютого 2010 року)

1.4. Особисті якості судді, необхідні для зайняття посади голови суду, заступника голови або голови відділу: організаторські здібності, дотримання Кодексу суддівської етики, професійна культура оцінюються до 20 балів. Таку оцінку Комісія може виставити з урахуванням обґрунтованих висновків голови суду, що здійснює адміністративний нагляд за діяльністю, та голови суду, в якому працює суддя, шляхом оцінки судді певною кількістю балів. А також враховуючи інші подані до Комісії документи або обставини, які стали відомі на засіданні.

1.5. Участь у діяльності органів самоврядування та інші дані, що підтверджують особисту активність і зацікавленість кандидата у вдосконаленні роботи судів, оцінюються до 15 балів.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

- 1.5.1. участь у діяльності органів самоврядування,
 - 1.5.2. участь у роботі робочих груп, створених для вирішення питань діяльності судів або підготовки законопроектів,
 - 1.5.3. участь у роботі професійних адвокатських організацій; адвокатських асоціацій та інших соціальних установах,
 - 1.5.4. участь в якості експерта в міжнародних робочих групах або робочих групах Литви та робота в міжнародних організаціях,
 - 1.5.5. пропозиції кандидата до органів місцевого самоврядування, законодавчих та інших установ чи посадових осіб щодо роботи судів та вдосконалення нормативно-правових актів,
- 1.6. Участь кандидата в тренінгах, семінарах та конференціях, пов'язаних з поглибленням професійних та адміністративних знань, що стосуються посад голови суду, заступника голови або голови відділу, знання іноземної(их) мови(ів), що може підтверджуватися відповідними ліцензіями чи сертифікатами, оцінюються до 10 балів.
- 1.7. Мотивація кандидата у прагненні зайняти посаду, на яку він претендує (озвучена на засіданні відбіркової комісії або викладена письмово, якщо кандидат не з'явився на засідання). Мотивація повинна містити інформацію про основні напрями майбутньої роботи, загальні проблеми та їх вирішення всіх судів та суду, де кандидат хоче зайняти посаду, та інші критерії, що Комісія вважає важливими, оцінюються до 10 балів.

Критерії відбору для суддів, які бажають бути переведені до іншого суду тієї самої ланки або до суду тієї самої ланки, але іншої юрисдикції (додатки до Резолюції Судової ради № 13P-122-(7.1.2) від 4 вересня 2009 року, Зміни до Резолюції Судової ради № 13P-20-(7.1.2) від 26 лютого 2010 року)

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

1. Критерії відбору для суддів, які бажають бути переведені до іншого суду тієї самої ланки або до суду тієї самої ланки, але іншої юрисдикції:

1.1. Досвід роботи суддею. Оцінки надаються лише за досвід роботи суддею понад 3 роки. За кожен рік нараховується 2 бали, але загальна сума не може перевищувати 20 балів;

1.2. Результати та показники за останні три роки. Комісія, розглянувши результати попередніх періодичних оцінювань діяльності судді з урахуванням кількості та складності розглянутих суддею справ, навантаження, тривалості провадження, середньої тривалості судового провадження в суді та в республіці, мотиви зміни та скасування судових рішень тощо, призначає йому до 20 балів;

(Зміни до Резолюції Судової ради № 13P-20-(7.1.2) від 26 лютого 2010 року)

1.3. Особисті якості судді, організаторські здібності, дотримання Кодексу суддівської етики, професійна культура оцінюються до 10 балів. Таку оцінку Комісія може виставити з урахуванням обґрунтованих висновків голови суду, що здійснює адміністративний нагляд за діяльністю, та голови суду, в якому працює суддя, шляхом оцінки судді певною кількістю балів. А також враховуючи інші подані до Комісії документи або обставини, які стали відомі на засіданні;

1.4. Висновок суду, до якого претендує кандидат, який також відображає позицію судді цього суду. Висновок може ґрунтуватися на особистих співбесідах або письмово викладеній позиції кандидата тощо. Якщо цих даних достатньо, кандидат може бути оцінений до 10 балів, але така оцінка не зобов'язує Відбіркову комісію та Комісію, яка відповідною мотивацією у своєму рішенні може виділити більшу чи меншу кількість балів, запропоновану головою суду;

1.5. Мотивація кандидата (озвучена на засіданні комісії або викладена письмово, якщо кандидат не з'явився на засідання) та інші критерії, які Комісія вважає важливими

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

(дата заяви, інтереси суду, в якому працює суддя, та суду, до якого суддя подається), оцінюються до 40 балів.

Особа, яка претендує на посаду судді (голови, заступника голови суду (відділу)), зобов'язана вести статистичні показники своїх слухань, щорічно надавати інформацію про підвищення кваліфікації, проходження мовних курсів тощо.

Нідерланди

(а) Усі, хто хочуть стати суддею, повинні мати ступінь магістра права, здобутого в одному з університетів Нідерландів. Підсумковий іспит повинен охоплювати принаймні дві з трьох основних галузей права, тобто цивільне право, кримінальне право та адміністративне право, включно з відповідним процесуальним правом. Третьою додатковою галуззю може бути конституційне право або податкове право. Суддя повинен мати інтелектуальні та комунікативні здібності високого рівня, а також належне ставлення до роботи та вміння висловлювати свою думку. Інтелектуальні вимоги включають аналітичні здібності судді та його здатність самостійно робити судження. Крім того, суддів оцінюють на основі інших особистих якостей, таких як здатність приймати рішення, врівноваженість, незалежність, уміння співпрацювати, переконливість, чуйність, комунікабельність, доброчесність і незворушність.

Перш ніж розглядати питання про допуск на посаду, суддя перевіряється на наявність судимості. Будь-яке засудження за вчинення кримінального правопорушення перешкоджає допуску до посади, однак, це не стосується тяжкого кримінального злочину, вчиненого більше десяти років тому, або нетяжкого правопорушення, вчиненого більше п'яти років тому. Незалежна відбіркова комісія, до складу якої входять судді, науковці та інші авторитетні представники юридичних професій, визначає, чи вважається кандидат допущеним до посади.

(б) Є два основні способи стати суддею (з повною зайнятістю). Перший спосіб призначений для людей з невеликим досвідом роботи або які не мають досвід. Вони

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

повинні пройти навчальну підготовку тривалістю від чотирьох до шести років, протягом якої вони знайомляться з роботою усіх розділів судових органів. Кандидат починає працювати секретарем і згодом стає суддею-стажером. Протягом перших років немає різниці між навчальною підготовкою для суддів і прокурорів. Тобто той, хто хоче стати суддею, має також працювати прокурором і навпаки. Національний Інститут з підготовки суддів (НІПС (SSR)) відповідає за навчальну підготовку та оцінювання. Навчання проходить в одному із судів першої інстанції (rechtbank). Крім того, кандидатам часто доводиться відвідувати навчальні курси, які пропонує НІПС. Залежно від досвіду роботи, стажисти повинні працювати до двох років поза судовими органами, наприклад, в юридичній фірмі чи НУО (неприбуткова організація з суспільною, соціальною або науковою метою (NGO)). Перед зарахуванням на навчання кандидати проходять співбесіди та психологічні тести.

Другий спосіб потрапити у судові органи призначений для людей, які мають щонайменше шість років (і десять років для тих, хто хоче зайняти посаду в апеляційному суді) відповідного практичного досвіду. Щоб отримати кваліфікацію, кандидати повинні пройти оцінювання, яке включає тести та співбесіди, які націлені на визначення чи відповідає кандидат вимогам, перерахованим вище. Результат тесту не є вирішальним, але може бути прийнятий до уваги відбірковою комісією. Після допуску кандидати проходять навчальну підготовку в суді, в якому вони хочуть отримати посаду. Кожен суд має власні вимоги до навчальної підготовки та допуску. Більшість судів вимагають, щоб їхні кандидати мали кваліфікацію як мінімум двох з трьох основних галузей права (цивільне, кримінальне та адміністративне право). Слухачі також проходять курси, запропоновані НІПС.

Норвегія

Мінімальна вимога для призначення на посаду судді – це наявність ступеня магістра права, а потім принаймні 10 років досвіду в галузі права (на посаді адвоката, прокурора, державного службовця тощо). Середній вік для призначення на посаду

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

судді становить 48 років. Найпоширеніший досвід в галузі права – адвокатура.

Немає інших формальних критеріїв, окрім ступеня магістра та не менше 10 років досвіду. Кандидат повинен надати інформацію про попередній досвід роботи. І важливо мати рекомендації від вищих по службі представників юридичної професії; адвокатів, суддів тощо.

Просування по службі не є важливою частиною нашої правової системи. У нас три рівні судів: окружні суди, апеляційні суди та один Верховний суд. Більшість суддів залишаються на посаді в тому суді, куди їх вперше призначили. Якщо суддя бажає перейти до суду вищої інстанції, рекомендації старших суддів його суду, а також суддів апеляційного суду (які читали ваші рішення) є важливими.

Польща

Загальні суди.

Президент Республіки Польща за проханням Національної ради судочинства призначає суддів загальних судів на посаду протягом місяця з дня направлення такого запиту.

Судді загальних судів призначаються на посади:

1. судді районного суду,
2. судді обласного суду,
3. судді апеляційного суду.

Районний суд є судом першої інстанції у малозначних справах. Обласний суд є судом першої інстанції у справах про більш тяжкі злочини, а також судом другої інстанції у справах районних судів. Апеляційний суд є судом другої інстанції для обласних судів (тобто для справ про більш серйозні злочини).

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Існує кілька способів стати суддею в Польщі:

1. шляхом проходження стажування (первинної навчальної підготовки) тривалістю три з половиною роки у Польській національній Школі судочинства і прокуратури, складання державного судового іспиту та щонайменше дворічної офіційної практики в суді (на посаді помічника суддя – не менше одного року, на посаді третейського судді – не менше одного року);
2. шляхом зайняття іншою юридичною професією (адвокат, юрисконсульт, нотаріус, прокурор, радник Генерального прокурора Державного казначейства);
3. шляхом наукової діяльності – здобуття наукового ступеня габілітованого доктора або професора права.

Суддею може бути особа, яка:

1. є громадянином Польщі та користується повними громадянськими правами,
2. є добросовісною людиною,
3. має повну вищу юридичну освіту в Республіці Польща та здобула звання магістра (аспіранта), або має вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном і визнану в Республіці Польща,
4. має здатність за станом здоров'я виконувати обов'язки судді.

Вищезазначені умови є обов'язковими для всіх ланок судів.

Суддею районного суду може бути особа, яка, крім зазначених вище умов:

1. досягла 29 років,
2. склала суддівський чи прокурорський іспит,
3. закінчила суддівське стажування в Польській національній Школі судочинства і прокуратури або працювала помічником прокурора – принаймні три роки до подачі

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

заяви на призначення суддею.

Вимоги, зазначені вище в пунктах 2 і 3, не стосуються особи, яка до призначення:

1. займала посаду прокурора,
2. працювала у польському університеті, Польській академії наук чи науково-дослідницькому інституті чи іншій науковій установі та має вчене звання професора або доктора юридичних наук.
3. працювала адвокатом, юрисконсультантом або нотаріусом – не менше трьох років,
4. перебувала на посадах голови, віце-голови, старшого радника чи радника Генерального прокурора Державного казначейства – не менше трьох років.

Крім того, суддею районного суду може бути особа, яка:

- закінчила загальну навчальну підготовку у Польській національній Школі судочинства і прокуратури, у нотаріуса, адвоката або стажування юрисконсультантом, склала відповідний іспит і працювала на посаді третейського судді з повним робочим днем не менше п'яти років;
- закінчила загальну навчальну підготовку у Польській національній Школі судочинства і прокуратури, у нотаріуса, адвоката або стажування юрисконсультантом, склала відповідний іспит і працювала на посаді помічника судді з повним робочим днем на постійній основі не менше шести років.

На посаду судді окружного суду може бути призначено особу, яка:

1. Є суддею районного суду, суддею військового гарнізонного суду, яка обіймала посаду судді районного суду, судді військового гарнізонного суду чи прокурора не менше чотирьох років.
2. Є прокурором, і обіймала посаду прокурора або судді не менше чотирьох років.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

3. працювала адвокатом, юрисконсультом або нотаріусом – не менше шести років,
4. обіймала посаду голови, віце-голови, старшого радника чи радника Генерального прокурора Державного казначейства – не менше шести років,
5. працювала на посаді викладача, наукового співробітника в польському університеті, Польській академії наук або в академічному науково-дослідницькому інституті чи іншій науково-дослідній установі, маючи звання професора або науковий ступінь доктора (габілітованого доктора) юридичних наук,
6. займала посаду військового судді в окружному суді.

На посаду судді апеляційного суду може бути призначено особу, яка:

1. Є суддею суду загальної юрисдикції та військового суду, яка обіймала посаду судді або посаду прокурора не менше шести років, у тому числі не менше трьох років на посаді судді окружного суду, військового судді обласного суду чи окружного прокурора;
2. Є прокурором, і яка обіймала посаду прокурора або судді не менше шести років, у тому числі не менше трьох років на посаді окружного прокурора, окружного військового прокурора, судді окружного суду, судді військового окружного суду або прокурора в апеляційній прокуратурі, або в Державній прокуратурі, Генеральній прокуратурі, Головній військовій прокуратурі чи прокурора Інституту національної пам'яті – Комісії з розслідування злочинів проти польського народу;
3. Працювала адвокатом, юрисконсультом або нотаріусом – не менше восьми років;
4. Перебувала на посаді голови, віце-голови, старшого радника чи радника Генерального прокурора Державного казначейства – не менше восьми років;
5. Працювала на посаді викладача, наукового співробітника в польському університеті, Польській академії наук або в академічному науково-дослідницькому

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

інституті чи іншій науково-дослідній установі, маючи звання професора або науковий ступінь доктора (габілітованого доктора) юридичних наук.

Суддя Верховного суду виконує свої функції після призначення Президентом Республіки Польща за поданням Національної ради судочинства.

На посаду судді Верховного Суду може бути призначено особу, яка:

- 1) є громадянином Польщі і користується повними громадянськими правами;
- 2) є добросовісною людиною;
- 3) має повну вищу юридичну освіту в Республіці Польща та здобула звання магістра (аспіранта), або має вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном і визнану в Республіці Польща;
- 4) має високий рівень юридичних знань;
- 5) придатна за станом здоров'я до виконання завдань, що входять до обов'язків судді,
- 6) обіймала не менше десяти років посаду судді, прокурора, працювала у Польщі як адвокат, юрисконсульт або державний нотаріус.

Умова, передбачена пунктом 6), не поширюється на професорів і докторів права, які працюють у польських вищих навчальних закладах, Польській академії наук чи інших академічних чи наукових підрозділах.

Адміністративні суди

Президент Республіки Польща за поданням Національної ради судочинства призначає суддів адміністративних судів на посади суддів.

Судді адміністративних судів призначаються на посаду судді воєводського

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

адміністративного суду або судді Вишого адміністративного суду.

Воєводські адміністративні суди є судами першої інстанції. Вищий адміністративний суд є судом касаційної інстанції в адміністративних справах.

Особа, призначена на посаду судді Вишого адміністративного суду, повинна відповідати вимогам, викладеним у пунктах 1-4 та 6, за умови, що їй не менше 40 років, і вона обіймала посаду судді чи прокурора не менше десяти років або працювала адвокатом, юрисконсультом чи нотаріусом не менше десяти років. Вимога про досягнення 40 років не поширюється на суддю, який обіймав посаду судді воєводського адміністративного суду не менше трьох років.

Органом, уповноваженим вирішувати питання набору, відбору та просування по службі суддів, є Національна рада судочинства (www.krs.pl).

Відбір кандидатів на посаду судді (для первинного зайняття посади та в рамках просування на вищу посаду) відбувається виключно на конкурсній основі.

Міністр юстиції розміщує оголошення про вакантне місце на посаду судді в Monitor Polski [Офіційний вісник], і в конкурсі можуть брати участь усі особи, які висловлюють бажання зайняти посаду та відповідають вимогам законодавства щодо призначення на посаду судді. Попередня професійна діяльність підлягає оцінюванню ревізійними судьями обласного або апеляційного суду, а потім, після надання висновку щодо кандидата ревізійним суддею, відбуваються три етапи конкурсу, а саме: 1) голосування колегії суду (колегіальний орган підтримки голови суду), 2) голосування під час загальних зборів усіх суддів цього суду, 3) розгляд кандидатури перед Національною радою судочинства. Оцінювання роботи кандидата здійснюється відповідно до законодавчо визначених критеріїв (кількісні та якісні результати роботи кандидата, а також відсутність заборгованості, змістовність викладення мотивів, особисті якості та поведінка кандидата, наукові досягнення тощо) Переможець конкурсу подається для висування Президенту Республіки.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Румунія

Набір

Порядок набору передбачений Законом № 303/2004 з внесеними змінами щодо статусу суддів і прокурорів:

❖ основним способом прийому на роботу є конкурс на вступ до Національного інституту магістратури за професійною компетентністю, здібностями та гарною репутацією; кандидати до Національного інституту магістратури мають сукупно відповідати таким вимогам (ст. 14):

- a) бути громадянами Румунії, постійно проживати в Румунії та мати повну дієздатність;
- b) бути бакалавром права;
- c) не мати судимостей та податкових зауважень;
- d) розмовляти румунською мовою;
- e) бути медично та психологічно придатними виконувати обов'язки за посадою.

Кандидати повинні скласти іспит на теоретичні знання та з питань прецедентного права в основних галузях права: цивільне, кримінальне, цивільне процесуальне та кримінально-процесуальне право для отримання посади слухача з правосуддя в Національному інституті магістратури (НІМ) та для початку дворічної початкової підготовки. Після закінчення НІМ вони стажуються в якості суддів/прокурорів в судах і прокуратурах і будуть призначені на посади суддів/прокурорів після складання іспиту на кваліфікацію, що складається з перевірки теоретичних і практичних знань шляхом письмових та усних іспитів.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

❖ Винятковим способом прийому на роботу є конкурс для вступу до магістратури кандидатів, які мають стаж роботи не менше 5 років за спеціальністю, передбаченою ст. 33 Закону № 303/2004; кандидати також повинні відповідати вимогам, передбаченим частиною 2 ст. 14, згаданю вище, і вони повинні скласти теоретичний і практичний (прецедентне право) іспит з основних галузей права (цивільного, кримінального, цивільного процесуального та кримінально-процесуального права) та судової практики ЄСПЛ; після складання цього іспиту, психологічного обстеження та перевірки їхньої репутації кандидати проходять короткострокове навчання в НІМ, після чого призначаються судьями/прокурорами.

Просування по службі

Відповідно до ст. 43 Закону № 303/2004 судді та прокурори підвищуються лише шляхом конкурсного іспиту, який організовується Вищою радою магістратури через НІМ, і який проводиться на національному рівні, в межах вакансій, наявних у трибуналах та апеляційних судах або в прокуратурах.

Відповідно до ст. 44 Закону № 303/2004, судді та прокурори, які отримали оцінку «дуже добре» під час останнього оцінювання, які не мали жодного дисциплінарного стягнення протягом останніх 3 років і які відповідають таким мінімальним вимогам щодо стажу роботи, можуть скласти іспит для просування по службі до вищих судових інстанцій судів або органів прокуратури:

а) 5 років стажу на посаді судді чи прокурора для просування судді в суд чи спеціалізований суд та прокурора у прокуратурі при суді чи в прокуратурі при спеціалізованому трибуналі;

б) 6 років стажу роботи на посадах судді чи прокурора для підвищення на посаду судді в апеляційному суді і прокурора в офісі прокуратури при апеляційному суді;

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

с) 8 років стажу роботи на посаді судді чи прокурора для висування на посаду прокурора в офісі прокуратури при Верховному суді касації і юстиції.

Іспит на підвищення складається з письмових тестів теоретичного та практичного характеру, таких як:

а) одна з таких галузей залежно від спеціалізації: цивільне, кримінальне, господарське, адміністративне, фінансово-податкове, трудове, сімейне та міжнародне приватне право;

б) юриспруденція Верховного суду касації і юстиції та Конституційного суду;

с) прецедентне право Європейського суду з прав людини та Європейського суду;

д) залежно від спеціалізації судді чи прокурора – цивільно-процесуальне судочинство або кримінально-процесуальне судочинство.

Щодо просування суддів до Верховного суду касації і юстиції (ВСКЮ), нещодавно було розроблено Посібник для прозорості та єдиної процедури. Тому до вимог, яким мають відповідати кандидати, були додані нові умови, як-от умова аналізу 10 робіт кандидата (судових рішень чи постанов прокурора), які мають бути включені до консультативного висновку керівної колегії ВСКЮ; цей аналіз якості робіт буде спрямований на оцінку рівня знань, засвоєння та застосування юриспруденції у сфері, встановленої ВСКЮ, КС (Конституційним судом), ЄСПЛ та ЄС; цей аналіз проводитиметься 2 суддями, визначеними керівною колегією ВСКЮ із числа суддів палати, передбаченої конкурсом; крім цих 10 робіт, судді можуть аналізувати інші роботи кандидатів, ці роботи обираються шляхом випадкової процедури; також з суддями в рамках передбаченої палати проводяться консультації щодо якості робіт кандидатів, оцінених ВСКЮ, під час розгляду апеляцій, залежно від обставин; розроблено процедуру співбесіди з кандидатами з метою кращої перевірки професійних знань кандидата та питань поведінки та професійної етики; також додано положення, згідно з якими голова палати ВСКЮ, для якої було відібрано кандидатів також бере

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

участь у співбесіді; голова може ставити питання на теми, що стосуються діяльності палати.

Призначення суддів і прокурорів

Відповідно до ст. 31 Закону № 303/2004, судді та прокурори, які склали іспит на кваліфікацію, призначаються Президентом Румунії за поданням Вищої ради магістратури.

Кандидати зі стажем роботи не менше 5 років у спеціальності, передбаченій ст. 33 Закону № 303/2004, які склали іспит для вступу до магістратури, призначаються Президентом Румунії за поданням Вищої ради магістратури.

Призначення на керівні посади

Відповідно до ст. 48 Закону № 303/2004, призначення суддів на посади голови та заступника голови судів першої інстанції, трибуналів, спеціалізованих трибуналів та апеляційних судів, а також призначення прокурорів як генеральних прокурорів прокуратури при апеляційному суді, як головних прокурорів прокуратури при трибуналі, як головних прокурорів прокуратури при суді у справах неповнолітніх і сім'ї або як головних прокурорів прокуратури при суді першої інстанції та як заступників вищезазначених прокуратур можливе лише після складання іспиту, організованого Вищою радою магістратури через НІМ, у будь-який час, за необхідності.

Магістрати, які отримали оцінку «дуже добре» в останньому оцінюванні, не мали жодного дисциплінарного стягнення протягом останніх 3 років і відповідають вимогам законодавства про стаж роботи, можуть проходити конкурсний іспит.

Іспит складається з представлення проєкту, щодо виконання обов'язків, характерних для керівної посади, і письмових тестів з питань управління, комунікації, людських ресурсів, здатності кандидата приймати рішення та брати на себе відповідальність, його стійкості до стресу та психологічного тесту.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Відповідно до ст. 50 Закону № 303/2004 для призначення на керівну посаду застосовуються такі вимоги щодо мінімального стажу роботи:

а) на посади голови та заступника голови суду першої інстанції, головного прокурора при прокуратурі суду першої інстанції та його заступника – 5 років стажу на посадах судді чи прокурора;

б) на посаду голови та заступника голови трибуналу чи спеціалізованого трибуналу, а також голови палати в трибуналі, головного прокурора в прокуратурі при трибуналі або в прокуратурі при трибуналі у справах неповнолітніх та сім'ї, заступника зазначених органів та головного прокурора в прокуратурі при суді чи трибуналі у справах неповнолітніх та сім'ї – 6 років стажу на посадах судді чи прокурора;

в) на посаду голови та заступника голови, голови палати апеляційного суду, генерального прокурора прокуратури при апеляційному суді та його заступника, головного прокурора в прокуратурі при суді апеляційної інстанції – 8 років стажу на посадах судді чи прокурора.

Шотландія

(1) Критерії відбору для призначення на головні судові посади в Шотландії (починаючи з більш високих судових посад):

На посади суддів Сесійного суду/Високого суду та голови Земельного суду Шотландії прийнятними є: (а) працюючі судді – головний шериф або шериф, який безперервно виконував ці функції протягом принаймні п'яти років; (б) Практикуючі судові юристи – адвокат із п'ятирічним стажем, соліситор, який має право здійснювати повноваження в Сесійному суді або у Високому суді з безперервним досвідом не менше п'яти років, судовий чиновник, відповідальний за підготовку ордерів, наказів та інших документів з десятирічним стажем.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

На посади головних шерифів, шерифів та шерифів з неповною зайнятістю, прийнятними є: юристи, які мають юридичну кваліфікацію (як адвокат або соліситор) принаймні 10 років.

(2) Законодавчі критерії відбору:

Закон «Про суди та судову владу» (Шотландії) 2008 року встановлює наступні законодавчі критерії відбору, які повинні застосовуватися Радою з призначень суддів Шотландії:

- Вибір повинен здійснюватися виключно на основі заслуг*.
- Рада з призначень суддів Шотландії може обрати особу, лише тоді, коли переконається, що ця особа має гарні особисті якості.

Закон також передбачає оцінювання юридичних знань, навичок і компетентності щодо тлумачення та застосування закону. За це оцінювання відповідальні судді та правники-члени Ради.

(3) **Якості та навички**, погоджені Радою з призначень суддів Шотландії як такі, що становлять заслуги кандидатів*, і які успішні претенденти на посаду судді повинні показати: див. примітку Ради з призначень суддів Шотландії, що додається.

Закон 2008 року також містить положення, яке заохочує різноманіття у призначенні суддів, яке зазначає, що Рада з призначення суддів Шотландії «під час виконання своїх функцій... має враховувати необхідність заохочувати різноманітність під час відбору кандидатів на посаду судді». Це положення, однак, підпадає під дію статті Закону, яка вимагає, щоб відбір здійснювався виключно на основі заслуг.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Іспанія

Питання відбору, призначення та просування по службі членів судової влади в Іспанії регулюються двома основними текстами первинного законодавства: Конституцією Іспанії 1978 року (ст. 122.2) та органічним законом «Про судову владу» (Закон №6/1985 від 1 липня; статті 298–323), а також іншими підзаконними актами, в основному нормативні акти Міністерства юстиції (МЮ) та Генеральної ради судової влади (ГРСВ).

Щоб правильно зрозуміти систему, необхідно підкреслити, що в Іспанії існує три класи суддів: молодший суддя, старший суддя та суддя Верховного суду. Різниця між цими трьома класами важлива, оскільки процедури відбору та призначення осіб, які займають судові посади, можуть відрізнятися залежно від відповідного класу.

Процедура відбору та призначення на посади молодших суддів (тобто суддів, які належать до третього класу суддів) складається з двох етапів: 1) державного конкурсного іспиту спільно з кандидатами на посади прокурорів; 2) теоретичний і практичний курс відбору, який проводить Школа суддів при ГРСВ.

Відповідно до Закону «Про судову владу» ця процедура повинна «ґрунтуватися на заслугах і здатності виконувати юрисдикційні обов'язки» і «забезпечувати об'єктивний і прозорий спосіб» відбору і призначення кандидатів, «які мають необхідні навички та здібності, крім професійної придатності та відповідності критеріям осіб, обраних для виконання юрисдикційних завдань». Критерії прийнятності для участі в процедурі відбору включають: громадянство Іспанії, повноліття (тобто 18 років) і вищу освіту в галузі права. Крім того, кандидати не повинні бути визнані недієздатними відповідно до закону (особи, які через фізичні чи психологічні захворювання не здатні виконувати обов'язки судді; особи, засуджені за умисні протиправні дії, які ще не були реабілітовані; особи, які обвинувачені у вчиненні протиправної поведінки, та не були виправдані або їх справа не була закрита чи відкликана; а також особи, які не

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

користуються своїми цивільними правами в повному обсязі).

Крім того, Закон містить деякі положення, які заохочують відбір і призначення осіб з інвалідністю на основі «принципів рівних можливостей, недискримінації та позитивної дискримінації». Відповідно до цих положень, процедури відбору повинні відповідати «принципу рівності між чоловіками та жінками, включно з заходами проти гендерної нерівності, та повсюдним застосуванням цього принципу в рамках юрисдикційних функцій», і бути адаптованими, за необхідності, «до спеціальних потреб та особливих вимог» кандидатів з інвалідністю, так щоб відсоток (не менше 5%) посад, які повинні бути заповнені також мають залишатися для осіб з інвалідності тією мірою, що дорівнює або перевищує 33 відсотки, за умови, що вони успішно пройдуть відбіркові іспити та підтвердять групу інвалідності та свою спроможність до виконання (судових) обов'язків і завдань відповідно до положення».

Кандидати, які склали іспит, мають обрати професію судді чи прокурора відповідно до набраних балів. Лише ті кандидати, які обирають посаду судді, повинні пройти відбірковий курс, організований Школою суддів при ГРСВ, а кандидати на професію прокурора повинні пройти аналогічну (але коротшу) початкову підготовку та відбірковий курс, організований Центром правових досліджень при МЮ. Державний іспит складається з попереднього письмового тестування зі ста запитань із чотирма варіантами відповідей з різних галузей права (конституційного права, цивільного права, кримінального права та процесуального права) та двох усних іспитів (тривалістю 60 хвилин кожний), які складаються з десяти уроків (п'ять уроків на кожному іспиті), які кандидат повинен скласти усно перед екзаменаційною комісією. Перший усний іспит складається з конституційного права, цивільного права та кримінального права, а другий усний іспит зосереджений на процесуальному праві, господарському праві, адміністративному праві та трудовому праві. Зараз триває реформа тематики іспиту, і, ймовірно, вона включатиме деякі практичні ситуації.

Кандидати, які успішно склали конкурсний іспит, вважаються державними

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

службовцями, які проходять практику під час курсу первинної підготовки та відбору, організованого Школою суддів. Школа є центром відбору та підготовки суддів у рамках ГРСВ, «створеним для забезпечення комплексної, спеціалізованої та високоякісної підготовки для членів суддівського корпусу та кандидатів, які прагнуть стати суддями». Курс початкової підготовки та відбору в Школі суддів складається з двох етапів: а) теоретичного етапу на основі програми багатoproфільної підготовки; б) практичного етапу підготовки в різних судах, під час якого стажери стають помічниками суддів-наставників. Під час цього практичного етапу завдання, покладене на стажерів, у принципі, не повинно виходити за рамки складання або планування судових рішень та інших судових документів, щоб суддя-наставник зміг, в разі необхідності, виправити текст чернеток, додаючи будь-які поправки чи виправлення, які можуть бути необхідними. Тривалість і зміст двох етапів курсу початкової підготовки та відбору визначаються ГРСВ відповідно до програми, розробленої Школою суддів, але відповідно до статті 307.2 Закону «Про судову владу», «тривалість теоретичного курсу не повинна бути менше дев'яти місяців, а тривалість практичного курсу – не менше шести місяців». Зараз тривалість теоретичного та практичного етапів курсу становить дев'ять місяців кожен.

Кандидати, які успішно пройшли теоретичний та практичний етапи курсу призначаються на посаду молодших суддів в порядку пропозиції, внесеної Школою суддів. З цією метою комісія тренерів Школи суддів на основі отриманого балу складає список кандидатів, які пройшли теоретичний і практичний курс. Список подається ГРСВ, яка офіційно видає наказ про призначення, і після вступу на посаду в суді кандидати призначаються суддями. В принципі, усі молодші судді, призначені після іспиту, початкової підготовки та курсу відбору, обіймають посаду судді в суді першої інстанції (розгляд цивільних справ) та слідчому (кримінальному) суді.

З іншого боку, кандидати, які не пройшли курс, можуть пройти його повторно під час наступного разу (тобто разу, який слідує за наступним державним конкурсним іспитом)

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

але якщо вони знову не пройдуть курс, їх остаточно виключають і вони не можуть вступити до судової служби на основі вибіркового іспитів, які вони спочатку склали.

Призначення старших суддів відбувається за трьома процедурами. Дві з кожних чотирьох вакантних посад старших суддів заповнюються шляхом підвищення молодших суддів третього класу за вислугою років. Третя вакантна посада заповнюється судьями третього класу шляхом проведення вибіркового іспитів у цивільній, кримінальній, адміністративній та трудовій галузях юрисдикції. Ці вибіркові іспити організовує ГРСВ, а спеціалізація в цих галузях юрисдикції включає обов'язковий навчальний курс, який проводить Школа суддів при ГРСВ (див. 2b).

Четверта вакантна посада заповнюється за результатами конкурсу між професіоналами в галузі права з визнаним авторитетом, які мають понад десять років професійної практики. ГРСВ встановлює заслуги, які повинні враховуватися в процесі відбору, які, згідно зі статтею 313 «Про судову владу», включають: «а) диплом юриста з балом, вищим за прохідний, включно з академічною історією; б) ступінь доктора права та ступінь, отриманий після завершення, включно з академічною історією; с) роки ефективної юридичної практики, якщо це суди та трибунали, то надаються висновки та оцінювання; д) роки ефективної служби на посаді професора права або викладача юридичних дисциплін з повною зайнятістю у державних університетах або на подібних посадах у приватних університетах; е) роки служби на посаді державного службовця в будь-якому іншому підрозділі державного органу чи державної служби, при цьому, щоб отримати посаду необхідна кваліфікація доктора або бакалавра права та передбачається стаж у судах, у прокуратурі чи у відділі секретарів суду, які пройшли службу та виконували обов'язки на зазначених посадах; ф) стаж ефективної роботи на суддівських посадах без входження до складу суддівського корпусу та кількості винесених судових рішень, включаючи оцінку цих рішень; г) науково-правові видання; h) доповіді та лекції на конференціях і курсах з актуальних юридичних питань; і) завершення курсів юридичної спеціалізації тривалістю не менше трьохсот годин, а також отримання наукової кваліфікації, акредитованої Національним агентством з

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

оцінювання якості та акредитації; j) складання одного з завдань в рамках іспитів на доступ до судової влади на посаду судді».

Конкурсний процес також включає практичний іспит на основі складання висновку, який допоможе оцінити здібності кандидатів. Оцінювання кандидатів здійснюється комісією, призначеною ГРСВ і до складу якої входять старші судді, прокурори, професори університетів, адвокати та секретарі суду. Щоб оцінити заслуги кандидатів, комісія з відбору може провести з ними співбесіду та обговорити ці заслуги разом із професійним досвідом кандидатів. Єдина мета співбесіди полягає в тому, щоб підтвердити юридичну освіту та придатність кандидатів для доступу до судової влади на основі своїх ймовірних заслуг. Співбесіда не повинна перетворюватися на загальну перевірку правових знань. Комісія може виключити тих кандидатів, які «не володіють якісними знаннями і не мають авторитету в галузі права, або через недостатність або брак здібностей, виведених з об'єктивних даних у справі, або через наявність обставин, які передбачають дискредитацію, несумісну з цією умовою, навіть якщо кандидат пройшов мінімальний бал», встановлений комісією для оцінки заслуг кандидатів. Наприкінці відбору, комісія надає звіт про зміст і результати відбору, в якому висловлюються критерії, застосовані для остаточної кваліфікації кандидатів, і пропонується список кандидатів для призначення ГРСВ. Відповідно до ст. 313.11 Закону «Про судову владу» ГРСВ «може відхилити кандидата за певною підставою, незважаючи на схвальну пропозицію кваліфікаційної комісії, за умови, що після цієї процедури виникне обставина, яка передбачає остаточно дискредитацію (кандидата)».

Кандидати, включені до списку для призначення, підготовленого комісією, повинні пройти курс початкової підготовки та відбору, організований Школою суддів при ГРСВ який складається з двох етапів: а) теоретичного етапу на основі програми багатопрофільної підготовки; б) практичного етапу підготовки в різних судах, під час якого стажери стають помічниками суддів-наставників. Як і у випадку початкової підготовки для молодших суддів завдання, покладене на стажерів, у принципі, не

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

повинно виходити за рамки складання або планування судових рішень та інших судових документів, щоб суддя-наставник міг, в разі необхідності, виправити текст чернеток, додаючи будь-які поправки чи виправлення, які можуть бути необхідними. Тривалість і зміст двох етапів курсу початкової підготовки та відбору визначаються ГРСВ відповідно до програми, розробленої Школою суддів. Зараз тривалість теоретичного етапу становить чотири тижні, а практичного – вісім тижнів.

Кандидати, які успішно пройшли теоретичний та практичний етапи курсу, призначаються на посади старших суддів у порядку пропозиції, внесеної Школою суддів. З цією метою Школа суддів, відповідно до отриманої оцінки, складає список кандидатів, які пройшли теоретичний і практичний курс. Список подається ГРСВ, яка офіційно передає наказ про призначення до МЮ, оскільки призначення старших суддів формально здійснюється Королівським указом, підписаним Королем і МЮ. Ні Король, ні МЮ не можуть заперечувати проти призначення кандидатів, запропонованих ГРСВ. Кандидати остаточно призначаються на посади старших суддів із вступом на посаду в суді.

Крім того, згідно зі статтею 330.4 Закону «Про судову владу» – «у цивільних і кримінальних палатах Високих судів одну з кожних трьох посад займає юрист з визнаним авторитетом, який має понад десяти років досвіду в Автономній спільноті (де знаходиться Високий суд), призначений за поданням ГРСВ за коротким списком кандидатів, представленим законодавчими зборами (Автономної спільноти)». Пленарна Асамблея ГРСВ пропонує кандидата простою більшістю голосів та офіційно призначається Королівським указом, підписаним Королем і МЮ, які не можуть заперечувати проти призначення кандидата, запропонованого ГРСВ. На відміну від інших старших суддів, призначених серед практикуючих юристів, кандидати, запропоновані ГРСВ на посади старших суддів у Цивільних і Кримінальних палатах Високих судів, не потребують проходження будь-якої підготовки перед офіційним призначенням.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Подання на призначення суддів Верховного суду завжди вноситься Пленарною асамблеєю ГРСВ кваліфікованою більшістю 3/5 її членів на основі заслуг кандидатів. Згідно зі ст. 343 Закону «Про судову владу», чотири з п'яти вакантних місць у Верховному Суді «надаються членам суддівського корпусу, які пропрацювали не менше десяти років у класі старшого судді та не менше п'ятнадцяти років у судових органах». П'ята вакантна посада заповнюється кандидатами серед адвокатів та інших фахівців у галузі права з визнаним авторитетом. Ці «юристи та фахівці в галузі права з визнаним авторитетом можуть бути призначені суддями Верховного Суду за умови, що вони відповідають встановленим вимогам і мають достатні заслуги на думку ГРСВ, а також мають досвід понад п'ятнадцять років переважно в галузі права, що відповідає юрисдикції палати, до якої вони призначаються» (ст. 345 Закону «Про судову владу»). Кандидати офіційно призначаються за поданням ГРСВ Королівським указом, підписаним Королем і МЮ, які не можуть заперечувати проти призначення кандидата, запропонованого ГРСВ. Усі кандидати, призначені за поданням ГРСВ на посади суддів Верховного суду, не потребують проходження якої-небудь підготовки перед офіційним призначенням.

Швеція

Питаннями набору та відбору кандидатів на посаду судді займається незалежний орган, який називається Рада з висунення кандидатів на посади суддів. Раніше неавтономна Національна судова адміністрація Швеції розглядала необхідність набору кандидатів на посаду судді, виходячи з умов та навантаження в суді, який хоче призначити нового суддю. Таким чином, Рада з висунення кандидатів на посади суддів може розпочати процедуру добору лише після того, як Національна судова адміністрація Швеції повідомить її про необхідність добору. Крім того, існують чотири формальних критерії, яким повинні відповідати кандидати. По-перше, кандидат повинен мати ступінь магістра права. По-друге, він чи вона має бути громадянином Швеції. Крім того, кандидат не повинен перебувати у стані банкрутства або мати призначеного опікуна.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

При визначенні рейтингу кандидатів на певну посаду судді Рада з висунення кандидатів на посади суддів використовує два різні матеріальні критерії, а саме: компетенцію та досвід. Рішення про призначення на посаду судді приймає Уряд на підставі рейтингу, складеного Радою з висунення кандидатів на посади суддів. Однак уряд не зобов'язаний призначати кандидата, якого запропонувала Рада. При цьому у випадку, якщо уряд розглядає можливість призначення іншого кандидата, він повинен надати можливість висловитися Раді з висунення кандидатів на посади суддів. Набір, відбір та призначення на вищу посаду здійснюється таким же чином. Втім, голова суду також має можливість підвищити суддю, який працює в суді, і призначити його на посаду керівника підрозділу в суді.

1.b. Компетентний орган з питань набору, відбору, призначення та просування по службі

Який орган у вашій правовій системі уповноважений приймати рішення щодо набору, відбору, призначення та (де це доречно) просування по службі працівників судової системи?

Австрія

Відповідно до Конституції, призначення і кожне подальше просування суддів по службі є завданням президента республіки, який зобов'язаний вносити кандидатури на посаду за поданням міністра юстиції. Щодо суддів судів нижчих інстанцій, то президент делегував право призначення самому міністру юстиції.

Підставою для призначення міністром або для обов'язкової пропозиції президента є послідовні, але незалежні пропозиції, надані двома радами. Кожна рада складається з двох членів з числа юристів (голова та заступник голови суду) та трьох або п'яти обраних суддів. Ці пропозиції повинні складатися щонайменше з трьох кандидатів, які претендують на вакантну посаду. Існують певні критерії для визначення рейтингу кандидатів: професійні знання, здібності та сприйняття, зусилля, витримка, старанність, вміння спілкуватися, вербальні навички, професійна поведінка на роботі та офіційна періодична атестація. Якщо рейтинг, визначений на основі цих критеріїв, неможливий, рішення приймається на основі вислуги років. Пропозиції рад не є обов'язковими для міністра.

Бельгія

Вирішальну роль у призначенні суддів відіграють Комісії Вищої ради юстиції з питань призначень і добору суддів.

Боснія і Герцеговина

Незалежна Вища рада суддів та прокурорів Боснії та Герцеговини має повноваження приймати рішення щодо відбору, призначення та просування по службі членів судової влади в Боснії і Герцеговині.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Болгарія

Вища судова рада Республіки Болгарія.

Чеська Республіка

Це Судовий департамент Міністерства юстиції (за погодженням з головами судів).

Данія

Рада з питань призначення суддів, створена 1 липня 1999 року, подає рекомендації Міністру юстиції щодо всіх призначень на посади суддів, крім посади Голови Верховного Суду. Рада може рекомендувати лише одного кандидата на вакантну посаду. Рекомендації повинні бути обґрунтованими і включати будь-які протилежні думки. На практиці Міністр юстиції завжди дотримується рекомендацій Ради.

Рада з питань призначення суддів Данії є незалежним органом. Судова адміністрація Данії виконує функції секретаріату Ради, а Міністр юстиції призначає членів Ради на основі коментарів пленарного засідання Верховного Суду, вищих судів, Асоціації суддів Данії, Генеральної ради Товариства адвокатів та юристів Данії, Національної асоціації місцевих органів влади Данії та Асоціації освіти для дорослих Данії. До складу Ради входять суддя Верховного Суду (голова), суддя Високого Суду (заступник голови), суддя окружного суду, адвокат і два представники громади.

Англія та Уельс

Набір та відбір кандидатів на посади суддів здійснюється Комісією з питань призначення суддів, незалежним позавідомчим державним органом. Комісія складається з 15 членів, до складу яких входять представники судової влади, адвокатури, магістратури та непрофесійні судді. Після завершення відбору Комісія рекомендує кандидатів Лорд-канцлеру (Міністру юстиції) для призначення; офіційні призначення здійснюються або Лорд-канцлером, або, у випадку найманих членів

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

суддівського корпусу, Королевою.

Комісія з питань призначення суддів була створена у 2006 році з метою збереження та зміцнення незалежності судової влади, взявши на себе відповідальність за відбір кандидатів на посади суддів з рук Лорда-канцлера та зробивши процес призначення більш прозорим і підзвітним.

Відбір суддів для просування по службі з одного рангу до іншого також є завданням, покладеним на Комісію з питань призначення суддів.

Фінляндія

Не існує спеціальних процедур для набору співробітників судової системи. Молоді юристи, зацікавлені в роботі в судах, зазвичай починають свою професійну діяльність зі стажування в районному суді протягом року після закінчення навчання. Після цього вони можуть подати заяву на тимчасове прийняття на роботу до апеляційного суду на посаду секретаря судового засідання. Таким чином, через кілька років вони можуть продемонструвати «професійну компетентність та особистісні характеристики, необхідні для успішного виконання обов'язків, притаманних посаді судді», які вимагаються для призначення на посаду судді. Однак це не єдиний спосіб стати суддею. Професійну компетентність можна набути також, наприклад, працюючи прокурором або адвокатом. Відбір та просування суддів по службі здійснюється лише шляхом призначення на посаду судді. Протягом професійної діяльності, як правило, подається декілька заяв на посаду судді (молодшого/старшого/головного судді), часто на різних судових рівнях (районний суд/апеляційний суд).

Відповідно до Конституції, призначення здійснюються Президентом Республіки на підставі проєкту рішення, поданого урядом.

З метою заповнення посад у судовій системі існує незалежна Рада з питань призначення суддів, завданням якої є підготовка до заповнення посад та внесення обґрунтованої пропозиції щодо призначення на посаду в судовій системі. Пропозиція

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

передається уряду для того, щоб проект рішення про призначення був представлений Президенту Республіки. На практиці за пропозицією Ради будуть слідувати уряд і Президент.

Головою Ради з питань призначення суддів є член, якого призначає Верховний Суд; член, якого призначає Вищий адміністративний суд, є заступником голови. В іншому випадку до складу Ради входять один голова апеляційного суду, один голова адміністративного суду, один голова окружного суду, один старший суддя або суддя апеляційного суду, один суддя районного суду, один суддя адміністративного суду, інший суддя адміністративного суду або суддя одного зі спеціальних судів, один адвокат, один прокурор і одна особа, яка представляє наукову та навчальну юридичну спільноту. Кожен член Комісії має особистого заступника.

Німеччина

Відповідна земля самостійно приймає рішення про призначення судді на земельну службу в кожному конкретному випадку. Парламенти земель визначають точні вимоги до призначення суддів на відповідну судову службу. У деяких землях рішення про призначення приймається виконавчою владою, в інших – радами змішаного складу, які називаються комітети з відбору кандидатів на посаду судді. На федеральному рівні судді призначаються компетентним федеральним міністром та комітетом з відбору суддів.

Угорщина

Ірландія

Відповідно до Закону «Про суди і судових працівників» 1995 року було створено Консультативну раду з питань призначення суддів «з метою виявлення осіб та інформування уряду про відповідність цих осіб для призначення на суддівські посади».

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Рада складається з десяти осіб:

- ❖ Голова Верховного Суду (Голова Ради);
- ❖ Голова Високого суду;
- ❖ Голова Окружного суду;
- ❖ Голова Районного суду;
- ❖ Генеральний прокурор;
- ❖ практикуючий адвокат, призначений Головою Ради адвокатів Ірландії;
- ❖ практикуючий адвокат, призначений Президентом Юридичного товариства Ірландії;
- ❖ та не більше трьох осіб, призначених Міністром юстиції, які займаються або мають відповідні знання чи досвід у сфері комерції, фінансів і управління, або осіб, які мають досвід роботи в якості споживачів послуг, що надаються судами.

Стаття 14 Закону «Про суди та судових працівників» 1995 року уповноважує Раду ухвалювати власні процедури, і в цьому відношенні вона може оголошувати і вимагати від кандидатів заповнення заяв; консультувати осіб щодо відповідності кандидатів до складу Ради; пропонувати особам подавати свої кандидатури на розгляд Ради; організувати співбесіди з кандидатами, які бажають бути розглянутими для призначення на посаду судді. Загальна процедура, що застосовується при заповненні вакантних посад, вимагає від кандидатів подання заяви та декларації про сплату податків до того, як вони будуть відібрані для проходження співбесіди. Діючим суддям не потрібно звертатися до консультативної ради з проханням про переведення до вищої судової інстанції. Консультативна рада з питань призначення суддів складає у довільному порядку список відповідних кандидатів для представлення Уряду. Призначення на посади суддів здійснюється Президентом Ірландії за рекомендацією

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Уряду. Консультативна рада з питань призначення суддів публікує щорічні звіти, які доступні в розділі «Публікації» на сайті <http://www.courts.ie>.

Італія

Після завершення стажування Вища рада правосуддя (ВРП) оцінює, чи підходить суддя для виконання суддівських функцій. У разі позитивного висновку, ВРП приймає рішення про призначення судді на посаду судді. Якщо результат оцінювання є негативним, суддя направляється на нове стажування тривалістю один рік. Якщо за цим слідує другий негативний результат оцінювання, то трудові відносини між суддею-стажистом і роботодавцем припиняються.

Враховуючи вищесказане, варто наголосити, що у зв'язку зі стажуванням новопризначених суддів, як це передбачено нещодавно прийнятою регуляторною реформою, законодавчим декретом № 26 від 30 січня 2006 року було призначено Школу суддів з виключною компетенцією щодо підготовки та перепідготовки суддів (орган, створений у 2006 році, про який йдеться нижче). Таким чином, після початку роботи Школа також відповідатиме за первинну підготовку суддів і прокурорів.

Крім того, реформа передбачає наступні положення щодо початкової підготовки суддів.

Комітет Школи затверджує програму стажування, яка проводиться в судах провінційного центру в районі, де проживає кожен суддя. Після завершення стажування Комітет пише узагальнений звіт про кожного суддю. Після цього Вища рада правосуддя приймає рішення щодо відповідності кожного судді займаній посаді, також беручи до уваги звіти Комітету голів судів та їхній узагальнений звіт, висновок ради суддів та будь-яку іншу наявну в них відповідну та підтверджену об'єктивними даними інформацію. Рішення на користь відповідності судді займаній посаді включає в себе конкретні посилання на спроможність судді здійснювати суддівські та слідчі функції. Суддя-стажист, який отримав негативну оцінку, допускається до проходження

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

другого періоду стажування тривалістю в один рік, що складається з двомісячної сесії в самій Школі та сесії в апараті суду. Стажування в судах складається з трьох окремих етапів. Початковий тримісячний період проходить у суді загальної юрисдикції і передбачає участь стажера в юрисдикційній діяльності, пов'язаній із судовими процесами або злочинами, що належать до юрисдикції відповідного суду, у складі колегії суддів або одноособово, включаючи участь у суді присяжних таким чином, щоб майбутній суддя здобув різноплановий досвід роботи в багатьох сферах. Другий період, тривалістю два місяці, відбувається в прокуратурі при суді загальної юрисдикції. Третій, п'ятимісячний період проходить в установі, де суддя-стажист працюватиме в майбутньому. Якщо за результатами стажування суддя отримує другу негативну оцінку, то трудові відносини з роботодавцем припиняються.

Протягом перших чотирьох років роботи на посаді судді новопризначені працівники зобов'язані щонайменше один раз на рік проходити професійну підготовку.

Латвія

У порядку, передбаченому Законом «Про судову владу» щодо висунення кандидатів, компетентним органом є Міністр юстиції та суддя Верховного Суду. Інші судді призначаються на посаду Сеймом (Парламентом) і просуваються по службі Кваліфікаційною радою суддів – самоврядною судовою установою, метою якої є зміцнення професійної незалежності суддів (див. відповідь на попереднє запитання).

Компетентним органом у питаннях відбору та набору кандидатів на посаду судді є Судова адміністрація – безпосередня адміністративна установа, підпорядкована Міністру юстиції, яка організовує та забезпечує адміністративну роботу районних (міських) судів, регіональних судів та відділів земельного кадастру.

Відповідно до своїх обов'язків Судова адміністрація веде особові справи суддів; забезпечує відбір кандидатів на посади суддів та організовує їх навчання; готує документи та здійснює заходи, пов'язані з призначенням суддів та затвердженням їх на

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

посаді, а також позбавленням їх посади, звільненням та відстороненням від посади; видає або готує накази про відпустки, відрядження та підвищення кваліфікації суддів; готує штатні розписи суддів та затверджує штатні розписи працівників апарату суду; затверджує посадові інструкції працівників апарату суду; за погодженням з головою суду приймає на роботу та звільняє працівників апарату суду; видає накази про відпустки, відрядження та підвищення кваліфікації працівників апарату суду; планує та забезпечує підвищення кваліфікації суддів, працівників апарату суду; запитує у суду необхідні відомості, а у працівників апарату суду – пояснення; готує матеріали щодо порушення дисциплінарної справи стосовно судді; накладає дисциплінарні стягнення на працівників апарату суду у зв'язку з виявленими порушеннями трудової дисципліни (Законом «Про судову владу» ст. 107)

Литва

Неупередженість і прозорість процедур відбору та оцінювання суддів гарантуються Законом про суди (нова редакція від 24 січня 2002 року № IX-732, з останніми змінами від 13 травня 2010 року № XI – 810) встановленим порядком формування складу певних комісій та (або) суб'єктів, які пропонують і розподіляють членів цих комісій. Членами цих комісій можуть бути не лише судді, а й представники громадськості. Їх участь у діяльності комісій позитивно впливає на оцінку суспільством цих процедур як об'єктивних, прозорих та неупереджених.

Комісія з відбору кандидатів на посаду судді (відповідно до положень статті 55¹ Закону «Про судоустрій» є комісією, метою якої є надання допомоги Президенту Республіки у відборі кандидатів на посаду судді).

Президент Республіки утворює Комісію з відбору кандидатів на посаду судді (Комісію з відбору), встановлює порядок роботи цієї комісії та критерії відбору кандидатів на посаду судді з метою вирішення питання щодо відбору кандидатів на вакантні посади в районних судах. Комісію з відбору складається з семи осіб і формується строком на три роки. Три члени Комісії з відбору є суддями, а чотири члени – представниками

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

громадськості. Голову конкурсної комісії призначає Президент Республіки з числа членів комісії. Члени Судової ради не можуть бути призначені членами Комісії з відбору (*Закон «Про судоустрій», частина 1 ст. 55¹*).

Діяльність Комісії з відбору ґрунтується на принципах колегіальності, неупередженості, незалежності, об'єктивності та законності. Відбір осіб на посаду судді (та осіб, які претендують на просування по службі на посаді судді) здійснюється відповідно до чітко визначених критеріїв відбору. (*Положення про конкурсну комісію з добору кандидатів на посаду судді, п. 3*).

Процедура відбору, починаючи з оголошення і до його завершення, публікується на сайті Національної судової адміністрації. Оголошення про відбір публікується з ініціативи Офісу Президента Республіки. Список кандидатів, дата, час і місце проведення засідання Комісії з відбору публікуються відповідно до наказу. Крім того, список кандидатів у порядку черговості та висновки публікуються після засідання Комісії з відбору.

Висновки Комісії з відбору передаються Президенту Республіки, але вони не зобов'язують Президента (мають рекомендаційний характер) (*Закон «Про судоустрій», частина 1 ст. 55¹*).

Президент Республіки перед призначенням особи на посаду судді або перед просуванням судді по службі відповідно до Конституції повинен звернутися до спеціальної судової інституції – Ради суддів, яка є виконавчим органом суддівського самоврядування, що забезпечує незалежність судів і суддів. Рада суддів врівноважує вплив Президента Республіки, який, відповідно до Конституції, приймає рішення про призначення, переведення, просування по службі та звільнення суддів. Відповідно до Конституції, Президент Республіки не має права призначати, переводити, підвищувати або звільняти суддю без рекомендації Ради суддів. Діяльність Раді Суддів також є публічною.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Постійна комісія з питань оцінювання діяльності суддів – це комісія, утворена відповідно до положень Закону «Про судоустрій», викладених у ч. 4 ст. 91³.

Оцінювання діяльності суддів здійснює Постійна комісія з питань оцінювання діяльності суддів (Комісія з питань оцінювання). Комісія з питань оцінювання утворюється на строк повноважень Ради суддів у складі семи членів, троє з яких не можуть бути суддями. Чотирьох членів Комісії обирає з числа суддів Рада суддів, трьох членів призначає Президент Республіки. Голова Комісії з числа призначених членів обирається Радою суддів. Діяльність Комісії з питань оцінювання забезпечується Національною судовою адміністрацією (*Закон «Про судоустрій», частина 4 статті 91³*).

Члени Ради суддів не можуть бути призначені членами Комісії з питань оцінювання. Оплата праці членів Комісії, за винятком суддів, визначається урядом.

Процедура оцінювання діяльності суддів має відповідати принципу правової визначеності та ефективності, законних очікувань та іншим принципам, визначеним цим Законом, забезпечувати умови для всебічного та об'єктивного оцінювання професійної діяльності суддів (*Закон «Про судоустрій», частина 3 ст. 91³*).

1. Оцінювання діяльності суддів здійснюється з метою виявлення рівня професійної діяльності та навичок, якими володіють судді, а також голови судів, заступники голів судів, керівники структурних підрозділів (далі в цьому розділі разом – судді), здатності використовувати на практиці теоретичні знання та навички, брати участь в адміністративній роботі суду та організувати її, виявляти сильні та слабкі сторони діяльності суддів та сприяти їх усуненню, підвищувати професійну кваліфікацію).

2. Результати оцінювання діяльності суддів використовуються для таких цілей:

1) при організації належної підготовки суддів (визначення напрямів викладання, складання та вдосконалення програм навчання суддів, адаптація викладання тощо);

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

2) об'єктивно вирішувати питання просування суддів по службі та призначення на новий строк суддів і голів судів, заступників голів судів, голів судових палат, з'ясовуючи відповідність судді, який претендує на підвищення, або голови суду, який претендує на обрання на новий строк, вимогам, що висуваються до кандидата, а також об'єктивно порівнюючи кілька кандидатів між собою;

3) сприяти підвищенню кваліфікації суддів;

4) розвивати систему управління судами (Закон «Про судоустрій», стаття 91¹, ч. 1).

Якщо суддя є кандидатом на посаду судді вищого суду або на вищу посаду, його діяльність має бути оцінена до початку процедури відбору (позачергове оцінювання). Результати оцінювання включаються до критеріїв відбору.

Інформація про засідання Комісії з питань оцінювання публікується на веб-сайті Національної судової адміністрації.

Комісія з питань оцінювання, Комісія з питань відбору суддів та Рада суддів працюють під управлінням Національної судової адміністрації, яка створюється окремим законом. Ця установа є незалежною від законодавчої чи виконавчої влади. Це бюджетна установа, метою якої є забезпечення адміністративно-організаційної діяльності судів та суддівського самоврядування.

Нідерланди

Незалежний комітет з відбору, до складу якого входять судді, науковці та інші представники вищих юридичних професій, визначає, чи може претендент бути допущений до роботи в судовій системі.

Норвегія

На посаду судді потрібно подавати заяву. Співробітники Національної судової

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

адміністрації можуть проводити певну роботу з пошуку кандидатів, але, як правило, багато хто подає документи самостійно. Суддів призначає номінаційна рада. Національна судова адміністрація є секретаріатом цієї ради. До складу ради входять три судді, два адвокати та дві особи, які не є представниками юридичної професії.

Ця рада висуває трьох кандидатів на кожну посаду судді у пріоритетному порядку. Уряд призначає суддів. Однак вони обираються зі списку кандидатів, наданого радою, і в 99 відсотках випадків обирається кандидат, який зазначений під номером один.

Польща

Органом, уповноваженим вирішувати питання набору, добору та просування суддів по службі, є Національна рада правосуддя (www.krs.pl).

Відбір кандидатів на посаду судді (вперше в професійній кар'єрі та в рамках просування на вищу посаду) відбувається виключно на конкурсних засадах. Міністр юстиції публікує оголошення про вакантну посаду судді в “Monitor Polski” [Офіційному віснику], і в конкурсі можуть брати участь усі особи, які бажають зайняти цю посаду і відповідають встановленим законом вимогам, що стосуються призначення на посаду судді. Попередня професійна діяльність оцінюється ревізійними суддями з окружного чи апеляційного суду, після чого – після складання висновку щодо кандидата ревізійним суддею – відбуваються три етапи конкурсного відбору, а саме: 1) голосування колегії суду (колегіального органу, що забезпечує діяльність голови суду), 2) голосування під час загальних зборів усіх суддів відповідного суду, 3) розгляд справи у Національній раді правосуддя. Оцінювання роботи кандидата проводиться відповідно до встановлених законом основних критеріїв (кількісні та якісні результати роботи кандидата, а також відсутність заборгованості, змістовий рівень викладу аргументації, особиста поведінка, наукові досягнення та ін.). Особа, яка перемогла в конкурсі, подається для призначення на посаду Президенту Республіки.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Румунія

Вища рада магістратури є органом, до компетенції якого входять питання професійної діяльності суддів.

Набір суддів і прокурорів здійснюється за сприяння Національного інституту магістратури (НІМ).

Призначення суддів здійснюється Президентом Румунії, але за пропозицією Вищої ради магістратури.

Призначення на керівні посади здійснюється за результатами іспиту, організованого Вищою радою магістратури.

Шотландія

Рада з питань призначення суддів Шотландії є органом, який несе основну відповідальність* за відбір суддів у Шотландії, як для першого призначення, так і для призначення на вищу посаду в судовій системі. (Призначення на вищу посаду може відбуватися шляхом просування по службі діючого судді нижчого рівня або призначення досвідченого юриста, який ще не є суддею [див. 1(a)(1) вище]). Рада є незалежним статутним органом. У своєму поточному вигляді вона була створена відповідно до Закону про судову владу та суди (Шотландія) 2008 року, але спочатку вона була заснована як незалежний нестатутний орган у 2002 році. Вона складається з голови та рівної кількості суддів/юристів і непрофесійних суддів. Урядові міністри та посадові особи не можуть бути членами Ради. Рада не призначає суддів як таких. Вона здійснює незалежний процес відбору і вносить кандидатури та рекомендації першому міністру уряду Шотландії, який після консультацій з головою судової влади Шотландії (лордом-президентом) вносить рекомендації Її Величності Королеві, яка офіційно призначає суддів на посади. Відповідно до Закону, Міністр може висунути кандидатуру або рекомендувати особу для призначення на суддівську посаду лише в тому випадку, якщо Рада рекомендувала цю особу для призначення на посаду.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

*(Рада займається відбором/призначенням суддів Суду сесійних засідань/Вишого суду, Голови Суду землі Шотландії та Головних шерифів, шерифів і шерифів, що працюють за сумісництвом). Рада не бере участі у спеціальних процедурах призначення двох найвищих суддів Шотландії, а також в окремих процедурах призначення мирових суддів, які не є кваліфікованими юристами і засідають у місцевих мирових судах, що розглядають незначні кримінальні справи).

Іспанія

Відповідно до статті 122.2 Конституції Іспанії, Генеральної ради судової влади (ГРСВ), є керівним органом судової влади і виконує функції, визначені законом, «зокрема, у питаннях призначень, просування по службі, перевірок та дисциплінарного режиму (судової влади)». Таким чином, згідно з відповідними положеннями Закону «Про судоустрій», ГРСВ відіграє важливу роль у прийнятті рішень щодо набору, відбору, призначення та просування по службі членів судової влади.

При наборі, відборі та призначенні молодших суддів (тобто членів судової влади, які належать до третьої категорії державних службовців) ГРСВ здійснює певні повноваження разом з Мін'юстом та Генеральною прокуратурою в організації відкритого конкурсного іспиту, який є загальним для набору молодших суддів та молодших прокурорів. ГРСВ, Мін'юст та Генеральна прокуратура призначають членів Комісії з питань відбору, відповідальної за організацію процесу відбору, до компетенції якої входить призначення членів екзаменаційних колегій, які оцінюють кандидатів, що беруть участь у конкурсному відборі. Відповідно до статті 305 Закону про судову владу, Комітет з питань відбору очолюють по чергово строком на один рік член ГРСВ і прокурор Верховного Суду, а до його складу також входять старший суддя, прокурор, директор Школи суддів при ГРСВ, директор Центру правових досліджень при Мін'юсті, член технічних органів ГРСВ і державний службовець Міністерства юстиції в категорії помічника директора, директор Центру правових досліджень при Міністерстві юстиції, і, зрештою, член технічних органів ГРСВ та державний

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

службовець Міністерства юстиції з найнижчою категорією генерального помічника директора, обидва – випускники юридичних факультетів, які по чергову виконують функції секретарів Комітету. Члени Комітету офіційно призначаються наказом Міністерства юстиції строком на чотири роки відповідно до наступних правил: а) член Генеральної ради судової влади (ГРСВ), старший суддя, директор школи суддів при ГРСВ та члени технічних органів ГРСВ призначаються за пропозицією Пленуму ГРСВ; б) члени, які є прокурорами, призначаються за пропозицією Генеральної прокуратури; с) директор Центру правових досліджень при Мін'юсті та співробітник Мін'юсту призначаються за пропозицією Мін'юсту.

Екзаменаційні колегії очолюються суддею Верховного Суду (або старшим суддею Високого суду), або прокурором Верховного Суду (або прокурором Офісу Генерального прокурора при Вищому суді), а також складаються з двох старших суддів, двох прокурорів, професора університету, державного адвоката, адвоката з більш ніж десятирічним стажем професійної практики та старшого секретаря суду, який виконує функції секретаря колегії. Призначення членів колегії здійснюється Комітетом з питань відбору за поданням ГРСВ, Генеральної прокуратури, Координаційної ради університету, Мін'юсту та Генеральної ради адвокатів.

З іншого боку, ГРСВ є єдиним компетентним органом для проведення другого етапу відбору кандидатів на посаду молодшого судді (тобто теоретичного та практичного курсу відбору, що проводиться Школою суддів при ГРСВ). Колегія викладачів Школи суддів при ГРСВ складає список кандидатів, які пройшли теоретичний і практичний курс, відповідно до отриманих оцінок. Список подається через Навчальний комітет ГРСВ на розгляд Пленуму ГРСВ, який офіційно видає наказ про призначення на посаду відповідно до статті 131 Закону «Про судову владу».

Процес відбору та призначення старших суддів і суддів Верховного Суду, а також просування по службі старших суддів в цілому, відбувається під керівництвом ГРСВ, яка є єдиним конституційним органом, наділеним відповідними повноваженнями.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Таким чином, ГРСВ призначає всіх членів колегії, відповідальної за оцінювання кандидатів, які беруть участь у відборі, з числа фахівців у галузі права з високим рівнем компетентності та більш ніж десятирічним стажем професійної практики. Колегія з питань відбору очолюється Головою Верховного Суду або суддею Верховного Суду, або старшим суддею Високого суду, делегованим для участі в процедурі, і складається з двох старших суддів, прокурора, двох професорів університету, призначених відповідно до предмета, адвоката з більш ніж десятирічним стажем професійної практики, державного адвоката, старшого секретаря суду та члена технічних органів Генеральної ради судової влади з вищою юридичною освітою, який виконує обов'язки секретаря колегії. Крім того, як уже зазначалося, відповідно до статті 313.11 Закону «Про судову владу», Пленум ГРСВ «може відхилити кандидата на конкретних підставах, незважаючи на позитивну рекомендацію кваліфікаційної колегії, за умови, що після цієї процедури з'являться докази обставин, які свідчать про непереборну дискредитацію (кандидата). ГРСВ також є єдиним компетентним органом щодо другого етапу процесу відбору для призначення старших суддів (тобто первинна навчальна підготовка та курсу відбору, який організовується Школою суддів при ГРСВ). Колегія викладачів Школи суддів при ГРСВ складає список кандидатів, які пройшли цей курс, відповідно до отриманих балів, і список кандидатів подається через Комітет з питань підготовки ГРСВ до Пленуму ГРСВ, який офіційно видає наказ про призначення і подає його Міністру юстиції та Главі держави для підписання та опублікування у формі королівського декрету.

Нарешті, Пленарна асамблея ГРСВ є єдиним компетентним органом для призначення осіб на наступні вищі судові посади: а) Голова Верховного Суду (після його безпосереднього попереднього призначення на посаду Голови ГРСВ), голови палат Верховного Суду та судді Верховного Суду; б) Голова Національного суду та голови його палат; с) Голови Високих судів автономних спільнот та їхніх відділень, а також судді Вищих судів автономних спільнот; д) Голови провінційних судів. Рішення про призначення на ці високі судові посади приймається Пленарною асамблеєю ГРСВ простою більшістю голосів. Однак рішення про призначення Голови Верховного Суду,

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

голів палат Верховного Суду, суддів Верховного Суду та голів вищих судів автономних спільнот вимагають кваліфікованої більшості у 3/5 голосів членів ГРСВ. Як уже зазначалося, Пленарна асамблея ГРСВ подає своє рішення Міністру юстиції та главі держави для підписання та оприлюднення у формі королівського декрету. Ані Король, ані Міністр юстиції не можуть заперечувати проти призначення кандидата, запропонованого ГРСВ.

Приймаючи рішення щодо внесення кандидатур на призначення на вищі судові посади, Пленарна асамблея ГРСВ користується дискреційними повноваженнями. Однак усі рішення Пленарної асамблеї ГРСВ з цього питання мають бути вмотивованими і можуть бути оскаржені до Адміністративної палати Верховного Суду (в порядку судового нагляду) будь-яким із претендентів. З метою врегулювання своїх дискреційних повноважень у цьому питанні Пленарна асамблея ГРСВ нещодавно прийняла Регламент № 1/2010 від 25 лютого 2010 року «Про рішення щодо призначення на вищі судові посади», який визначає суть та критерії компетентності, що підлягають оцінці при прийнятті рішень про призначення, а також містить деякі положення щодо процедури прийняття рішень у цій сфері. Усі кандидатури на призначення повинні відповідати принципам заслуг, здатності виконувати юридичні обов'язки, об'єктивності, прозорості та гендерної рівності. До заслуг та критеріїв компетентності, визначених у Положенні, належать стаж роботи на суддівській службі, особливо у складі судових колегій, що складаються з більш ніж одного судді, попередня судова практика в судах тієї ж галузі юрисдикції, важливість попередніх судових рішень з технічної точки зору, практика в інших відповідних юридичних професіях, наявність наукового ступеня доктора юридичних наук, попередній досвід або діяльність у будь-якому з органів судового самоврядування, а також зміст конкретної програми з управління судом (у випадку з кандидатами на посаду голови будь-якого з судів або підрозділів).

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Швеція

Як зазначалося в пункті а), є три органи, які займаються цими питаннями. Національна судова адміністрація Швеції уповноважена вивчати потребу в наборі суддів. Рада з висунення кандидатів на посади суддів має повноваження щодо набору та відбору кандидатів, Уряд має повноваження щодо призначення. Незабаром такий порядок буде запроваджено для всіх посад, включно з призначеннями на посади у вищих судових інстанціях.

2) Підготовка суддів (як первинна, так і подальша):

2.а. Роль первинної підготовки у відборі суддів

Яка роль відводиться у вашій правовій системі первинній підготовці суддів у рамках відбору/призначення членів судових органів?

Австрія

Первинна підготовка суддів у Австрії є важливою частиною процесу відбору та призначення суддів (див. відповідь на пункт 1а).

Бельгія

Боснія і Герцеговина

Проходження організованої підготовки є одним з чітких критеріїв, який оцінюється Вищою радою суддів та прокурорів Боснії та Герцеговини при відборі членів судових органів.

Болгарія

Первинна підготовка, як це передбачено Законом «Про судову систему», відбувається після відбору / призначення судді на посаду. Єдиними передумовами, що стосуються професійної кваліфікації, як зазначалося вище, є наявність вищої юридичної освіти, стажування та набуття правоздатності, а також, за винятком посад молодших суддів, певний стаж роботи в галузі права.

Чеська Республіка

Первинна підготовка суддів організовується для кандидатів на посаду судді після їхнього відбору Судовою академією. Первинна підготовка є обов'язковою (кандидати працюють у районному суді і беруть участь у короткострокових курсах, організованих Судовою академією в її офісі в м. Кромержжжі).

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Данія

Первинна підготовка суддів складається з трирічного базового навчального модуля. Навчальний модуль має на меті забезпечити володіння кандидатом професійними знаннями як з національного, так і з міжнародного права. Крім того, кандидати повинні, серед іншого, продемонструвати хороші комунікативні навички та розуміння управління конфліктами. Трирічний навчальний модуль включає в себе практичні завдання, різноманітні обов'язкові курси та завершується іспитом.

Англія та Уельс

Рада суддівських студій (РСС) є незалежним судовим органом, який входить до складу Судового управління Англії та Уельсу. Її метою є забезпечення високоякісної підготовки, що дозволяє особам, які виконують функції суддів, ефективно здійснювати свою професійну підготовку, зберігаючи при цьому незалежність суддів і підтримуючи довіру до системи правосуддя. РСС безпосередньо відповідає за розвиток і підготовку суддів у судах Корони, графств і вищих судах. Він також забезпечує певну підготовку, консультування та підтримку тим, хто проводить навчання в магістратських судах і трибуналах. Діяльність РСС поділяється на три основні напрямки:

- 1) Первинна підготовка нових суддів та тих, хто бере на себе нові обов'язки
- 2) Постійне підвищення кваліфікації з метою зміцнення та поглиблення навичок і знань існуючих працівників судової системи
- 3) Забезпечення змін та модернізації шляхом визначення потреб у навчанні, розробки та реалізації навчальних програм, спрямованих на підтримку основних змін у законодавстві та здійсненні правосуддя.

Один з принципів, що лежить в основі роботи РСС, полягає в тому, що судді несуть відповідальність за професійну підготовку суддів, тому навчання проводять судді, які пройшли підготовку в якості суддів-інструкторів РСС. Часто повторюваною мантрою є

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

те, що «підготовка суддів здійснюється самим суддями для суддів».

У положеннях про суддів зазначено, що Головний лорд-суддя вимагає від усіх суддів брати участь у конференціях і курсах, організованих РСС, або від її імені, з питань, що стосуються їхньої роботи. І Головний лорд-суддя, і Лорд-канцлер вважають, що підготовка має велике значення не тільки для новопризначених суддів, але й для тих, хто вже тривалий час працює на посаді судді.

Вступна підготовка проводиться для новопризначених суддів за сумісництвом, а також для штатних суддів, які починають працювати в іншій спеціалізації. Новопризначені судді за сумісництвом також засідають разом з іншим, більш досвідченим суддею протягом декількох днів перед початком своїх засідань. Крім того, існує схема наставництва для новопризначених секретарів судових засідань та заступників районних суддів.

Фінляндія

Як зазначалося вище, необхідним є ступінь магістра права, але інші кваліфікації можуть бути отримані шляхом практичної юридичної роботи в судах або на посадах, пов'язаних із судочинством.

Німеччина

Право обіймати посаду судді відповідно до статті 5 Закону Німеччини «Про судоустрій» визначається шляхом успішного завершення («первинної») юридичної підготовки, яка складається з навчання в університеті та подальшої практично-орієнтованої підготовчої служби. Це є однією з передумов призначення на посаду судді (див. відповідь на запитання 1а вище). Результати, отримані на двох юридичних іспитах, які складаються в рамках («первинної») підготовки, часто виступають одним з вирішальних критеріїв для призначення на посаду судді довічно. Це, однак, не передбачено законом, але застосовується на практиці. Орган, що призначає суддю, має

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

право на власний розсуд вирішувати, наскільки важливими є результати іспитів.

Угорщина

В Угорщині підготовка суддів централізована в рамках Національної ради правосуддя. З 1 вересня 2006 року з метою забезпечення підготовки суддів була створена Угорська судова академія (УСА), яка знаходиться під управлінням Національної ради правосуддя. Вона розробляє та координує теоретичні та практичні програми підготовки (тривалістю 3-5 днів), які проводяться в різних місцях по всій країні. Ця Академія є унікальною установою в історії Угорщини, яка має на меті запропонувати високоякісну освіту представникам судової влади. З огляду на інституційний потенціал Академії, її головною метою є сприяння ефективному функціонуванню судів за допомогою науково-освітнього центру найвищих європейських стандартів. Навчальна програма Академії включає як первинну, так і подальшу підготовку суддів, а також підготовку працівників апарату суду. УСА також виконує функції інформаційно-документаційного центру.

Професійна підготовка прокурорів організовується Генеральною прокуратурою. З 1 жовтня 2005 року для підготовки прокурорів було створено окремий навчальний заклад – Угорський навчальний центр підготовки прокурорів, який розпочав свою діяльність у 2006 році. Центр забезпечує первинну підготовку прокурорів-стажерів та підготовку молодших прокурорів. Участь у програмах первинної та подальшої підготовки є як правом, так і обов'язком працівників прокуратури, і ця участь є безкоштовною.

Первинна підготовка:

Як зазначалося вище, кандидати на посаду судді повинні пройти обов'язкову первинну підготовку, яка складається з різних етапів (у тому числі стажування на посаді секретаря суду, іспити, роботу секретарем суду або секретарем прокуратури тощо), щоб отримати право на посаду судді або прокурора в Угорщині. УСА надає підготовку

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

майбутніх суддів не лише шляхом теоретичного навчання, щоб допомогти їм підготуватися до державних іспитів, а й в інших сферах, таких як проведення модельних судових процесів, підготовка судових рішень, вивчення неюридичних дисциплін (соціологія, психологія тощо).

З 1 січня 2006 року первинна підготовка прокурорів (а також підготовка викладачів) здійснюється Угорським навчальним центром підготовки прокурорів. Базова первинна підготовка триває п'ять семестрів протягом трирічного стажування, метою якого є надання стажистам відповідних теоретичних і практичних знань для підготовки до національного іспиту на здобуття кваліфікації прокурора, а також розвиток відповідних навичок, необхідних для їхньої професійної кар'єри. Після призначення на посаду, молодші прокурори зобов'язані пройти спеціальну підготовку, яка триває два семестри, і скласти професійний іспит після закінчення цього періоду. Центр також відповідає за організацію державного іспиту на отримання кваліфікації прокурора та організацію навчання за програмами підготовки викладачів.

Ірландія

Як зазначалося вище, судді в Ірландії призначаються з числа досвідчених і авторитетних юристів-практиків, які мають великий досвід у вирішенні матеріальних і процесуальних питань. Оскільки в Ірландії немає кар'єрних суддів, система підготовки суддів є менш формалізованою. Інститут суддівських студій, який очолює Голова Верховного суду, був створений у 1996 році з метою забезпечення постійної освіти для всіх суддів. Під його егідою організуються семінари для представників судової влади, починаючи від семінарів з конкретних галузей права і закінчуючи процедурними та практичними питаннями. Крім того, Інститут організовує конференції, такі як Щорічна конференція суддів і конференції для кожного підрозділу судів, а також тренінги та навчальні візити для суддів як в Ірландії, так і за кордоном.

Інститут суддівських студій видає журнал «Вісник Інституту суддівських студій» кожні

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

шість місяців. Журнал містить статті, присвячені сучасним правовим питанням, що становлять інтерес для судової влади, а представники судової влади публікують у ньому низку статей. Для ознайомлення з більш детальною інформацією див. <http://www.jsijournal.ie>.

Італія

Розглядаючи питання підготовки кар'єрних суддів, призначених за результатами конкурсного державного іспиту, слід зазначити, що такі судді повинні пройти обов'язкове стажування. Судді, які проходять стажування, не виконують жодних суддівських функцій.

Слід підкреслити, що стажування має подвійну мету: по-перше, це професійний розвиток суддів, які пройшли конкурсний державний іспит, а по-друге, перевірка їхньої відповідності вимогам до виконання функцій судді.

Для виконання цих завдань Рада користується послугами різних судових рад (місцевих органів самоврядування, до складу яких входять судді, адвокати та професори права, представлені в кожному апеляційному суді) та суддів-експертів у сфері професійної підготовки.

Зокрема, в кожній судовій раді створюється районний комітет для суддів-стажерів. Членами цього комітету є різні магістрати, в тому числі їхні помічники, які обираються судовою радою на основі їхнього юридичного досвіду, теоретичних і практичних знань та професійного авторитету, а також добре розвинених комунікативних, викладацьких та організаційних навичок. Призначення помічників суддів здійснюється за погодженням з ВРП. Загальна тривалість стажування визначається для кожного конкурсного державного іспиту Вищою радою правосуддя і, відповідно до нормативних актів, не може бути меншою за вісімнадцять місяців. Стажування поділяється на два окремих етапи, перший з яких називається «загальною підготовкою», а наступний – «спеціальною підготовкою». Загальна підготовка триває

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

не менше тринадцяти місяців. Спеціальна підготовка триває не менше п'яти місяців. Загальна підготовка зосереджена на розвитку та вдосконаленні культурної підготовки суддів і прокурорів, а також на впровадженні практики роботи, причому остання зосереджена, зокрема, на вивченні процесуальних технік і методів. Протягом усього стажування навчальний процес орієнтований на розвиток якостей, необхідних для судді та прокурора, таких як відданість справі, врівноваженість, незалежність та неупередженість, а також на формування позиції, яка постійно враховує зміст навчального курсу та розвиває справедливий і розумний підхід у відносинах з користувачами, колегами, адвокатами, слідчими поліції та працівниками офісу. Під час загального стажування новопризначені магістрати розподіляються до канцелярій цивільних та кримінальних судів. Як правило, стажування здійснюється в такому порядку: спочатку в апаратах цивільних судів, потім в апаратах кримінальних судів і, нарешті, в апаратах слідчих судів. Таким чином, магістрати мають змогу набути досвіду в різних сферах судової діяльності. Дійсно, основною метою цього загального етапу навчання є передача знань про методи, що використовуються для поглибленого аналізу справ і проблем, а також розвиток загальних організаторських навичок, необхідних для цієї професії.

Спеціальна підготовка проводиться в тому ж суді, в якому суддя, за умови успішного завершення стажування, згодом обійматиме посаду судді. Спеціальна підготовка має на меті завершити загальну підготовку суддів і відточити ті професійні навички, які вимагаються для виконання конкретних функцій, які судді мають виконувати.

Враховуючи вищесказане, варто наголосити, що у зв'язку зі стажуванням новопризначених суддів, як це передбачено нещодавно прийнятою регуляторною реформою, законодавчим декретом № 26 від 30 січня 2006 року було призначено Школу суддів з виключною компетенцією щодо підготовки та перепідготовки суддів (орган, створений у 2006 році, про який йдеться нижче). Таким чином, після початку роботи Школа також відповідатиме за первинну підготовку суддів і прокурорів.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Крім того, реформа передбачає наступні положення щодо первинної підготовки суддів.

Комітет Школи затверджує програму стажування, яка проводиться в судах провінційного центру в районі, де проживає кожен суддя. Після завершення стажування Комітет пише узагальнений звіт про кожного суддю. Вища рада правосуддя приймає рішення щодо відповідності кожного судді займаній посаді, також беручи до уваги звіти Комітету голів судів та їхній узагальнений звіт, висновок ради суддів та будь-яку іншу наявну в них відповідну та підтверджену об'єктивними даними інформацію. Рішення на користь відповідності судді займаній посаді включає в себе конкретні посилання на спроможність судді здійснювати суддівські та слідчі функції. Суддя-стажист, який отримав негативну оцінку, допускається до проходження другого періоду стажування тривалістю в один рік, що складається з двомісячної сесії в самій Школі та сесії в апараті суду. Стажування в судах складається з трьох окремих етапів. Початковий тримісячний період проходить у суді загальної юрисдикції і передбачає участь стажера в юрисдикційній діяльності, пов'язаній із судовими процесами або злочинами, що належать до юрисдикції відповідного суду, у складі колегії суддів або одноособово, включаючи участь у суді присяжних таким чином, щоб майбутній суддя здобув різноплановий досвід роботи в багатьох сферах. Другий період, тривалістю два місяці, відбувається в прокуратурі при суді загальної юрисдикції. Третій, п'ятимісячний період проходить в установі, де суддя-стажист працюватиме в майбутньому. Якщо за результатами стажування суддя отримує другу негативну оцінку, то трудові відносини з роботодавцем припиняються.

Протягом перших чотирьох років роботи на посаді судді новопризначені працівники зобов'язані щонайменше один раз на рік проходити професійну підготовку.

Латвія

Національне законодавство передбачає відповідні вимоги до кандидата на посаду судді. На посаду судді може бути призначена особа, яка отримала диплом про вищу

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

юридичну освіту другого рівня та кваліфікацію юриста; має стаж роботи за юридичною спеціальністю не менше п'яти років після отримання диплома про вищу юридичну освіту другого рівня та кваліфікації юриста або стаж роботи на посаді помічника голови суду чи помічника судді не менше п'яти років та склала кваліфікаційний іспит (Закон «Про судову владу», стаття 52).

Постанова Кабінету Міністрів України від 3 березня 2009 року № 204 «Порядок проведення набору, підготовки та складення кваліфікаційного іспиту кандидатів на посаду судді» передбачає, що добір кандидатів складається з двох етапів:

- структурована співбесіда для перевірки відповідних навичок кандидата;
- професійно-кваліфікаційний іспит для перевірки рівня професійних знань кандидата на посаду судді.

Після проходження відбору практика визначається за пропозицією кваліфікаційної комісії суддів з урахуванням рівня професійної підготовки кандидата на посаду судді. У свою чергу, за цим слідує кваліфікаційний іспит.

Литва

Підготовка суддів організовується, програми та методичні матеріали розробляються Радою суддів та Міністерством юстиції (Закон «Про судоустрій», ч. 1 статті 93). Затверджені Радою суддів та затверджені Міністром юстиції навчальні плани та програми підготовки суддів розробляються Навчальним центром при Міністерстві юстиції відповідно до планів та програм підготовки суддів.

Метою діяльності Навчального центру є підготовка та підвищення кваліфікації суддів, помічників суддів, голів судів, радників голів судів, керівників апаратів судів. Впровадження та організація програм підвищення кваліфікації прокурорів, програм навчання та підвищення кваліфікації адвокатів за договорами, а також організація інших видів підготовки, семінарів, зустрічей, конференцій та надання інших платних послуг у Литві та за кордоном. Навчальний центр організовує семінари та участь у

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

стажуванні суддів у зарубіжних країнах у співпраці з іншими іноземними правовими установами, які проводять навчання для суддів. Національна судова адміністрація також надає судам Литви інформацію про підготовку та конференції за кордоном.

Первинна підготовка призначається для осіб, які вперше призначені на посаду судді районного суду, з метою поглиблення їхніх знань та формування професійних навичок. Первинна підготовка суддів триває не менше місяця до того, як суддя почне виконання обов'язків на посаді судді (Закон «Про Судоустрій», ч. 2 статті 92).

Нідерланди

Існує два основні шляхи стати суддею (на повний робочий день). Перший розрахований на людей з невеликим досвідом роботи або взагалі без нього. Вони повинні пройти підготовку від 4 до 6 років, під час якої їх ознайомлюють з усіма ланками судової системи. Кандидат починає працювати секретарем, а згодом стає суддею-стажистом. Протягом перших років навчання не існує різниці між підготовкою суддів і прокурорів. Іншими словами, той, хто хоче стати суддею, повинен також працювати прокурором, і навпаки. За підготовку та оцінювання відповідає Національний інститут підготовки суддів (НІПС). Навчання відбувається в одному з судів першої інстанції (суд). Крім того, кандидатам часто доводиться проходити курси, що пропонуються НІПС. Залежно від досвіду роботи, стажери мають провести до двох років у сфері діяльності поза межами судової системи, наприклад, в юридичній фірмі або неурядовій організації. Перед допуском до стажування кандидати проходять співбесіди та психологічні тести.

Другий спосіб потрапити до судової системи відкритий для осіб, які мають щонайменше шість років (і десять років для тих, хто хоче подати заяву до апеляційного суду) відповідного практичного досвіду. Для того, щоб отримати право на участь у конкурсі, кандидати повинні пройти оцінювання, яке включає тести та співбесіди, що мають на меті визначити, чи відповідає кандидат перерахованим вище вимогам. Результат тесту не є вирішальним, але може бути врахований комісією з питань відбору. Після прийняття на роботу кандидати проходять стажування в суді, до якого

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

вони подають заяву. Кожен суд має власні вимоги до підготовки та вступу. Більшість судів вимагають, щоб кандидати мали кваліфікацію принаймні у двох з трьох основних галузей права (цивільне, кримінальне та адміністративне право). Стажери також проходять курси, пропоновані НПС.

Норвегія

Перед початком роботи судді не проходять ніякої підготовки. Після призначення на посаду проводяться семінари для нових суддів протягом трьох тижнів. Слід пам'ятати, що нові судді, як правило, мають багаторічний досвід роботи в суді, і що судді обираються з числа найбільш кваліфікованих адвокатів тощо.

Польща

З моменту свого заснування у 2006 році в Польщі функціонує Національна Школа судочинства і прокуратури (<https://www.kSSIP.gov.pl/>) (до березня 2009 року – Національний навчальний центр для працівників судів загальної юрисдикції та прокуратури).

До кола завдань Національної школи входять:

1. проведення наступних навчань: загальні, судові та прокурорські («первинна підготовка»), метою яких є отримання стажерами необхідних знань та функціональної підготовки для роботи на посадах судді, прокурора, помічника судді органів прокуратури, помічника судді, помічника прокурора та третейського судді;
2. підготовка та підвищення кваліфікації суддів, прокурорів, помічників суддів і прокуратури (постійне навчання) з метою поглиблення їхніх спеціальних знань та професійних навичок;
3. підготовка та підвищення кваліфікації третейських суддів, помічників суддів та помічників прокурорів, співробітників служби пробації та працівників судів і

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

прокуратури («постійне навчання»), підвищення їхньої професійної кваліфікації;

4. проведення аналізу та досліджень з метою визначення компетенції та кваліфікаційних вимог до посад у судах та прокуратурі, використання їх для цілей підготовки.

5. розробка програм семінарів і практичних занять для стажерів суддів і прокурорів та здійснення організаційних заходів, пов'язаних з впровадженням зазначених програм, у тому числі спеціалізації судів або прокурорів у рамках поточного навчання;

6. проведення первинної підготовки (прийняття заяв): загальна заява, заява судді та заява прокурора;

7. підготовка програми подачі заяв;

8. розробка програм правової підготовки для помічників суддів та працівників третейського суду;

9. розробка та організація іспитів для суддів та прокурорів;

10. розробка програм та організація централізованого навчання та інших системних форм професійного розвитку;

11. координація навчальної діяльності судів та органів прокуратури;

12. підготовка та організація конференцій, симпозіумів, семінарів, пов'язаних з окремими галузями права;

13. міжнародне співробітництво та співпраця з юридичними факультетами університетів, інститутів та дослідницьких центрів щодо навчальної діяльності та інших форм професійного розвитку;

14. видавнича діяльність, пов'язана з публікацією навчальних матеріалів;

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

15. інші завдання, пов'язані з підвищенням кваліфікації працівників судів загальної юрисдикції та прокуратури, визначені Міністром юстиції.

Первинна підготовка – складається з річної (12 місяців) загальної підготовки та двох з половиною років (30 місяців) підготовки суддів і прокурорів, є обов'язковою в тому сенсі, що якщо особа вирішила здобути професію судді через: 1) підготовку (первинну), 2) державний іспит на посаду судді або прокурора (див. інформацію про набір суддів у пункті I), то така особа повинна завершити підготовку.

Завершення підготовки суддів, складання державного кваліфікаційного іспиту на посаду судді та відповідне навчання на посаді помічника судді або третейського судді наразі є найпопулярнішим способом зайняття посади судді. Однак існують й інші шляхи зайняття посади судді (наприклад, незалежне здійснення іншої юридичної діяльності протягом певного періоду). У такому випадку завершення підготовки суддів не є необхідним (обов'язковим).

Суддя зобов'язаний за законом постійно підвищувати свою професійну кваліфікацію, брати участь у навчаннях та інших формах професійного розвитку, організованих відповідно до Закону «Про Національну Школу судочинства і прокуратури».

Румунія

Відповідно до статті 16 Закону № 303/2004, первинна професійна підготовка здійснюється Національним інститутом магістратури і складається з академічного навчання та практичної підготовки інспекторів правосуддя для того, щоб стати судьями і прокурорами.

Вища рада магістратури затверджує програму професійної підготовки інспекторів правосуддя за поданням Національного інституту магістратури. Після закінчення підготовчих курсів Національного інституту магістратури інспектори правосуддя складають випускний теоретичний і практичний іспит, яким перевіряється, чи були отримані знання, необхідні для здійснення діяльності на посаді судді або прокурора.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Шотландія

У Шотландії не існує попередньої підготовки суддів, але існує вступна підготовка для новопризначених членів органів правосуддя. Ця підготовка проводиться Комітетом суддівських студій Шотландії – органом, що знаходиться під управлінням суддів, який допомагає Голові судової влади Шотландії (Лорду-Президенту) у виконанні його законних обов'язків по створенню та підтримці належних умов для підготовки працівників судових органів Шотландії.

Іспанія

Як уже зазначалося (див. 1а), первинна підготовка відіграє ключову роль у процесі відбору та призначення іспанських суддів, особливо тих, хто належить до другої і третьої категорії держслужбовців (тобто молодших суддів і старших суддів), оскільки вступна підготовка є одним з етапів процедури відбору суддів цих категорій. Первинна підготовка організовується Школою суддів, яка є офіційним центром відбору та підготовки суддів при Генеральній раді судової влади (ГРСВ).

Лише ті кандидати на посади молодших та старших суддів, які успішно пройшли теоретичний та практичний етапи курсу вступної підготовки, організованого Школою суддів, можуть бути запропоновані для призначення на посади молодших і старших суддів у порядку подання колегією викладачів Школи суддів. З цією метою колегія викладачів Школи суддів складає список кандидатів, які пройшли теоретичний і практичний етапи первинної підготовки, відповідно до отриманих оцінок. Список подається до ГРСВ, яка офіційно вносить пропозицію про призначення, і з наказом про призначення та вступом на посаду в суді кандидати призначаються на посади молодших суддів або старших суддів.

Вступна підготовка та курс відбору в Школі суддів складається з двох етапів:
а) теоретичного етапу, що базується на програмі міждисциплінарної підготовки; та
б) практичного періоду підготовки в різних судах, під час якого стажери виступають в

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

якості помічників суддів-наставників. Під час цього практичного етапу роботи завдання, покладені на суддів-стажерів, в принципі, не повинні виходити за рамки складання або планування судових рішень, щоб суддя-наставник міг, у разі необхідності, взяти на себе текст проєктів, доповнюючи його будь-якими поправками, які він вважатиме за потрібне внести. Тривалість і зміст двох етапів курсу первинної підготовки та відбору визначаються ГРСВ відповідно до програми, розробленої Школою суддів. Вступний курс підготовки та відбору для молодших суддів, як правило, набагато довший, ніж вступний курс підготовки та відбору для старших суддів, оскільки передбачається, що останні мають більш глибокі знання судової системи та практики завдяки своєму попередньому практичному досвіду роботи в якості юристів у різних галузях права. Таким чином, поточна тривалість теоретичного та практичного етапів курсу первинної підготовки та відбору на посаду молодшого судді становить дев'ять місяців кожен, тоді як щодо курсу вступної підготовки та відбору на посаду старшого судді поточна тривалість теоретичного етапу становить чотири тижні, а практичний період навчання наразі триває вісім тижнів.

На відміну від інших старших суддів, призначених з числа практикуючих юристів, кандидати, запропоновані ГРСВ на посади старших суддів у цивільних та кримінальних палатах вищих судів, а також суддів Верховного Суду, не повинні проходити жодної вступної або первинної підготовки перед офіційним призначенням на ці посади. У цих двох випадках передбачається, що кандидати, запропоновані на ці високі судові посади, є видатними юристами та правниками з визнаною компетенцією та тривалим стажем професійної діяльності, і ця обставина робить первинну підготовку недоцільною.

Швеція

Кілька років тому було створено орган під назвою Академія підготовки суддів при судах Швеції. Цей орган пропонує як початкову, так і безперервну суддівську підготовку для всіх суддів, враховуючи індивідуальні потреби кожного судді. Академія несе основну відповідальність за розвиток компетентності суддів щодо навичок здійснення судочинства. Суддя обіймає посаду директора Академії. Директор

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

відповідає за планування змісту освіти, яку пропонує Академія. Плануючи програму підготовки, директор намагається врахувати побажання судової влади. Організаційно Академія є наполовину незалежною частиною Національної судової адміністрації Швеції.

2.в. Роль подальшого навчання суддів у просуванні по службі або спеціалізації суддів

Яка роль відводиться у вашій правовій системі подальшому навчанню суддів у просуванні по службі або спеціалізації членів органів судової влади?

Австрія

Подальше навчання суддів відіграє важливу роль в правовій системі Австрії. Семінари та курси проходять у різних галузях правової системи Австрії з метою надання можливості більш спеціалізованої підготовки у певних сферах, а також набуття м'яких навичок для кращої комунікації з усіма, хто має справу з судом.

Бельгія

Боснія і Герцеговина

Вища рада суддів та прокурорів Боснії та Герцеговини затверджує річні звіти керівних рад центрів підготовки суддів і прокурорів у частині, що стосується підвищення професійної підготовки суддів і прокурорів. Вона також здійснює моніторинг і консультує суди та прокурорів щодо відповідних процедур та ініціює проведення підготовки в рамках цільових проєктів реформування. Центри підготовки пропонують широкий спектр тем, тому судді та прокурори можуть обирати теми, на яких вони спеціалізуються.

Болгарія

Подальша підготовка суддів не має прямого впливу на процедуру просування суддів і прокурорів по службі. Кількість та види пройдених підготовчих курсів/програм не мають прямого впливу на оцінювання діяльності судді/прокурора. Передбачається, що подальша підготовка сприяє підвищенню кваліфікації.

Відповідно до статті 261 Закону «Про судоустрій», Вища судова рада може прийняти рішення про те, що певні курси є обов'язковими для суддів, прокурорів, слідчих суддів у разі: 1. просування по службі; 2. призначення на посаду керівника адміністрації; 3. спеціалізації. До цього часу Вища судова рада не користувалася цим повноваженням.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Чеська Республіка

Подальша підготовка також проводиться Судовою академією (для суддів, прокурорів та інших працівників судової системи), але для суддів вона не є обов'язковою (судді можуть самі вирішувати, які семінари та лекції вони хочуть відвідувати (це не є вимогою для просування по службі)).

Данія

Судова адміністрація Данії пропонує широкий вибір курсів, у яких члени можуть брати участь на добровільних засадах.

Англія та Уельс

У положеннях про суддів зазначено, що Лорд Голова Верховного Суду вважає, що всі особи, які обіймають посади суддів, повинні відвідувати конференції та курси, організовані Радою суддівських студій або від її імені, з питань, що стосуються їхньої роботи. І Головний лорд-суддя, і Лорд-канцлер вважають, що навчання має значну цінність не лише для новопризначених суддів, але й для тих, хто вже певний час працює на посаді.

РСС пропонує подальшу підготовку для суддів усіх рівнів – від суддів Верховного Суду до заступників районних суддів. На 2011-12 роки заплановано 38 семінарів з подальшої підготовки з цивільного, кримінального, сімейного та магістратського права, а також семінар зі здійснення правосуддя. Штатні судді зобов'язані проходити один національний семінар протягом трьох днів щороку і можуть самостійно обирати, який саме семінар вони хочуть відвідувати. Судді за сумісництвом також зобов'язані проходити національний семінар за власним вибором, однак не рідше одного разу на рік. Судді повинні забезпечити, щоб їхня навчальна програма включала регулярну підготовку з питань роботи, яку вони виконують або уповноважені виконувати.

Судді окружного суду також відвідують одноденну підготовку на регіональному рівні,

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

яка включає в себе підготовку з питань винесення вироків, тоді як судді районного суду щороку відвідують національний семінар.

Судді також мають доступ до матеріалів, розміщених на спеціальному веб-сайті РСС для проведення приватних освітніх заходів, і регулярно отримують електронні листи з цивільного, кримінального та сімейного права.

Фінляндія

Участь у підготовці розглядається як заслуга при подачі заявки на вищу посаду в судовій системі.

Німеччина

Згідно з присягою, судді зобов'язані проходити постійну професійну підготовку, однак, зважаючи на свою незалежність, вони мають право вирішувати, яким чином їм виконувати цей обов'язок (участь у заходах з подальшої підготовки, самостійна підготовка тощо). Готовність до подальшої підготовки та докази того, що вона відбулася, вже включені в системи оцінювання та схеми розвитку персоналу майже всіх федеральних земель. Крім того, заходи з подальшої підготовки, що проводяться на земельному та федеральному рівнях і стосуються спеціалізованих галузей, наприклад, сімейного права, позитивно сприймаються суддями, які регулярно беруть у них участь, щоб підготуватися до виконання конкретного судового завдання або підвищити свою кваліфікацію в цій галузі.

Угорщина

Судова академія забезпечує постійне навчання для досвідчених суддів у формі стандартних програм, конференцій, семінарів, які, як правило, зосереджені на новому законодавстві (включаючи право ЄС), а також підготовку голів та заступників голів судів з питань судочинства, тлумачення та управління.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Регулярну професійну підготовку прокурорів забезпечує Департамент професійної підготовки при Генеральній прокуратурі. Щорічно організовується приблизно 20-25 навчальних курсів, крім того, прокурори мають право відвідувати програми підготовки в інших навчальних закладах для працівників органів юстиції за кордоном.

Ірландія

Як зазначалося вище, судді в Ірландії призначаються з числа компетентних і авторитетних юристів-практиків, які мають великий досвід у вирішенні матеріальних і процесуальних питань. Оскільки в Ірландії немає кар'єрних суддів, система підготовки суддів є менш формальною. Інститут суддівських студій, який очолює Голова Верховного суду, був створений у 1996 році з метою забезпечення регулярної освіти для всіх суддів. Під його керівництвом організовуються семінари для представників судової влади, починаючи від семінарів з конкретних галузей права і закінчуючи процедурними та практичними питаннями. Крім того, Інститут організовує конференції, такі як Щорічна конференція суддів та конференції для кожного підрозділу судів, а також навчальні та ознайомчі візити для суддів як в Ірландії, так і за кордоном.

Інститут суддівських студій видає журнал «Вісник Інституту суддівських студій» кожні шість місяців. Журнал містить статті, присвячені сучасним правовим питанням, що становлять інтерес для судової влади, а представники судової влади публікують у ньому низку статей. Для ознайомлення з більш детальною інформацією див. <https://www.jsijournal.ie/>.

Італія

Після заснування Школи суддів (орган, створений у 2006 році, про який йдеться нижче) і до того часу, поки вищезгадана школа не почне функціонувати, навчальні заходи організовує ВРП у співпраці з Науковим комітетом – технічним органом, передбаченим

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

статтею 29 Внутрішнього регламенту ВРП; відомий як Комітет, до складу якого входять 16 членів – дванадцять суддів і чотири професори юридичних факультетів, призначених Вищою радою.

Як орган, відповідальний за гарантію самостійності та незалежності всіх представників судової влади, Рада протягом багатьох років пропонує курси підвищення кваліфікації, спрямовані на розвиток технічних навичок та етичної культури як суддів, так і магістратів прокуратури, демонструючи необхідні критерії, що гарантують здійснення судової діяльності у спосіб, який є справді самостійним і незалежним.

Ці заходи, як з точки зору первинної, так і поточної підготовки, не лише надають можливість для подальшого вивчення процесуальних інститутів, але й розвивають та заохочують більш глибоке усвідомлення відповідальності суддів за завчасне вивчення судових матеріалів, застосування спроб примирення та впровадження принципу перехресного допиту, а також заохочують суддів до належної практики організації та тлумачення в межах їхніх власних установ.

Навчальні курси, які проводяться в Римі, є частиною щорічної програми, затвердженої Радою, і присвячені питанням, пов'язаним з навчанням, які, як показують періодичні опитування, представляють інтерес для слухачів. Дев'ята комісія Вищої ради правосуддя, зокрема, у співпраці зі згаданим вище Науковим комітетом, визначає теми, що підлягають розгляду, і складає програми для кожного окремого навчального курсу. Потім програма подається на затвердження на пленарному засіданні.

Комітет відповідає за розробку та внесення пропозицій щодо детальної програми кожної окремої навчальної зустрічі, аналітичну організацію кожної ініціативи з навчання, вибір конкретних тем для розгляду та методології, яка буде використовуватися, а також вибір доповідачів (суддів, викладачів університетів, адвокатів або представників інших професійних категорій).

Звичайна програма складається з близько 70 навчальних зустрічей на рік, кожна з яких

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

триває півтора дня і спрямована на професійний розвиток; у кожній зустрічі беруть участь сто суддів. Семінари стосуються переважно матеріальних і процесуальних питань у кримінальному, цивільному та регуляторному секторах.

ВРП забезпечує, щоб судді та прокурори щороку відвідували щонайменше один курс підвищення кваліфікації.

Рада також використовує інноваційні методи навчання, такі як дистанційне навчання (e-learning).

Слід додати, що кожного року, окрім семінарів, які є частиною звичайної програми, Рада також організовує додаткові навчальні зустрічі з метою розгляду питань, що стосуються найважливіших змін у нормативно-правових актах або інших проблемних сфер.

У 2000 році ВРП створила загальнонаціональну мережу децентралізованих тренерів. В округах кожного апеляційного суду були створені децентралізовані навчальні офіси, до складу яких увійшли судді, призначені Радою, і які працюють у тісному контакті з Науковим комітетом і самою Радою. Ця ініціатива децентралізованого навчання є невід'ємною частиною загальної підготовки, яку пропонує Рада.

Латвія

У Латвії Міністерство юстиції займається підготовкою та підвищенням кваліфікації суддів і працівників судів; однак Судова адміністрація, як підпорядкована Міністерству юстиції установа, відповідає за організаційні заходи, спрямовані на забезпечення виконання функцій Міністерства юстиції. Задля здійснення повноцінної підготовки та підвищення кваліфікації суддів і працівників апарату суду, Судова адміністрація уклала угоду про співпрацю з Центром підготовки суддів Латвії (ЦПСЛ), що дозволяє ЦПСЛ проводити навчання для суддів районних (міських) судів, суддів обласних судів, суддів адміністративних судів, суддів відділів земельного кадастру, кандидатів на посаду

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

судді, а також працівників апарату суду. ЦПСЛ був створений з метою забезпечення регулярної юридичної освіти та підготовки, а також підвищення рівня професійних знань та етичних норм для всіх суддів, працівників судів, судових виконавців та інших юристів у Латвії.

Крім того, однією з функцій Міністерства юстиції є забезпечення підготовки та підвищення кваліфікації суддів та працівників апарату судів, крім того, самі судді повинні постійно підвищувати свій професійний рівень, а також слідкувати за новинами галузі, оновленнями судової практики тощо.

Литва

Обов'язкове підвищення кваліфікації з метою поглиблення спеціальних професійних знань та вдосконалення навичок судді проходять: при підвищенні на посаді; при призначенні або переведенні з суду загальної юрисдикції до суду спеціальної юрисдикції, а також в інших випадках, коли змінюється кваліфікація судді; у разі докорінних змін у регулюванні суспільних відносин; не рідше одного разу на п'ять років, починаючи з часу попереднього підвищення кваліфікації, та в інших випадках, коли це є доцільним (Закон «Про судоустрій», ч. 3, статті 92).

Нідерланди

Норвегія

Регулярна професійна підготовка не відіграє жодної ролі у просуванні по службі. Ми обговорюємо спеціалізацію, але не маємо на сьогодні такої системи.

Польща

Регулярна професійна підготовка – включає в себе різні форми поповнення

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

спеціальних знань і професійних навичок, хоча і не є обов'язковою умовою для просування на вищу суддівську посаду, але, безсумнівно, має важливе значення в конкурсній процедурі призначення на посаду судді. Кандидати на вищі суддівські посади підлягають оцінюванню також з точки зору завершеного навчання, зокрема, у формі післядипломної освіти (це професійне навчання, організоване Національною Школою судочинства і прокуратури у співпраці з юридичними факультетами університетів або Польською академією наук, яке зазвичай триває один навчальний рік і складається з 180 годин лекцій та семінарів, що високо цінується суддями і є найбільш корисним для них).

Румунія

Відповідно до ст. 35 Закону № 303/2004, безперервне навчання суддів і прокурорів є гарантією їхньої незалежності та справедливості при здійсненні ними своїх повноважень.

Регулярна професійна підготовка суддів і прокурорів є обов'язком Національного інституту магістратури (централізована регулярна підготовка) та осіб, відповідальних за суди або прокуратури, в яких вони працюють (децентралізована регулярна підготовка), а також кожного судді і прокурора шляхом індивідуальної підготовки.

Регулярна професійна підготовка повинна враховувати динаміку законодавчого процесу і полягає, головним чином, у набутті знань та вивченні внутрішнього законодавства, європейських та міжнародних документів, учасником яких є Румунія, судової практики та практики Конституційного суду, практики Європейського суду з прав людини та Суду ЄС, порівняльного права, деонтологічних положень, міждисциплінарного підходу нових інститутів права, а також у знанні та вивченні іноземних мов та

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Шотландія

Підготовка суддів у Шотландії на всіх етапах здійснюється переважно Комітетом суддівських студій Шотландії (КССШ). Оскільки формальної системи просування суддів по службі не існує, не існує і навчання, спеціально розробленого для цієї мети. Однак регулярна підготовка суддів забезпечується Комітетом шляхом проведення очних курсів з розвитку суддівських навичок та очних курсів підвищення кваліфікації суддів. Навчання також проводиться у спеціалізованих сферах, практичних навичках (наприклад, IT) та змінах у законодавстві.

Іспанія

В принципі, просування суддів по службі в іспанській правовій системі ґрунтується на стажі роботи в судовій системі, за винятком осіб, які обіймають вищі судові посади (тобто Голови Верховного суду, який стає ним внаслідок обрання його членами Генеральної ради судової влади (ГРСВ) на посаду Голови Верховного суду, голів палат Верховного суду та суддів Верховного суду, Голови Національного суду та голів його палат, Голови вищих судів автономних співтовариств та їхніх відділень і судді вищих судів автономних співтовариств, а також голови провінційних судів), які призначаються Пленарною асамблеєю ГРСВ в рамках її дискреційних повноважень і на основі заслуг і компетенції кандидатів. Таким чином, участь у заходах з регулярної професійної підготовки не має прямого впливу на просування суддів по службі, але може бути врахована відповідними органами ГРСВ (у тому числі Пленарною асамблеєю) при оцінюванні заслуг та компетентності кандидатів, які претендують на призначення на вищі судові посади.

Однак відповідні положення Закону «Про судову владу» та Положення про судову школу, прийнятого Пленарною асамблеєю ГРСВ (Положення № 3/1995 від 7 червня 1995 року), передбачають, що спеціалізація суддів у певних галузях юрисдикції (цивільне та кримінальне право, ювенальне право, господарське, трудове та

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

адміністративне право) визнається ГРСВ за тими суддями, які пройшли відбірковий іспит та курси спеціалізації, організовані судовою школою при ГРСВ. Відповідно до статті 312 Закону «Про судоустрій», «положення, що регулюють проведення цих іспитів, вправи та, за необхідності, навчальні програми, затверджуються ГРСВ». Конкурсний іспит повинен «враховувати ступінь здібностей та юридичної підготовки кандидатів, а також їх знання різних галузей права» і «може складатися з навчання, успішного завершення курсів, підготовки висновків або рішень та їх захисту перед екзаменаційною комісією, представлення питань та відповіді на зауваження, сформульовані екзаменаційною комісією, або інших подібних вправ». Наразі всі кандидати на посаду судді, які претендують на звання спеціалізованого судді у будь-якій з вищезазначених галузей юрисдикції, повинні скласти конкурсний іспит перед екзаменаційною комісією, члени якої призначаються ГРСВ (до складу якої входять суддя Верховного Суду або старший суддя вищого суду, делегований для участі у процедурі, два старші судді, прокурор, два професори університету, призначені відповідно до спеціалізації, адвокат з більш ніж десятирічним стажем професійної діяльності, державний адвокат, старший секретар суду та член технічних органів ГРСВ з юридичною освітою, який виконує функції секретаря колегії) та проходять спеціальний курс підготовки, організований Школою суддів при ГРСВ, який складається з двох етапів (теоретичний етап, що базується на програмі міждисциплінарної підготовки, зосередженої на галузях права, пов'язаних зі спеціалізацією, та практичний період навчання в спеціалізованих судах, де стажери виступають в якості помічників суддів-наставників). Наразі це єдиний випадок, коли участь у заходах з регулярної професійної підготовки, організованих Школою суддів при ГРСВ (тобто курс спеціалізації), відіграє значну роль у просуванні суддів по службі, оскільки судді, які успішно пройшли процес спеціалізації, вважаються спеціалістами і користуються певними перевагами перед неспеціалізованими суддями при призначенні на посади в суди галузей юрисдикції, що відповідають їхній спеціалізації.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Швеція

Академія підготовки суддів при судах Швеції відповідає за регулярну професійну підготовку суддів і, відповідно, проводить її. Рівень підготовки суддів, яку пропонує Академія, є настільки високим, що цілком можливо сказати, що вона відповідає всім критеріям регулярної професійної підготовки суддів. Крім того, функціонують місцеві академії, якими керують судді, що пропонують регулярну професійну підготовку для суддів, та інших фахівців у галузі права. Коли йдеться про лідерство та навички в цій сфері, а також про інші аспекти, які не можуть бути визначені як підготовка суддів, підготовка проводиться Національною судовою адміністрацією Швеції.

2.с. Первинна підготовка є добровільною чи обов'язковою для суддів?

Чи є первинна підготовка добровільною чи обов'язковою для працівників судової системи у вашій правовій системі?

Австрія

Первинна підготовка є обов'язковою.

Бельгія

Боснія і Герцеговина

Для суддів і прокурорів не існує спеціальної підготовки при призначенні на посаду, крім стандартної 5-денної підготовки на рік, яку повинні проходити всі члени судової системи. Помічники суддів повинні пройти вступну підготовку при вступі на посаду.

Болгарія

Первинна підготовка є обов'язковою для новопризначених суддів, тобто суддів, яких щойно призначили на посаду. Це дві групи:

1/ молодші судді та молодші прокурори.

Одразу після вступу на посаду вони проходять курс навчання в Національному інституті юстиції. Тривалість курсу становить 6 місяців. Наприкінці навчання молодші судді та молодші прокурори складають іспит, за результатами якого виставляється оцінка «склав» або «не склав». У разі отримання оцінки «незадовільно» відповідний молодший суддя та молодший прокурор складають іспит повторно через три місяці. У разі повторного отримання оцінки «незадовільно» особа звільняється із займаної посади.

2/ інші новопризначені судді та прокурори, які не працювали в судовій системі.

Після першого призначення на посаду в органах судової системи протягом першого року після вступу на посаду судді, прокурори та слідчі судді проходять обов'язкову підготовку для підвищення кваліфікації.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Чеська Республіка

Первинна підготовка є обов'язковою для кандидатів на посаду судді.

Данія

Первинна підготовка є обов'язковою.

Англія та Уельс

Вступна підготовка є обов'язковою для членів суду, які працюють за сумісництвом, а також для штатних суддів, які починають працювати в новій для себе спеціалізації. Вступна підготовка для суддів Верховного Суду включає в себе програму занять, відвідування відповідних семінарів та доступ до досвідченого судді-наставника.

Фінляндія

Формально достатньо мати ступінь магістра права та продемонстровані навички.

Німеччина

Кваліфікація для зайняття посади судді відповідно до статті 5 Закону про судоустрій Німеччини здобувається шляхом успішного завершення (початкової) юридичної підготовки, яка складається з навчання в університеті та подальшої практично-орієнтованої підготовчої служби. Це є однією з передумов призначення на посаду судді.

Угорщина

Як зазначалося вище, кандидати на посаду судді повинні пройти обов'язкову початкову підготовку, яка складається з різних етапів (включаючи стажування, іспити, роботу секретарем суду або секретарем прокуратури тощо), щоб отримати право на посаду судді або прокурора в Угорщині. Угорська судова академія забезпечує підготовку

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

майбутніх суддів не лише теоретично, щоб допомогти їм підготуватися до державних іспитів, а й в інших сферах, таких як моделювання судових процесів, складання судових рішень, вивчення неюридичних дисциплін (соціологія, психологія тощо).

Ірландія

Як зазначалося вище, судді в Ірландії призначаються з числа досвідчених і шанованих юристів-практиків, які мають великий досвід у вирішенні матеріальних і процесуальних питань. Оскільки в Ірландії немає кар'єрних суддів, структури підготовки суддів є менш формальними. Інститут суддівських студій, який очолює Голова Верховного суду, був створений у 1996 році з метою забезпечення регулярної професійної підготовки для всіх суддів. Під його егідою організуються семінари для представників судової влади, починаючи від семінарів з конкретних галузей права і закінчуючи процедурними та практичними питаннями. Крім того, Інститут організовує конференції, такі як Щорічна конференція суддів і конференції для кожного підрозділу судів, а також тренінги та навчальні візити для суддів як в Ірландії, так і за кордоном.

Інститут суддівських студій видає журнал «Вісник Інституту суддівських студій» кожні шість місяців. Журнал містить статті, присвячені сучасним правовим питанням, що становлять інтерес для судової влади, а представники судової влади публікують у ньому низку статей. Для ознайомлення з більш детальною інформацією див.

<https://www.jsijournal.ie/>

Італія

Щодо підготовки кар'єрних суддів, призначених за результатами конкурсного державного іспиту, слід зазначити, що такі судді повинні пройти період обов'язкового стажування. Судді, які проходять стажування, не виконують жодних суддівських функцій.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Латвія

Первинна підготовка в нашій державі здійснюється на добровільних засадах.

Литва

Закон «Про судоустрій» передбачає первинну підготовку та обов'язкове підвищення кваліфікації суддів, тобто обов'язок продовжувати навчання для суддів. Відповідно, це означає, що первинна підготовка та підвищення кваліфікації для представників судової влади в Литві є обов'язковими.

Нідерланди

Норвегія

Первинна навчальна підготовка обов'язкова.

Польща

Первинна навчальна підготовка, яка складається з загальної підготовки тривалістю в один рік (12 місяців) та підготовки для суддів і прокурорів тривалістю в два з половиною роки (30 місяців), є обов'язковою, якщо особа вирішила здобути професію судді на підставі: 1) проходження навчання (первинна навчальна підготовка), 2) складання державного іспиту на посаду судді або прокурора (див. інформацію про добір суддів у пункті I); у такому випадку особа повинна завершити навчання.

Румунія

Первинна навчальна підготовка є обов'язковою, слухачі з правосуддя повинні пройти 2-річне навчання в рамках Національного інституту магістратури; вони повинні скласти випускний іспит, щоб стати суддями/прокурорами на випробуванні.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Шотландія

Первинна навчальна підготовка обов'язкова.

Іспанія

Як уже пояснювалося (див. п. 2.а), первинна навчальна підготовка є обов'язковою для службовців іспанської судової системи, особливо для тих, хто належить до другої та третьої категорії державних службовців (тобто молодші судді та старші судді), оскільки вступна підготовка є одним з етапів процедури відбору суддів цих категорій. Це означає, що кандидатів на посаду молодшого або старшого судді, які не пройшли первинну навчальну підготовку, відбірну процедуру, або не склали її, відповідно до оцінок, виставлених колегією викладачів Школи суддів, виключають з процесу відбору і, відповідно, Генеральна рада судової влади (ГРСВ) не пропонує їх для призначення на посаду судді. Однак кандидати, які не пройшли вступну підготовку з першого разу, можуть повторно пройти її під час наступного набору (тобто набору, який слідує за наступним публічним конкурсним іспитом). Але якщо вони знову не пройдуть її, вони остаточно втрачають будь-яку надію на призначення на посаду судді за результатами відбіркових іспитів або конкурсу серед визнаних професіоналів у галузі права, який вони пройшли спочатку.

Тим не менш, первинна навчальна підготовка не є обов'язковою (і навіть не була передбачена) для кандидатів, яких ГРСВ висуває на посади старших суддів у цивільних та кримінальних палатах вищих судів та суддів Верховного Суду, оскільки передбачається, що кандидати, запропоновані на ці високі судові посади, є видатними юристами та правниками з визнаною компетенцією та багаторічною професійною практикою. Саме тому для цієї категорії кандидатів обов'язкова вступна підготовка непотрібна.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Швеція

Як первинна, так і регулярна професійна підготовка для суддів є добровільною. Однак ті, хто претендує на посаду судді, проходили обов'язкову первинну підготовку, якщо обіймали такі посади як, наприклад, помічник судді, адвокат чи прокурор. Оскільки кожен суддя, в принципі, проходив таку підготовку до того, як став членом суддівського корпусу, можна сказати, що початкова підготовка суддів є обов'язковою.

2.d. Чи є регулярна професійна підготовка добровільною, чи обов'язковою для суддів?

Чи є регулярна підготовка добровільною чи обов'язковою для працівників судової системи у вашій правовій системі?

Австрія

Кожен суддя зобов'язаний проходити регулярну професійну підготовку (§ 57 RStDG). Суддя може обрати кількість та тематику семінарів, які він/вона бажає відвідати. Але при цьому не висувають вимоги проходити конкретні курси або семінари. Лише сама регулярна професійна підготовка є обов'язковою для членів суддівського корпусу.

Бельгія

Боснія і Герцеговина

Регулярна професійна підготовка є обов'язковою лише певною мірою. Судді та прокурори зобов'язані проходити підготовку щонайменше 5 днів щороку. Окрім того, сесія професійної підготовки може бути обов'язковою як виправний захід за порушення трудової дисципліни суддею або прокурором.

Болгарія

Регулярна професійна підготовка є добровільною. Зазвичай кожен суддя/прокурор проходить від одного до трьох короткострокових навчальних курсів на рік.

Чеська Республіка

Для членів суддівського корпусу регулярна професійна підготовка є добровільною.

Данія

Регулярна професійна підготовка є добровільною.

Англія та Уельс

Регулярна професійна підготовка є обов'язковою для всіх штатних суддів (крім суддів

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Високого суду), які зобов'язані щороку відвідувати національний триденний семінар. Регулярна професійна підготовка також є обов'язковою для всіх суддів за сумісництвом. Однак, вони відвідують семінари не так часто, як штатні судді. Для участі у семінарі судді за сумісництвом повинні пройти відбір: їхня участь залежить від кількості їхніх повноважень та дати їхньої останньої участі в семінарі.

Підготовка суддів Високого суду вимагає окремої процедури. Вони мають право на п'ять днів навчання за програмою Ради суддівських студій протягом першого року після призначення на посаду і щонайменше два дні щороку після цього. Судді Високого суду також можуть відвідувати семінари після судових засідань, яких проводиться від чотирьох до п'яти щороку.

Фінляндія

Проходження регулярної професійної підготовки вважається частиною роботи судді та його моральним обов'язком, але при цьому немає чітких правил щодо кількості сесій або форм підготовки. Передбачається, що суддя повинен вдосконалювати свої професійні навички шляхом відвідування курсів за власним вибором у робочий час.

Німеччина

В силу своєї присяги судді зобов'язані проходити регулярну професійну підготовку; проте, зважаючи на незалежність суддів, вони мають право вирішувати, яким чином вони будуть виконувати цей обов'язок (відвідування заходів підвищення кваліфікації, самостійне опрацювання тощо). Готовність до регулярної професійної підготовки та підтвердження її проходження вже інтегровані в системи оцінювання та розвитку персоналу майже в усіх Землях.

Угорщина

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Ірландія

Як зазначалося вище, судді в Ірландії призначаються з числа досвідчених і шанованих юристів-практиків, які мають великий досвід у вирішенні матеріальних і процесуальних питань. Оскільки в Ірландії немає кар'єрних суддів, структури з підготовки суддів є менш формальними. Інститут суддівських студій, який очолює Голова Верховного суду, був створений у 1996 році з метою забезпечення регулярної професійної освіти для всіх суддів. Під його егідою організовуються семінари для представників судової влади, починаючи від семінарів, присвячених конкретним галузям права і закінчуючи процедурними та практичними питаннями. Крім того, Інститут організовує конференції, наприклад, Щорічна конференція суддів і конференції для кожної палати судів, а також тренінги та навчальні візити для суддів як в Ірландії, так і за кордоном.

Інститут суддівських студій видає журнал «Вісник Інституту суддівських студій» (Judicial Studies Institute Journal) кожні півроку. Журнал містить статті, присвячені сучасним правовим питанням, що становлять інтерес для судової влади. А члени суддівського корпусу можуть опублікувати низку статей у журналі. Щоб дізнатися більше, див. <https://www.jsijournal.ie/>.

Італія

Регулярна професійна підготовка є обов'язковою. Щонайменше раз на чотири роки всі судді, які обіймають посаду, зобов'язані проходити один з курсів підготовки та підвищення кваліфікації суддів, організованих Школою, як зазначено в Регламенті Школи.

Латвія

Регулярна професійна підготовка є добровільною.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Литва

Закон Литовської Республіки «Про суди» передбачає первинну навчальну підготовку та обов'язкове підвищення кваліфікації суддів, тобто судді зобов'язані регулярно проходити навчання. Таким чином, первинна навчальна підготовка та регулярна професійна підготовка для членів суддівського корпусу в Литовській Республіці є обов'язковими.

Нідерланди

Регулярна професійна підготовка є обов'язковою. Кожен суддя повинен проходити щонайменше 30 годин підготовки на рік (так звані «РЕ 30»). Суди зобов'язані контролювати навчальну діяльність своїх суддів. Нещодавно Асоціація голів судів прийняла рішення, що принаймні 10% («РЕ 3») навчального часу судді має бути присвячено курсам з європейського права. Курси можна проходити в Інституті з підготовки суддів, а також в інших установах. Крім того, великі суди організують курси на базі суду. Судді, зацікавлені в керівних або навчальних посадах, повинні пройти спеціальні курси.

Норвегія

Регулярна професійна підготовка є добровільною.

Польща

За законом на суддю покладено обов'язок регулярно підвищувати рівень своєї кваліфікації, брати участь у тренінгах та інших формах професійної підготовки, організованих відповідно до Закону «Про Національну Школу судочинства і прокуратури».

Регулярна професійна підготовка, що включає різні способи набуття спеціальних знань і професійних навичок, хоча і не є обов'язковою для просування суддів на вищу

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

суддівську посаду, але, безсумнівно, має важливе значення в конкурсній процедурі призначення на посаду. Також, кандидати на вищі суддівські посади підлягають оцінюванню з точки зору успішного завершення навчання, зокрема, у формі післядипломної освіти (це професійне навчання, організоване Національною школою судочинства та прокуратури у співпраці з юридичними факультетами університетів або Польською академією наук, яке зазвичай триває один навчальний рік і складається з 180 годин лекцій та семінарів, що високо цінується суддями і є найбільш корисним для них).

Румунія

Відповідно до статті 35 Закону № 303/2004, регулярна професійна підготовка суддів і прокурорів є гарантією їхньої незалежності та справедливості при здійсненні ними своїх повноважень.

Обов'язок проведення регулярної професійної підготовки суддів і прокурорів лежить на Національному інституті магістратури (централізована регулярна підготовка) та на особах, відповідальних за суди або прокуратури, в яких вони працюють (децентралізована регулярна підготовка). Окрім того, на суддів та прокурорів також покладено обов'язок продовжувати навчання шляхом самостійного опрацювання.

Регулярна професійна підготовка повинна враховувати динаміку законодавчого процесу і переважно полягає в тому, щоб ознайомитися і глибоко освоїти національне законодавство, європейські та міжнародні документи, стороною яких є Румунія, судову практику судів та юриспруденцію Конституційного Суду, практику Європейського суду з прав людини і Європейського Суду, порівняльне право, правила моралі і суддівської етики, багатопрофільні підходи до нових інституцій, а також у тому, щоб вивчати іноземні мови і набувати комп'ютерних навиків.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Шотландія

Регулярна професійна підготовка є добровільною, однак очікується, що представники суддівського корпусу на рівні Сесійних судів/Високих судів та шерифських судів будуть проходити її. Окрім того, очікується, що такі судді відвідуватимуть очні навчальні курси з розвитку суддівських навичок та очні курси з підвищення кваліфікації приблизно кожні три роки. «Заява про принципи суддівської етики для членів суддівського корпусу Шотландії» (див. нижче) містить вказівку про те, що «судді повинні вживати всіх розумних заходів для підтримання та вдосконалення знань і навичок, необхідних для належного виконання суддівських обов'язків, у тому числі шляхом проходження навчання, яке може бути їм запропоноване» (для мирових суддів передбачено обов'язкове навчання).

Іспанія

Стаття 433-біс Закону «Про судову владу» є основним положенням цього нормативно-правового акту, що стосується питання регулярної професійної підготовки членів суддівського корпусу. Згідно з цим положенням: «Генеральна рада судової влади забезпечує, щоб усім членам суддівського корпусу надавалася можливість проходження регулярної, індивідуалізованої, спеціалізованої та високоякісної професійної підготовки протягом усієї їхньої професійної діяльності». З цією метою Генеральна рада судової влади «розробляє нормативний План про регулярну професійну підготовку суддів, в якому детально визначаються цілі, зміст, пріоритети навчання та довгострокові щорічні програми цієї діяльності». Положення також передбачає, що «Школа суддів при Генеральній раді судової влади розробляє програми та проводить навчальні курси, включені до Плану про регулярну професійну підготовку суддів, що дозволяє проводити навчальні заходи децентралізовано, на рівні автономних спільнот або провінцій, а також шляхом співпраці, у разі необхідності, з експертними установами та органами у забезпеченні такої підготовки». Окрім того, в положенні вказано: «План про регулярну професійну підготовку суддів включає

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

підготовку суддів з питань принципу гендерної рівності та гендерного підходу» (...) та «щорічні курси з питань юрисдикційного захисту рівності між чоловіками і жінками та гендерно-зумовленого насильства».

Тим не менш, ні стаття 433-біс Закону «Про судову владу», ні положення Регламенту Школи суддів, прийнятого Пленарною асамблеєю Генеральної ради судової влади (Положення № 3/1995 від 7 червня 1995 року), що регулює питання проведення регулярної професійної підготовки та підвищення кваліфікації суддів, не встановлюють обов'язковості проходження професійної підготовки для суддів Іспанії. Це означає, що, за загальним правилом, навчальні заходи для суддів, що входять до Плану про регулярну професійну підготовку, Пленарною асамблеєю Генеральної ради судової влади, здійснюються на добровільній основі.

Однак існує виняток із загального принципу добровільної участі іспанських суддів у регулярній процесній підготовці, який стосується суддів і старших суддів, які починають суддівську практику в спеціалізованих судах іншої гілки юрисдикції і не пройшли процедуру спеціалізації, описану вище (див. 2 b). Оскільки первинна навчальна підготовка молодших суддів зосереджена на загальній галузі юрисдикції (тобто цивільна та кримінальна), а молодші судді, призначені після успішного складення іспиту та завершення курсу первинної початкової підготовки і відбору, здійснюють свої повноваження в суді першої інстанції (цивільному) та слідчому (кримінальному) суді, стаття 329 Закону «Про судову владу» передбачає, що всі неспеціалізовані судді, які успішно подали заяву про переведення до суду іншої юрисдикції, «зобов'язані до вступу на посаду в новому суді, взяти участь у спеціальних заходах з підвищення кваліфікації згідно з правилами, встановленими Генеральною радою судової влади стосовно випадків переведення до суду іншої юрисдикції». Наразі ці спеціальні та обов'язкові заходи з підвищення кваліфікації організовує Школа суддів при Генеральній раді судової влади на індивідуальній основі з урахуванням попереднього суддівського досвіду та практики кандидатів на переведення до іншої ланки юрисдикції. Ці заходи складаються з двох етапів загальною тривалістю два тижні

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

(теоретичний етап, що базується на програмі міждисциплінарної підготовки, зосередженої на галузях права, пов'язаних зі сферою спеціалізації, та практичний етап підготовки в спеціалізованих судах під наглядом судді-наставника). Обов'язкова професійна підготовка перед переведенням до спеціалізованого суду іншої галузі юрисдикції наразі поширюється на господарські суди, суди у справах неповнолітніх, суди з розгляду справ про гендерне та сімейне насильство, адміністративні суди та суди з розгляду трудових спорів.

Швеція

Коли мова йде про підготовку з питань лідерства та навичок у цій сфері, підготовка для голів судів є певною мірою обов'язковою. Проте, якщо хтось відмовляється проходити підготовку, його не будуть примушувати. Як зазначено в підпункті с) підвищення кваліфікації суддів є добровільним.

3) Суддівська етика

3.а Кодекс суддівської етики

Чи офіційно затвердила або схвалила Рада правосуддя у Вашій країні кодекс або звід правил чи принципів у сфері суддівської етики?

Австрія

В Австрії немає офіційно схваленого або затвердженого кодексу чи зводу правил або принципів суддівської етики, оскільки тут не існує Ради правосуддя. Проте Австрійська асоціація суддів опублікувала декларацію принципів суддівської етики. Просимо ознайомитися з англійською та французькою версією так званої «Вельської декларації» («Welser Erklärung»), що додається.

Бельгія

Чинна нормативно-правова база

У Бельгії не існує кодексу, який би встановлював правила суддівської етики, що застосовуються до суддів. Стаття 404 Судового кодексу встановлює загальне правило, згідно з яким за порушення норм етики та положень трудової дисципліни суддю буде притягнуто до відповідальності. Частина 1 цієї статті не змінювалася з 1967 року: «До осіб, які не виконують обов'язки за посадою або своєю поведінкою принижують її гідність, можуть бути застосовані дисциплінарні стягнення, зазначені в цій главі».

До частини 2 цієї статті було внесено поправки у 2002 році: «Дисциплінарні стягнення, передбачені цією главою, можуть також накладатися на осіб, які нехтують службовими обов'язками і тим самим негативно впливають на належне здійснення правосуддя або на довіру до установи».

❖ «Невиконання обов'язків за посадою» (частина 1) має те саме значення, що й «нехтування службовими обов'язками» (частина 2).

❖ Таким чином, за нехтування обов'язками за посадою і порушення трудової дисципліни, ймовірно, буде передбачено притягнення до дисциплінарної

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

відповідальності, якщо вони впливають на злагоджене здійснення правосуддя або на довіру до правосуддя.

❖ Отже, в цьому питанні ми також повинні враховувати суспільний інтерес.

Таким чином, законодавець надав суддівській етиці судді більш широкого призначення. Однак законодавець продовжує наголошувати на тісному зв'язку між суддівською етикою та дисципліною і встановлює правила професійної поведінки лише з негативного боку (порушення обов'язку дбайливого ставлення до судді та поведінка, що принижує гідність).

Діяльність Вищої ради правосуддя

У 2007 році Вища рада правосуддя розпочала всеосяжне переосмислення концепції позитивної суддівської етики. Цілі переосмислення: приступити до коригування позитивних етичних цінностей судової влади, надати їм реальної послідовності, щоб судді могли вирішувати нові судові справи з урахуванням еволюції суспільства.

Суддівська етика – це мірило досконалості професії: як робити роботу краще? Як адаптуватися до законних потреб населення?

Сьогодні Вища рад правосуддя працює над розробкою посібника з етичних цінностей суддів, в основу якого покладено наступні цінності:

- ❖ Незалежність та неупередженість
- ❖ Законність
- ❖ Доброчесність і чесність
- ❖ Повага
- ❖ Розсудливість і стриманість

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

- ❖ Старанність та ефективність
- ❖ Професіоналізм.

Боснія і Герцеговина

Так, у 2005 році Вища рада суддів та прокурорів Боснії і Герцеговини розробила комплексні етичні кодекси для суддів і прокурорів. Закон «Про Вищу раду суддів та прокурорів» також встановлює детальний, але не вичерпний перелік дій, які вважатимуться «дисциплінарним проступком» як для суддів, так і для прокурорів.

Болгарія

Так, Кодекс суддівської етики був затверджений Вищою судовою радою Болгарії від 20 травня 2009 року.

Чеська Республіка

У Чеській Республіці не існує Ради правосуддя. Кодекс суддівської етики був опублікований Спілкою суддів. Однак, це радше рекомендаційний, а ніж обов'язковий до виконання документ, оскільки не всі судді повинні бути членами Спілки суддів.

Данія

У Данії немає офіційно схваленого або затвердженого кодексу суддівської етики.

Англія та Уельс

Ключовим керівним принципом правосуддя Англії та Уельсу є суддівська незалежність. Іншими словами, члени суддівського корпусу не зазнають впливу від законодавчої та виконавчої гілок влади. Цей принцип закріплено в розділі 3 Закону «Про конституційну реформу» 2005 року, який визначає це як обов'язок Лорда-

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

канцлера, міністрів Корони та «всіх, хто відповідає за питання, пов'язані з судочинством або іншим чином зі здійсненням правосуддя». Судді засвідчують цей обов'язок під час церемонії складання присяги в перший день свого призначення, урочисто даючи присягу діяти «без страху чи користі, упередженості чи лихого наміру».

Судді зобов'язані оголосити свою згоду з «Умовами призначення», коли вони приймають пропозицію про призначення на посаду судді. Це включає в себе визнання «Посібника з питань поведінки суддів», оприлюдненого Радою суддів після схвалення принципів Комісією ООН з прав людини у квітні 2003 року. Посібник було укладено з тим, щоб радше допомогти суддям, а ніж прописати детальний кодекс, і тому містить принципи, на основі яких судді можуть приймати власне рішення щодо того, як зберегти свою суддівську незалежність або як вести своє громадське та приватне життя. Копія цього Посібника міститься у Додатку В.

До суддів також ставиться вимога уникати будь-якої діяльності, яка може спричинити конфлікт інтересів щодо їхньої посади судді.

Фінляндія

У Фінляндії поки що не утворено Ради правосуддя, а також не затверджено кодекс суддівської етики. Робоча група при Асоціації суддів наразі вивчає питання, чи є потреба в спеціальному національному кодексі суддівської етики або національних принципах у цій сфері, чи ні.

Німеччина

Не передбачено. (У Німеччині немає Ради правосуддя).

Угорщина

Судді:

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Кодекс суддівської етики був розроблений Національною радою Асоціації суддів Угорщини у 2005 році і прийнятий Національною радою правосуддя як директива. Кодекс складається з двох частин: у першій частині описано належну поведінку суддів при виконанні своїх обов'язків (наприклад, незалежність, нейтралітет), а друга частина описує належну поведінку в суспільному та приватному житті (бездоганна репутація, неналежність до політичних партій, заборона виявлення прихильності до них тощо). Завданням Комітету з питань етики Асоціації суддів є визначати порушення Кодексу та процесуальних правил. Рішення Комітету оприлюднюються в «Судовому віснику» Національної ради правосуддя.

Прокурори:

Асоціація прокурорів прийняла кодекс поведінки, який містить керівні принципи етичної поведінки її членів при виконанні ними своїх обов'язків. Кодекс складається з різних розділів, присвячених загальним етичним принципам, професійній поведінці, незалежності та неупередженості. Прокурори, які навмисно порушують цей Кодекс, можуть бути піддані розслідуванню Комітетом з питань етики Асоціації, який має виключні повноваження розслідувати такі випадки відповідно до власних процесуальних правил. За рішенням Асоціації можуть бути застосовані наступні заходи: попередження, догана та/або рішення про позбавлення членства в Асоціації. Остання санкція призведе до того, що Комітет з етики повідомить Голову Асоціації для скликання відповідного органу Асоціації з метою оскарження та/або застосування подальших заходів.

Ірландія

Конституція Ірландії наразі є джерелом вказівок для суддівського корпусу щодо стандартів, які очікуються від їхньої роботи. При чому статті 34 і 35 Конституції регулюють здійснення правосуддя судами, а також визначає засади функціонування

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

суддівського корпусу. У частині 2 статті 35, наприклад, стверджується, що «Всі судді при здійсненні своїх судових функцій незалежні і підкоряються лише цій Конституції та закону» [Виділено нами]. Крім того, декілька положень Конституції покликані забезпечити захист суддів від неналежного або необґрунтованого втручання. Згідно з абзацом 1, частиною 5, статтею 34 від усіх суддів, по їхньому призначенню на посаду, вимагається зробити заяву про те, що вони зобов'язуються належно і сумлінно, в міру своїх знань і можливостей, виконувати свої обов'язки «без страху чи користі, упередженості чи лихого наміру», хто б не був підсудним, а також дотримуватися Конституції і законів.

Уряд повідомив, що незабаром буде прийнято законодавство, яке регулюватиме питання поведінки суддів. Передбачається, що Законопроект «Про судову раду» 2010 року формалізує Кодекс суддівської поведінки на майбутнє.

Італія

Національна асоціація магістратів (Associazione Nazionale Magistrati (A.N.M.)) є приватно-правовою асоціацією суддів і прокурорів, до якої добровільно приєдналася більшість представників судової влади Італії, що прийняла Кодекс професійної поведінки, імплементувавши таким чином конкретні правові положення у сфері етичних кодексів для державних органів і, зокрема, суддів.

Кодекс містить загальні вказівки щодо принципів, порушення яких не несе жодної юридичної сили, за винятком обмеженої сфери застосування Національної асоціації магістратів, тобто положення, що містяться в Кодексі професійної поведінки, знаходяться на іншому рівні, ніж правила щодо дисциплінарних порушень, які зараз всебічно систематизовані в Законодавчому декреті № 109 від 23 лютого 2006 року.

У Кодексі зібрані правила поведінки, натхненні реалізацією тих моральних цінностей, які члени суддівського корпусу вважають основоположними.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Вища рада судової влади Італії у своєму рішенні від 12 липня 1994 року висловила свою думку щодо «етичного кодексу» членів суддівського корпусу, роз'яснивши сферу його застосування та правову природу.

Зокрема, Вища рада судової влади підкреслила, що прийняття Кодексу суддівської етики членів суддівського корпусу передбачено останнім абзацом статті 58-біс Законодавчого декрету № 29 від 3 лютого 1993 року. Перші три абзаци цього положення передбачають, що Президія Ради Міністрів після попередніх консультацій з найбільш репрезентативними профспілковими об'єднаннями на національному рівні розробляє проєкт кодексу поведінки працівників органів державної влади, який надається кожному працівникові при прийнятті на роботу і включається до колективних договорів про державну службу.

Четвертий абзац цього положення передбачає, що для кожного органу суддів та державних адвокатів «органи професійних організацій» повинні прийняти протягом ста двадцяти днів з моменту набуття чинності декрету (тобто до 13 травня 1994 року) «Етичний кодекс», який вони повинні подати на «затвердження членам відповідного суддівського корпусу», і що «після закінчення цього терміну без будь-яких дій кодекс приймається органом самоврядування».

Національна асоціація магістратів вчасно вжила заходів для прийняття етичного кодексу, забезпечивши широку участь своїх членів.

Дійсно, він являє собою настанови щодо принципів, які не мають юридичних наслідків і знаходяться на іншому рівні, ніж правила щодо дисциплінарних порушень, але мають цінність правил поведінки, які були створені на основі фундаментальних моральних цінностей.

На думку Вищої ради судової влади, прийняття Кодексу має бути доручено Національній асоціації магістратів – установі, утвореній як асоціація, що представляє «практикуючих фахівців». Вона також зазначила, що той факт, що не всі представники

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

суддівського корпусу є членами Асоціації (хоча переважна більшість з них є), не має жодного значення ані для легітимізації прийняття Кодексу, ані для його представлення представникам суддівського корпусу (навіть тим, хто не є членами Асоціації) для отримання їхньої згоди. Фактично, Національна асоціація магістратів є асоціацією, що представляє не лише профспілкові, але й культурні інтереси, які надихають членів суддівського корпусу, покликаних виконувати делікатне завдання здійснення суддівських функцій. Тому вона має право визначати правила професійної етики та втілювати їх в органічний текст.

Дійсно, кодекс професійної етики не може бути нав'язаний зовні, але він повинен включати в себе правила поведінки, які є загальноприйнятим вираженням тих цінностей, які мають місце в судочинстві та поділяються судьями і прокурорами в цілому.

Насамкінець, Вища рада судової влади підкреслила, наскільки марними були б будь-які додаткові дії з її боку, враховуючи, що Національна асоціація магістратів свого часу прийняла етичний кодекс.

Латвія

Відповідно до змін до Закону «Про судову владу», прийнятих 3 червня 2010 року, Раду правосуддя Латвії вперше було обрано 3 вересня 2010 року. Таким чином, Рада правосуддя Латвії ще не проводила жодних конкретних заходів у сфері суддівської етики.

Тим не менш, 20 квітня 1995 року Конференція суддів (яка є самоврядною судовою установою, що об'єднує всіх суддів Латвійської Республіки) прийняла Кодекс суддівської етики. Кодекс містить як загальні принципи, так і детальні положення щодо окремих аспектів поведінки суддів.

Крім того, Комісія суддівської етики є колегіальним адміністративним органом,

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

основним завданням якого є надання висновків щодо тлумачення та порушень етичних стандартів, а також роз'яснення етичних стандартів суддів (частина 1 статті 91 Закону «Про судову владу»).

Функції Комісії суддівської етики полягають у наступному:

- 1) за зверненням особи, яка має право ініціювати дисциплінарну справу, а також за зверненням Дисциплінарної ради суддів надавати висновки щодо тлумачення та порушень етичних стандартів;
- 2) за власною ініціативою або за зверненням судді роз'яснювати та аналізувати норми правил суддівської етики, а також консультувати суддів з питань етики;
- 3) узагальнювати та готувати до оприлюднення висновки і роз'яснення щодо тлумачення та застосування етичних стандартів;
- 4) обговорювати порушення етичних стандартів; та
- 5) розробляти стандарти правил суддівської етики та подавати їх на затвердження з'їзду суддів (ч. 2 статті 91 Закону «Про судову владу»).

Литва

Комісія з питань суддівської етики та дисципліни є органом суддівського самоврядування, який вирішує питання про притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності (ч. 1 статті 85 Закону «Про судоустрій»).

Комісія з питань суддівської етики та дисципліни складається з семи членів. Двох членів Комісії призначає Президент Республіки, одного кандидата до складу Комісії призначає Голова Сейму, чотирьох кандидатів – Судова рада. Президент Республіки та Голова Сейму призначають до складу Комісії представників громадськості. Суддівська рада затверджує голову Комісії з числа призначених членів Комісії суддівської етики та

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

дисципліни (ч. 2 статті 85 Закону «Про судоустрій»).

Суддівський корпус Литви прийняв Кодекс суддівської етики. Цей Кодекс суддівської етики Литовської Республіки (далі – Кодекс) (прийнятий загальними зборами суддів Литви 28 червня 2006 року) визначає основні принципи поведінки суддів Литовської Республіки. Кодекс регулює поведінку суддів під час виконання як прямих, так і непрямих обов’язків (стаття 1 глави 1 Кодексу).

Мета Кодексу – визначити принципи діяльності та поведінки, яких повинен дотримуватися суддя під час виконання покладених на нього законом обов’язків та у вільний від виконання прямих обов’язків час; закріпити, що правосуддя та інші загальнолюдські цінності в діяльності судів мають пріоритетне значення; зміцнити довіру суспільства до судів і суддів, підвищити їхній авторитет (стаття 2 глави 1 Кодексу).

Дія цього Кодексу поширюється на всіх суддів без винятку.

Кодекс підготовлено відповідно до Конституції Литовської Республіки, Закону «Про судоустрій», основних принципів неупередженості суддів Організації Об’єднаних Націй, рекомендацій Комітету міністрів Ради Європи, Загальної хартії суддів, а також Європейської хартії «Про статус суддів», інших національних та міжнародних актів, що регулюють діяльність судів та суддів (стаття 4 глави 1 Кодексу).

Нідерланди

У Нідерландах немає кодексу суддівської етики. Нідерландська асоціація суддів (членами якої є багато, але далеко не всі судді та прокурори) працює над створенням кодексу етичних стандартів, який має слугувати суддям як рекомендаційний. Створення такого кодексу не вважається обов’язком Ради правосуддя.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Норвегія

У нас є новий, офіційно затверджений звід принципів. Незабаром його буде перекладено на англійську мову і поширено серед групи.

Польща

У 2003 році Національна рада судочинства Польщі прийняла Збірник принципів професійної етики суддів (додається; також доступний на веб-сайті за посиланням <http://www.krs.pl/> англійською мовою). Резолюція № 16/2003 Національної ради судочинства Польщі від 19 лютого 2003 року стосується введення в дію Збірника принципів професійної етики суддів.

Збірник несе нормативний характер у тому сенсі, що він є обов'язковим для всіх суддів, і будь-яке порушення положень, викладених у ньому, може бути підставою для відкриття дисциплінарного провадження дисциплінарним уповноваженим з питань суддів загальних судів, призначеним Національною радою судочинства.

Румунія

Вища рада магістратури Румунії затвердила у 2005 році Деонтологічний кодекс суддів і прокурорів рішенням Пленуму № 328/24 від серпня 2005 року. Кодекс встановлює стандарти поведінки суддів відповідно до честі та гідності їхньої професії.

Згідно з Деонтологічним кодексом основними обов'язками є наступні:

Дотримання положень, включених до цього Деонтологічного кодексу, які є критеріями оцінки ефективності їхньої діяльності, а також доброчесності суддів і прокурорів.

Судді та прокурори повинні здійснювати свою діяльність об'єктивно та неупереджено, діючи лише на підставі закону, незважаючи на зовнішній тиск та будь-який вплив. Судді та прокурори можуть звернутися до Вищої ради магістратури з приводу будь-яких дій, які можуть посягати на їхню незалежність, неупередженість або професійну

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

репутацію.

Судді зобов'язані захищати рівність громадян перед законом, забезпечувати недискримінаційне правосуддя, поважати і захищати гідність, фізичну і моральну недоторканність усіх осіб, залучених до судових процедур у будь-якій якості.

Судді та прокурори зобов'язані виконувати свої професійні обов'язки компетентно і чесно, а також дотримуватися адміністративних зобов'язань, передбачених законами, нормативно-правовими актами та внутрішніми наказами.

Судді та прокурори зобов'язані утримуватися від будь-яких дій, які можуть скомпрометувати їхню гідність у професії та суспільстві. Судді та прокурори не можуть вчиняти дії, які за своїм характером, джерелом фінансування або виконанням можуть будь-яким чином зашкодити виконанню їхніх професійних обов'язків неупереджено, чесно та в межах закону.

Судді та прокурори не можуть здійснювати будь-яку публічну чи приватну функцію, за винятком навчальних функцій у вищій школі.

Шотландія

Так. «Заява про принципи суддівської етики для членів суддівського корпусу Шотландії» була підготовлена Судовою радою Шотландії та розповсюджена серед суддів за вказівкою Голови суддівського корпусу Шотландії у квітні 2010 року. (У цій «Заяві» важливе значення надається «Бангалорським принципам поведінки суддів», схваленим на 59-й сесії Комісії ООН з прав людини в Женеві у квітні 2003 року). У вступі до «Заяви про принципи суддівської етики для членів суддівського корпусу Шотландії» підкреслюється, що вона не має на меті бути нормативним документом, а скоріше носить рекомендаційний характер вказівок і повинна розглядатися як така.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Іспанія

Генеральна рада судової влади Іспанії офіційно не затвердила кодекс суддівської етики – набір правил і принципів у сфері суддівської етики, які могли б застосовуватися до членів суддівського корпусу Іспанії. Однак існує низка порушень очікуваної поведінки чесного судді, які виправляються за допомогою дисциплінарних заходів, як пояснюється нижче.

З іншого боку, Генеральна рада судової влади опосередковано підтримала Латиноамериканський модельний кодекс суддівської етики (*Código Modelo Iberoamericano de Ética Judicial*) – документ (звід правил у сфері суддівської етики), який був офіційно затверджений на 13-му Саміті Голів верховних судів країн Латинської Америки (який збирає Голів верховних судів усіх країн Центральної та Південної Америки, де розмовляють іспанською та португальською мовами, в тому числі Іспанію та Португалію) у Санто-Домінго в 2006 році. Голова Верховного суду Іспанії та Генеральної ради судової влади також був присутній на цьому засіданні саміту і підписав декларацію Санто-Домінго, згідно з якою Кодекс був офіційно схвалений. Неофіційна англійська версія Латиноамериканського модельного кодексу суддівської етики додається до цього звіту.

Нарешті, Генеральна рада судової влади бере активну участь у Латиноамериканському комітеті суддівської етики (*Comisión Iberoamericana de Ética Judicial*). Це комітет, передбачений Латиноамериканським модельним кодексом суддівської етики (статті 83-95) і створеному Самітом Голів верховних судів латиноамериканських країн, який відповідає за імплементацію Кодексу. Комітет складається з дев'яти почесних членів з п'ятирічним мандатом, які обираються Самітом Голів верховних судів латиноамериканських країн. Наразі одним із членів Комітету є Голова Цивільного відділення Верховного суду Іспанії. Функції Комітету включають: а) надання необов'язкових висновків з тем і питань, пов'язаних з суддівською етикою, на прохання Саміту Голів верховних судів латиноамериканських країн або будь-якого з

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

його членів (тобто верховних судів або рад суддів латиноамериканських країн); б) сприяння розвитку суддівської етики та дискусій на цю тему шляхом проведення навчальних заходів, семінарів, публікації статей і монографій, тощо; в) зміцнення етичних стандартів і підвищення рівня суддівської свідомості в латиноамериканських країнах.

З інформацією про склад та діяльність Латиноамериканського комітету суддівської етики можна ознайомитися на веб-сайті Комітету (www.cidej.org) (іспанською мовою).

Швеція

Ні, але є поточний проєкт. Проєкт очолює Йохан Хіршфельдт (Johan Hirschfeldt), колишній голова Апеляційного суду Швеції, Стокгольм. Його завдання полягає в тому, щоб з'ясувати, чи хочуть судді прийняти збір правил суддівської етики. Якщо так, то з'ясувати, як слід підготувати ці правила і які сфери вони повинні охоплювати.

3.в. Дисциплінарні стягнення

Які наслідки передбачені у разі порушення цих правил або принципів, наприклад, дисциплінарні стягнення, в тому числі більш суворі заходи у випадку серйозних порушень?

Австрія

В самій Декларації не передбачено жодних наслідків. Наслідки у разі порушення цих принципів будуть передбачені лише у тому випадку, якщо це також є питанням дисциплінарних стягнень.

Бельгія

Оцінювання суддів

Крім того, в рамках оцінювання суддів (на підставі ст. 151, § 6 Конституції), Королівським указом за пропозицією Вищої ради правосуддя Бельгії було встановлено критерії та показники оцінювання діяльності суддів.

Стосовно всіх функцій суддів передбачені наступні критерії оцінювання:

- ❖ Правові знання, необхідні для вирішення питань, що розглядаються
- ❖ Ефективність та результативність
- ❖ Комунікативні навички та якість висловлювання
- ❖ Рішучість
- ❖ Доброчесність.

Дисциплінарні органи

Голова суду першої інстанції прокуратури Корони: загальна відповідальність за застосування незначних стягнень щодо суддів, які входять до складу його суду, або прокурорів, які входять до складу його прокуратури.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Голова прокуратури вищого рівня: застосування незначних стягнень щодо голови або прокурора Корони судів нижчих інстанцій.

Національна дисциплінарна рада (до якої входять більшість суддів і меншість не магістратів) відповідає за попереднє повідомлення про застосування суворих стягнень. Рада приймає рішення більшістю у 2/3 голосів.

Апеляційний суд (або палата, що складається з голови та 4 найстарших суддів суду) має повноваження:

- ❖ Оскаржити рішення про позбавлення мандата голови в першій інстанції;
- ❖ Накладати суворі стягнення, за поданням голови та після висновку Національної дисциплінарної ради;

Касаційний суд має повноваження:

- ❖ Оскаржити рішення про позбавлення мандата голови;
- ❖ Оскаржити накладання суворих стягнень за поданням президента суду вищої інстанції;
- ❖ Оскаржити накладання незначних стягнень, винесених за рішенням голови суду касаційної інстанції щодо суддів цього суду та працівників прокуратури до суду касаційної інстанції
- ❖ Накладати суворі стягнення щодо суддів касаційного суду

Король має повноваження:

- ❖ Накладати суворі стягнення на працівників прокуратури за поданням Міністра юстиції після отримання висновку Національної дисциплінарної ради.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Процедура

Скарга голові або прокурору Корони

Голова або прокурор Корони призначає суддю/працівника прокуратури для проведення розслідування у справі.

За результатами розслідування голова або прокурор Корони приймає рішення

- ❖ не порушувати кримінальну справу
- ❖ накласти незначне стягнення
- ❖ передати справу до компетентного органу для призначення більш суворого покарання.

ПРИМІТКА

Слід також зазначити, що в судовій системі Бельгії судді користуються привілеєм юрисдикції, а саме: у кримінальних справах їх розглядає суд / суд вищого рівня.

Боснія і Герцеговина

Рада може застосувати один або декілька з наступних заходів притягнення до дисциплінарної відповідальності:

Письмове попередження, яке не підлягає оприлюдненню;

Публічна догана;

Зменшення заробітної плати максимум до 50% (п'ятдесяти відсотків) на строк до 1 (одного) року;

Тимчасове або постійне переведення до іншого суду або прокуратури;

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Пониження Голови суду до рядового судді або Головного прокурора чи Заступника Головного прокурора до рядового прокурора;

Відсторонення від посади.

Як окремий захід, замість або на додаток до будь-якого з дисциплінарних заходів, викладених вище, Рада може, за необхідності, прийняти рішення про участь судді або прокурора в реабілітаційних програмах, консультуванні або професійній підготовці.

Дисциплінарні заходи, що застосовуються, повинні регулюватися принципом пропорційності. Перед винесенням рішення про застосування заходів за дисциплінарний проступок Дисциплінарні комісії повинні взяти до уваги наступні аспекти:

- ❖ кількість і тяжкість вчиненого дисциплінарного проступку та його наслідки;
- ❖ ступінь відповідальності;
- ❖ обставини, за яких вчинено дисциплінарний проступок;
- ❖ попередню роботу та поведінку порушника; та
- ❖ будь-які інші обставини, що можуть вплинути на рішення щодо суворості та виду дисциплінарного стягнення, у тому числі ступінь каяття та/або співпраці судді чи прокурора під час дисциплінарного провадження.

Дисциплінарне стягнення у вигляді звільнення застосовується лише у випадках, коли виявлено серйозне дисциплінарне правопорушення, а його тяжкість дає підстави вважати, що порушник не може або не гідний продовжувати обіймати свою посаду.

Рада може взяти до уваги будь-яке попереднє відсторонення, накладене в ході розгляду справи, і може відповідно зменшити дисциплінарний захід, або може на власний розсуд вирішити, що попереднє відсторонення саме по собі є достатнім заходом за виявлене

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

дисциплінарне порушення або порушення.

Болгарія

Відповідно до положень п. 4, статті 307 Закону Болгарії «Про судоустрій», дисциплінарними проступками є: ...

/З/ будь-яке порушення Кодексу етики суддів, прокурорів та слідчих суддів,

Відповідно до статті 308 Закону Болгарії «Про судоустрій» до суддів, прокурорів, слідчих суддів, керівника апарату суду та його заступника можуть застосовуватися дисциплінарні стягнення у виді:

1. Догани;
2. Осуду;
3. Зменшення посадового окладу від 10 до 25 відсотків на строк від шести місяців до двох років;
4. Пониження у класному чині або на посаді в тому самому органі судової системи на строк від одного до трьох років;
5. Звільнення з посади керівника апарату суду або заступника керівника апарату суду;
6. Звільнення судді з посади.

Відповідно до статті 309 Закону Болгарії «Про судоустрій» при накладенні дисциплінарного стягнення враховуються ступінь тяжкості вчиненого проступку, форма вини, обставини, що його спричиняють, та поведінка порушника.

Таким чином, залежно від тяжкості порушення правил Кодексу суддівської етики, до

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

судді можуть бути застосовані різні види дисциплінарних стягнень, навіть звільнення з посади.

Чеська Республіка

Порушення судьями своїх обов'язків або трудової дисципліни може призвести до дисциплінарного провадження (за поданням голови суду або Міністра юстиції).

Данія

У Данії немає офіційно схваленого або затвердженого кодексу суддівської етики.

Англія та Уельс

Офіс суддівських скарг підтримує спільну відповідальність Лорда-канцлера та Лорда Головного судді за розгляд скарг на неправомірну поведінку суддів (наприклад, дискримінацію, неналежну поведінку, кримінальні вироки). Роль Офісу суддівських скарг полягає у проведенні первинного розслідування кожної скарги і, якщо скаргу буде визнано обґрунтованою, поданні звіту Лорду Головному судді та Лорду-канцлеру. Потім вони спільно вирішують, яке подальше розслідування може бути необхідним, або, у більш простому випадку, які санкції слід застосувати. Згідно зі статтею 108 Закону «Про конституційну реформу» 2005 року, вони мають право надавати офіційні рекомендації, офіційні попередження або догани, а також вживати неофіційних заходів. Лорд-канцлер має повноваження звільнити суддів з Окружного суду і нижче.

Малоймовірно, що суддю буде притягнуто до дисциплінарної відповідальності лише за недотримання вимог, викладених у «Посібнику з питань поведінки суддів». Це пов'язано з тим, що Посібник не має нормативного характеру, а скоріше встановлює широкі принципи того, що може або не може вважатися неналежною поведінкою судді. Однак, будь-яке нехтування принципами, викладеними в Посібнику, буде відзначено під час розслідування скарги як один або багато факторів, які в кінцевому підсумку

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

мають бути прийняті до уваги.

Фінляндія

Німеччина

Не передбачено. (У Німеччині немає Ради правосуддя).

Угорщина

Ірландія

Звільнення з посади; відповідно до п. 1 ч. 4 статті 35 Конституції, суддю Верховного або Високого суду може бути звільнено з посади судді за «явну неправомірну поведінку або нездатність виконувати свої обов'язки» за рішенням Палати депутатів (the Dáil) і Сенату (the Seanad), які вимагають його звільнення з посади. За законом існує ідентична процедура для звільнення суддів окружних і районних судів. Хоча офіційного визначення не було, слово «недієздатність» передбачає медичну непридатність до виконання обов'язків, в тому розумінні, що суддя, про якого йде мова, страждав на фізичне або інше захворювання, наприклад, інсульт або психічне захворювання.

«Негідна поведінка» може охоплювати як поведінку поза межами суддівської діяльності, наприклад, засудження за вчинення тяжкого кримінального правопорушення, так і поведінку під час виконання суддівських функцій.

На сьогоднішній день не було жодного випадку, коли суддю було б офіційно відсторонено від посади на підставі вищезазначеного положення. Однак були випадки, коли суддя йшов у відставку за обставин, коли він втратив довіру своїх колег через проблеми з поведінкою.

Очікується, що законодавство, яке наразі розглядається урядом щодо створення

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Судової ради, формалізує рекомендації щодо стандартів суддівської етики та поведінки суддів. Крім того, офіційні дисциплінарні процедури, що регулюють роботу суддівського корпусу, будуть закріплені в законодавстві, яке запровадить процедуру розгляду скарг та дисциплінарну процедуру.

До суддів районних судів також застосовуються передбачені законом санкції, які є менш радикальними, ніж звільнення. Наприклад, стаття 21 Закону «Про судоустрій (розділ «Районні суди»)» 1946 року передбачає проведення судового розслідування щодо поведінки або стану здоров'я районного судді, а стаття 10(4) Закону «Про судоустрій (Додаткові положення)» 1961 року передбачає, що якщо Голова Верховного Суду вважає, що поведінка судді районного суду була такою, що дискредитує здійснення правосуддя, Голова Верховного Суду може провести з суддею приватну бесіду та повідомити йому про свою думку. Пункт а частини 2 статті 36 Стаття Закону «Про судоустрій (Додаткові положення)» 1961 року надає Голові районного суду повноваження проводити розслідування щодо судді цього суду, якщо виявиться, що «поведінка судді районного суду шкодить швидкому та ефективному виконанню ним своїх обов'язків». Відповідних положень щодо суддів судів вищих інстанцій, аніж районний суд, не існує.

Італія

Дійсно, Кодекс суддівської етики, прийнятий Національною асоціацією магістратів, складається з принципів, які не мають юридичної сили і знаходяться на іншому рівні, ніж правила щодо дисциплінарних порушень. Проте, положення кодексу мають значення правил поведінки, в яких закладено основоположні моральні цінності.

Латвія

Хоча Кодекс суддівської етики не передбачає відповідальності за порушення положень, що містяться в ньому, Закон «Про дисциплінарну відповідальність суддів» передбачає, що у випадку серйозного порушення правил суддівської етики до судді може бути

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

застосовано дисциплінарне стягнення. Згідно зі статтею 7 Закону «Про дисциплінарну відповідальність суддів», Дисциплінарна рада може прийняти такі рішення:

- рекомендувати звільнити суддю з посади; або
- застосувати одне з таких дисциплінарних стягнень: попередження; догана; зменшення посадового окладу строком до одного року з відрахуванням до 20 відсотків посадового окладу.

Литва

Дисциплінарна справа щодо судді може бути порушена негайно після виявлення хоча б одного з порушень, зазначених у ч. 2 статті 83 Закону «Про судоустрій», але не пізніше трьох місяців з дня, коли про це порушення стало відомо Комісії з питань суддівської етики та дисципліни, яка має право порушити дисциплінарну справу. З цього строку вираховується час, коли суддя був відсутній на роботі за станом здоров'я або перебував у відпустці (ч. 1 статті 84 Закону «Про судоустрій»).

Дисциплінарне стягнення не може бути застосоване після закінчення більш ніж трьох років з моменту вчинення порушення (ч. 2 статті 83 Закону «Про судоустрій»).

Порушена дисциплінарна справа передається на розгляд до Суду честі (ч. 6 статті 83 Закону «Про судоустрій»).

Суд честі є органом суддівського самоврядування, який розглядає дисциплінарні справи суддів та заяви суддів про захист від наклепу (Положення про Суд честі, затвержене постановою Ради суддів № 13Р-224-(7.1.2) від 5 грудня 2008 року).

Суд честі утворюється строком на чотири роки і складається з дев'яти членів. Верховний Суд, Апеляційний суд та Вищий адміністративний суд призначають по два члени до складу Суду честі. Три члени обираються Судовою радою від усіх окружних адміністративних судів, обласних судів та районних судів до складу Судової палати

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

честі. Члени Суду честі обирають Голову та Заступника Голови Суду честі (Положення про Суд честі, розділ 3, пункт 6).

Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності (ч. 2 статті 83 Закону «Про судоустрій»):

- 1) за вчинок, що порочить звання судді;
- 2) за порушення інших вимог Кодексу суддівської етики;
- 3) за недотримання обмежень щодо службової та політичної діяльності суддів, передбачених законом.

Згідно з ч. 1 статті 86 Закону «Про судоустрій», Суд честі за результатами розгляду дисциплінарної справи своїм рішенням може:

- 1) закрити дисциплінарну справу за відсутністю підстав для дисциплінарної відповідальності;
- 2) закрити дисциплінарну справу у зв'язку зі спливом строку давності;
- 3) обмежитися дисциплінарною справою;
- 4) накладити дисциплінарне стягнення.

Суд честі може накладити одне з таких дисциплінарних стягнень (ч. 1 статті 87 Закону «Про судоустрій»):

- 1) осуд;
- 2) догана;
- 3) сувора догана

Суд честі може своїм рішенням (ч. 2 статті 86 Закону «Про судоустрій»):

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

1) запропонувати Президенту Республіки або Сейму звільнити суддю з посади у встановленому законом порядку;

2) запропонувати Президенту Республіки звернутися до Сейму з поданням про початок процедури імпічменту судді.

Нідерланди

Норвегія

Може бути висловлена критика, а також – що більш серйозно – винесено офіційне попередження. Такі реакції вже розглядаються як суворі самі по собі.

Польща

Збірник принципів професійної етики суддів використовується дисциплінарними судами, які розглядають справи про притягнення до дисциплінарної відповідальності, з метою оцінки того, чи може поведінка конкретного судді бути кваліфікована як дисциплінарний проступок.

Румунія

Шотландія

Не існує жодних формальних положень щодо порушення «Заяви про принципи суддівської етики» чи дисциплінарних заходів, які можуть бути застосовані за таке порушення. Повторно наголошуємо, що Заява має рекомендаційний характер і не є нормативним документом. У новому плані поведінки суддів Шотландії або в проєкті правил розгляду скарг щодо судової влади немає конкретних посилань на «Заяву про принципи суддівської етики». Таким чином, порушення зазначених принципів саме по собі не становитиме суддівського проступку, який може призвести до дисциплінарних

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

заходів. Однак не виключено, під час розслідування та розгляду скарги на поведінку судді відповідно до правил розгляду скарг можуть зважати на «Заяву про принципи суддівської етики». У таких випадках, якщо скарга буде визнана обґрунтованою, Голова суддівського корпусу Шотландії може надати судді офіційну пораду, офіційне попередження або догану. У Шотландії існує окрема процедура для випадків звинувачень у більш серйозних порушеннях, що стосуються питань відповідності займаній посаді, які можуть призвести до звільнення з посади. «Заява про принципи суддівської етики» не є частиною відповідної процедури або правил, але, знову ж таки, на неї можна посилатися у зв'язку з розслідуванням і розглядом таких звинувачень.

Іспанія

Основні правила або принципи у сфері суддівської етики, які застосовуються до суддів Іспанії, відображені в Латиноамериканському модельному кодексі суддівської етики, положення якого не передбачають жодних прямих санкцій за порушення цих правил і принципів. Правила щодо дисциплінарної відповідальності іспанських суддів містяться у відповідних положеннях Закону Іспанії «Про судоустрій» (статті 414-427), які можуть бути застосовані лише «у випадках і з дотриманням гарантій, встановлених» (Законом), тобто у разі вчинення суддею дисциплінарного проступку, конкретно передбаченого відповідними положеннями. Статті 417- 420 визначають дисциплінарні проступки та відповідні санкції згідно з принципом законності. І хоча більшість положень, що стосуються дисциплінарних проступків, захищають етичні принципи від правопорушень, саме по собі порушення етичного правила або принципу не тягне за собою дисциплінарного стягнення, якщо це порушення попередньо не визначено у відповідному дисциплінарному положенні.

Наслідки за вчинення дисциплінарних проступків передбачені статтею 420 Закону «Про судоустрій» залежно від тяжкості дисциплінарного проступку, вчиненого суддею. Відповідно до цієї статті, санкції за вчинення дисциплінарних проступків варіюються від попередження до звільнення з посади судді, а також включають (у порядку

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

тяжкості): штраф у розмірі до 6000 євро; примусове переведення до суду або трибуналу, розташованого на відстані не менше ста кілометрів від суду або трибуналу, до якого суддя був раніше призначений; відсторонення від посади судді на строк до трьох років.

Швеція

Як зазначалося в підпункті а) в Швеції немає правил суддівської етики. Однак у вище згаданому проєкті також враховується питання про те, якими мають бути стягнення у разі порушення можливого зводу правил у цій сфері.

Втім, існують два державні органи – Офіс Канцлера юстиції та Парламентський омбудсмен, які здійснюють контроль за тим, як судді дотримуються закону при виконанні своїх обов'язків. У разі виявлення порушень трудової дисципліни, вони можуть критикувати або, у разі серйозних порушень, забезпечити притягнення судді до відповідальності.

3.с. Рекомендації Робочої групи з питань суддівської етики

Наскільки рекомендації та висновки, відображені у Звіті 2009-2010 рр. Робочої групи Європейської мережі рад правосуддя (далі – ЄМРП) з питань суддівської етики, були впроваджені Радою правосуддя у Вашій країні?

Австрія

Не впроваджено, у зв'язку з відсутністю Ради правосуддя.

Бельгія

Боснія і Герцеговина

Незважаючи на те, що формулювання, очевидно, відрізняються, дух кодексів етики для суддів і прокурорів в цілому схожий на той, що міститься у Звіті Робочої групи ЄМРП з питань суддівської етики 2009-2010 рр. Але все ще є сфери, в яких слід внести поправки для приведення їх у відповідність до стандартів ЄМРП.

Болгарія

Кодекс суддівської етики повною мірою відображає принципи, цінності та якості професійної поведінки суддів, прокурорів та слідчих суддів.

При Вищій судовій раді Болгарії діє постійно діюча Комісія з питань суддівської етики.

Відповідно до положень Кодексу суддівської етики, Комісії з питань суддівської етики були створені в кожному органі судової системи, судах, прокуратурах. Вища судова рада організувала та провела низку навчальних семінарів для членів Комісій з питань суддівської етики.

Чеська Республіка

Звіт був направлений з рекомендаціями до Судового департаменту Міністерства юстиції та Спілки суддів Чеської Республіки.

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Данія

Судова адміністрація Данії ще не встигла приступити до опрацювання рекомендацій та висновків, відображених у звіті.

Англія та Уельс

Звіт був детально розглянутий Судовою радою Англії та Уельсу на її останньому засіданні 5 листопада 2010 року. Однак, оскільки «Посібник з питань поведінки суддів» вже існує, і оскільки питання, охоплені «Посібником» і Звітом ЄМРП, значною мірою доповнюють один одного, Звіт ЄМРП не буде впроваджуватися в Англії та Уельсі як такий.

Фінляндія

Німеччина

Не впроваджено. (У Німеччині немає Ради правосуддя).

Угорщина

Впровадження рекомендацій та висновків, відображених у Звіті 2009-2010 рр. Робочої групи ЄМРП з питань суддівської етики, наразі в Угорщині триває.

Ірландія

Ірландія була членом робочої групи, яка підготувала звіт ЄМРП з питань суддівської етики. Принципи, цінності та якості, закріплені в ньому, є тими, до яких прагне і яких дотримується ірландська судова система.

Італія

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

Латвія

Як вже зазначалося у пункті 3.а), Рада правосуддя Латвії ще не здійснювала жодних дій у сфері суддівської етики, зокрема, у зв'язку зі своїм нещодавнім створенням. Однак відповідні положення рекомендацій та висновків, відображених у Звіті 2009-2010 рр. Робочої групи ЄМРП з питань суддівської етики, значною мірою вже включені до Кодексу суддівської етики Латвії.

Литва

Рада правосуддя Литовської Республіки впроваджує рекомендації та висновки, відображені у Звіті 2009-2010 рр. з питань суддівської етики, через діяльність вищезгаданих Комісії з суддівської етики, Дисциплінарної комісії і Суду честі суддів. У своїй діяльності вони керуються Кодексом суддівської етики Литовської Республіки.

Нідерланди

Норвегія

Ми завершили роботу над нашими новими правилами до того, як з'явився звіт Робочої групи ЄМРП. Як видно з перекладу наших принципів, ми надихалися тим самим мисленням.

Польща

Збірник принципів професійної етики суддів від 2003 року не суперечить рекомендаціям, включеним до Звіту 2009-2010 рр. Робочої групи ЄМРП з питань суддівської етики. Рекомендації, що містяться у зазначеному звіті, впроваджуються Національною радою судочинства.

Румунія

Відповідно до Лондонської Декларації Генеральної Асамблеї ЄМРП, цього року Звіт з

Європейська мережа рад правосуддя (ЄМРП)

Reseau europeen des Conseils de la Justice (RECJ)

питань суддівської етики має бути представлений на національному рівні всім суддям і прокурорам, а також адвокатам і всім зацікавленим особам, наприклад, позивачам, громадянському суспільству тощо.

Таким чином, Звіт 2009-2010 рр. Робочої групи ЄМРП з питань суддівської етики був розміщений на веб-сайті Вищої ради магістратури Румунії (csm1909.ro), щоб забезпечити легкий доступ до нього та його поширення серед судів та прокуратур.

Очікується, що відгуки щодо основних аспектів, представлених у Звіті, будуть обговорюватися на місцевому та національному рівнях.

Шотландія

Судова рада Шотландії ще не опрацювала настанови ЄМРП. Але, ймовірно, приступить до цього на своєму засіданні 3 грудня 2010 року.

Іспанія

Рекомендації та висновки, відображені у Звіті 2009-2010 рр. Робочої групи ЄМРП з питань суддівської етики, поки що не були безпосередньо впроваджені генеральною радою правосуддя Іспанії. Однак, Відділ міжнародних відносин Генеральної ради судової влади отримав Звіт Робочої групи ЄМРП з питань суддівської етики і ймовірно, найближчим часом Звіт буде винесено на обговорення та схвалення відповідними комітетами та Пленарною асамблеєю Генеральної ради судової влади. Окрім того, ймовірно, що найближчим часом Звіт буде представлений на розгляд Латиноамериканського комітету суддівської етики.

Швеція

Рекомендації та висновки не були впроваджені. Однак Звіт, його рекомендації та висновки є частиною основи, яку вищезгаданий проект використовує при обговоренні з органами судової влади необхідності прийняття керівних принципів або зводу правил

щодо суддівської етики.

4) Додаткові зауваження

Чи є у Вас додаткові коментарі чи зауваження з будь-якого питання, проаналізованого Робочою групою?

Чеська Республіка

Спілка суддів Чеської Республіки опублікувала Принципи (кодекс) суддівської етики на своїй веб-сторінці: <http://www.soudci.cz/eticke-zasady.php> чеською мовою, посилаючись на Бангалорські принципи поведінки суддів 2001-2002 рр. Основою Бангалорських принципів є шість показників : незалежність, об'єктивність, чесність та невідкупність, дотримання етичних норм, рівність, компетентність і старанність – чітко виражають те, що кожен громадянин очікує від поведінки судді, якому він довірявся.

Ірландія

Було б цікаво обговорити питання регулярної підготовки суддів (після призначення на посаду) та обміну передовим досвідом в контексті Робочої групи з розробки мінімальних стандартів та/або налагодити з цією метою контакти з іншими країнами-членами ЄМРП. Обмін досвідом у сфері цивільного та загального права щодо підходів до тем, особливо поточної підготовки (після призначення на посаду судді), був би корисним для представників обох правових традицій.

Швеція

Зусилля Робочої групи ЄМРП з розробки мінімальних суддівських стандартів в кінцевому підсумку спрямовані на зміцнення взаємної довіри між судьями з різних юрисдикцій в межах ЄС як внесок у досягнення спільної європейської судової культури. Для досягнення цієї мети видається важливим розглянути не тільки більш формальні аспекти питань, що стосуються призначення суддів, підготовки суддів і суддівської етики, а й матеріальну сторону справи.